

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ PROGRAMI

TÜRKİYE'DE YERELLEŞMENİN EĞİTİM HİZMETLERİNİN
KALİTESİNE ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Koray GÜREL

Danışman

Doç. Dr. İbrahim GÜL

SAMSUN
2022

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi ?

Evet (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır

İmza
23/06 / 2022
Koray GÜREL

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : TÜRKİYE'DE YERELLEŞMENİN EĞİTİM HİZMETLERİNİN KALİTESİNE ETKİSİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 23/06/2022 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda,

Benzerlik oranı : % 6

Tek kaynak oranı : % 1 çıkmıştır.

İmza
23/06/ 2022
Doç. Dr. İbrahim GÜL

ÖZET

TÜRKİYE’DE YERELLEŞMENİN EĞİTİM HİZMETLERİNİN KALİTESİNE ETKİSİ

Koray GÜREL

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Eğitim Yönetimi Programı

Yüksek Lisans, Temmuz/2022

Danışman: Doç. Dr. İbrahim GÜL

Bu araştırma, eğitim hizmetlerinin kalitesinin artırılmasında yerleşme kavramını incelemek, merkezi ve yerel yöneticilerinin görüşleri ile eğitimde yerleşme olgusu tartışmalarına katkıda bulunmak; Türkiye’de yerleşmenin, eğitim hizmetlerinin kalitesine olan etkisini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenolojik) çalışması niteliğinde olan çalışma grubunu, 2021 yılında Samsun ilinde bulunan Belediye Başkanları ile Milli Eğitim Müdürleri oluşturmaktadır. Bu çalışmada görüşme tekniği kullanılmış olup veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Eğitim ve yerleşme olguları arasındaki ilişki fenomenolojik yöntemle derinlemesine incelenmiştir. Bu iki farklı olgu, çalışma grubunun bilgi ve deneyimlerine yönelik görüşlerinden yararlanılarak Samsun ili özelinde çözümlenmeye çalışılmıştır. Sonuçlara göre katılımcıların yerleşme olgusu ile ilgili bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Yerleşme çalışmalarının ülkemizin kültürel ve siyasal özelliklerinden dolayı yakın gelecekte çok da mümkün olmayan bir yönetim şekli olduğu bulgulara yansımıştır. Ancak birçok yönden yerleşmenin merkezi yönetimin eksiklerini azaltabileceği aynı zamanda demokratikleşmeye de katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Katılımcılarda, bütçe yönetiminin okullara bırakılmasıyla bürokrasi hantallığının azalacağı ve sorunların çok daha hızlı, kolay ve yerinde çözülebileceği görüşü hakimdir. Ders kitaplarının ve müfredatın belirlenmesinde yerleşmenin irdelendiği bulgularda ise eğitim hizmetinin sağlandığı bölgenin kültürel özelliklerinin bazı derslere yansıtılmasıyla eğitim hizmetlerinin kalitesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Öte yandan yerleşme ile eğitimin siyasallaşması endişesi görüşü de bulgulara yansımıştır. Yerleşmenin devletin üniter yapısını bozacağı kaygılarını ifade eden katılımcılar, gereken ön koşullar gerçekleşmeden uygulanacak yerleşme ile eğitimde var olan fırsat ve imkan eşitsizliklerinin daha da derinleşebileceğini ifade etmişlerdir. İnsan kaynakları yönetiminde yerleşmenin (öğretmen alımı ve atamaları), eğitim çalışanlarının performansını arttıracak da dile getirilmiştir. Öğretmen maaşlarının yerel yönetimlerce karşılanmasının oluşturacağı sorunlar ve yerel yönetimlerin böyle bir durumda finansal olarak desteklenmesi gerektiği de araştırma sonuçlarına yansımıştır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim, Yerleşme, Eğitimde yerleşme, Hizmet kalitesi.

ABSTRACT

THE EFFECT OF DECENTRALIZATION ON THE QUALITY OF EDUCATIONAL SERVICES IN TURKEY

Koray GÜREL

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Education Management

Education Management Program

Master, July/2022

Supervisor: Associate Prof. İbrahim GÜL

This research aims to identify the role of decentralization in increasing the quality of education; contribute to decentralization in education through views of central and local administrators; and to study effects of decentralization on the quality of educational services in Türkiye. Population of this phenomenological research consists of Mayors of Samsun and National Education Managers in 2021. In this research, interview technique is used and the data are collected with semi-structured interview form. Examining in depth the education and decentralization concepts through phenomenological method, the research analyzed the relationship between them in Samsun province, referring to opinions of the study group based on their knowledge and experiences. Results of this research indicate participants having knowledge about decentralization. Findings also reflect decentralization not being a really feasible form of administration in the near future due to Turkey's political and cultural characteristics. However, decentralization may in many ways reduce deficiencies of central government and contribute to democratization as well. The participants mainly advocate that, by leaving budget management to schools, bureaucratic obstacles will decrease and problems can be solved much faster and easier. Decentralization in design and making of textbooks and curriculum is thought to have positive impact on education quality by including cultural aspects of local areas in education systems, thus being unique to each region. Yet, a concern about politicization of education through localization was also reflected in the findings. The participants, expressing concerns that decentralization would disrupt unitary structure of the state claimed that educational inequalities of opportunity could worsen unless necessary preconditions are met for decentralization. Decentralization in human resources management (teacher recruitment and appointment) is also expected to increase the performance of education workers. Results of the research also indicate problems that may occur while paying teachers' salaries by local governments and financial support for local governments in such cases.

Keywords: Education, Decentralization, Decentralization in education, Service quality.

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Bu araştırma, “Eğitimde Yerelleşme” kavramını açıklamak, ülkemiz açısından değerlendirmek, Samsun ilinde görev yapmakta olan Belediye Başkanları ve Milli Eğitim Bakanlığı yöneticilerinin görüşleri ışığında eğitim hizmetlerinin yerinden yönetimi tartışmalarına katkıda bulunmak amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışmanın her aşamasında sabır ve anlayışıyla tecrübelerini, akademik bilgilerini esirgemeyen Sayın Doç. Dr. İbrahim GÜL’e; her ihtiyaç duyduğumda kapılarını bana açık tutan, fikirleriyle yol gösteren kıymetli hocalarım Sayın Prof. Dr. Cevat ELMA, Sayın Doç. Dr. Yüksel GÜNDÜZ, Sayın Dr. Hüseyin ASLAN ve Sayın Dr. Ayşe KAZANCI TINMAZ’a teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmanın veri toplama sürecinde değerli vakitlerini ayıran, emeklerini esirgemeyerek katılım gösteren Samsun ili Belediye Başkanlarına ve Milli Eğitim Bakanlığı Samsun teşkilatı Eğitim Yöneticilerine teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans öğrenciliğim sırasında desteğini esirgemeyen kardeşlerim Cansu ve Kaan’a; yol arkadaşlığımızda eksikliğime sabır gösteren sevgili eşim Kader GÜREL’e; yaşamım boyunca bana güvenen ve hep arkamda olan kıymetli annem ve babama; bir gülümsemeleri ile tüm yorgunlukları ortadan kaldıran kızlarım Selin ve Alin’e en içten duygularıyla teşekkür ediyorum.

Koray GÜREL

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
TABLolar DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sayıtlar.....	4
1.5. Sınırlılıklar.....	4
1.6. Tanımlar.....	5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	6
2.1. Eğitim Hizmetleri	6
2.1.1. Eğitim Hizmeti ve Nitelikleri	7
2.1.2. Eğitim Hizmetinin Yararları.....	9
2.2. Eğitimde Yerelleşme	10
2.2.1. Yerelleşme Kavramı ve Yerelleşme Türleri.....	10
2.2.2. Yerelleşme Eğilimlerinin Artması.....	14
2.2.3. Eğitimde Yerelleşme	15
2.2.4. Ülkemizdeki Çabalar	16
2.3. Eğitimde Yerelleşmenin Gerekçeleri, Olumlu ve Olumsuz Etkileri	19
2.3.1. Gerekçeleri	19
2.3.2. Faydaları	20
2.3.3. Sakıncaları	21
2.4. Eğitimin Yerelleşmesinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	22
2.4.1. Önkoşullar	23
2.4.2. Eğitimin Yerelleşmesinde Başarılı ve Başarısız Örnekler.....	25
2.4.3. Yerelleşen Eğitim Hizmetleri	26
2.5. Yerel Yönetimlerin Eğitim Hizmetlerindeki Rolü ve Potansiyeli	26
2.5.1. Milli Eğitim Bakanlığının Görevleri	27
2.5.2. Artan Hizmet İhtiyacı ve Özel Öğretim Kurumlarının Yeri.....	29
2.5.3. Artan Hizmet İhtiyacı ve Yerel Yönetimlerin Yeri	30
2.5.3.1. Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Eğitim Hizmetleri	31
2.5.3.2. Dünyada Eğitim Yönetimi, Yerel Yönetimler ve Eğitim Hizmetleri.....	44
2.5.4. Türkiye’de Yerelleşme Eğilimleri ve Yansımaları.....	48
2.5.4.1. Milli Eğitim Şûralarında Yerelleşme Eğilimleri	48
2.5.4.2. Kalkınma Planlarında Yerelleşme Eğilimleri	51
2.5.4.3. Eğitim Kurumlarında Yerelleşme Yansımaları: Proje Okulları .	52
3. YÖNTEM	55
3.1. Araştırmanın Modeli.....	55
3.2. Çalışma Grubu	55
3.3. Verilerin Toplanması.....	57
3.4. Verilerin Analizi	58
4. BULGULAR VE YORUM	58
4.1. Yerelleşme Kavramına İlişkin Bulgular	60

4.2. Yerelleşmenin Katkılarına İlişkin Bulgular	62
4.3. Yerelleşmenin Sınırlılıklarına İlişkin Bulgular.....	78
4.4. Yerel Yönetimlere Devredilebilecek Yetkilere İlişkin Bulgular	91
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	93
5.1. Sonuçlar	93
5.2. Öneriler.....	99
KAYNAKÇA.....	101
EKLER	107
EK-1: Görüşme Formu	107
EK-2: İzinler	109
EK-3: Etik Kurul Raporu.....	111
ÖZ GEÇMİŞ.....	112

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABGS	: Avrupa Birliği Genel Sekreterliği
ARGE	: Araştırma ve Geliştirme
BB	: Belediye Başkanı
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEM	: Milli Eğitim M¼d¼r¼
SEGE	: Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması
STK	: Sivil toplum kuruluşu
TODAİE	: T¼rkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstit¼s¼
TUSİAD	: T¼rk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği
T¼İK	: T¼rkiye İstatistik Kurumu
Y¼K	: Y¼ksek¼đretim Kurulu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Milli Eğitim Teşkilat Şeması	28
Şekil 2.2. T.C. Teknoloji ve Sanayi Bakanlığı SEGE Raporu Türkiye Kademelendirmesi ..	36
Şekil 2.3. T.C. Teknoloji ve Sanayi Bakanlığı SEGE Raporu Samsun ili ilçe skorları.	36
Şekil 2.4-Eğitim Değişkenleri.....	37
Şekil 2.5. Tekkeköy Belediyesi Okul İnşaatı	41
Şekil 2.6. Tekkeköy Belediyesi Spor Etkinliği	41
Şekil 2.7. Atakum Belediyesi Gençlik ve Bilim Merkezi.....	41
Şekil 2.8. Tekkeköy Belediyesi Okullara Donatım Desteği	42
Şekil 2.9-Tekkeköy Belediyesi Okul Spor Sahası İnşaatı.....	42
Şekil 2.10. Tekkeköy Ücretsiz Sınav Hizmetleri.....	42
Şekil 2.11-Tekkeköy Belediyesi Okul Spor Sahası İnşaatı.....	43
Şekil 2.12.Tekkeköy Belediyesi Okul Dezenfeksiyon İşlemleri	43
Şekil 2.13. Atakum Doğa Bilimleri Köy Okulu Projesi.....	43
Şekil 2.14. Almanya Eğitim Şeması	45

TABLolar DİZİNİ

Tablo 2.1. Özel Öğretimde İlk Defa Destek Sağlanan Öğrenci Sayıları ve Destek Tutarları	30
Tablo 2.2. Kanun Öncesi ve Sonrası Yerel Yönetim Sayıları.....	32
Tablo 2.3. MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri 2019-2020	33
Tablo 2.4. İllerde Yaşam Endeksi İl Sıralamaları ve Endeks Değerleri Eğitim Bölümü.....	34
Tablo 2.5. Samsun Atakum Anadolu İmam Hatip Lisesi LGS Yerleşme Yüzdelik Dilimleri	54
Tablo 3.1-Çalışma Grubundaki Belediye Başkanlarının Demografik Bilgileri.....	56
Tablo 3.2- Çalışma Grubundaki Milli Eğitim Müdürlerinin Demografik Bilgileri	57
Tablo 4.1-Yerelleşme İmajı	60
Tablo 4.2-Yerelleşmenin Katkıları	62
Tablo 4.2- /Devam).....	63
Tablo 4.3-Yerelleşmenin Sıkıntıları.....	78
Tablo 4.3-(devam).....	79
Tablo 4.4-Yerel Yönetimlere Devredilebilecek Yetkiler.....	91

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine, sayıtlarına ve sınırlılıklarına yer verilmiştir. Araştırma ile ilgili tanımlamalar yapılmıştır.

1.1. Problem Durumu

Türkiye'nin, kuruluşu ve takip eden yıllar boyunca her ülkede olduğu gibi yaşadığı değişim sürecinde en önemli başlıklardan birisi de eğitimidir. Çünkü eğitim bir ülkenin sosyal ve ekonomik tüm hedeflerinde, en kıymetli araç olarak görülmektedir. Bu rolü ile birlikte toplumun her alanda olduğu gibi yaşadığı değişim süreci, eğitim alanında da kendisini hissettirir. Ülkelerin eğitim sistemlerinin nitel ve nicel anlamda kazandığı değer, vatandaşlarına, her gün değişen ve gelişen dünya düzenine ayak uydurma becerisi kazandırır. Genç nesillerini yani nüfusunu, bu değişim ortamına hazırlayabilmesi ile o ülkenin gelişmişlik düzeyi doğru orantılıdır.

Eğitim hizmetleri süreci değişime açıktır. Bucak (2000)'a göre dünya genelindeki eğitim hizmetleri uygulamaları incelendiğinde (Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Japonya gibi) uygulamalarının değişime açık, sürece uygun şekilde hareketli ve kamunun demokratikleşme çabalarına yanıt vererek yerel yönetimlerin güçlü roller aldığı görülmektedir. Zaten bu yolla yaşanan bir değişimle, eğitim hizmetlerinde ve toplumun bu hizmetlerden faydalanmasında yaşanan ilerlemenin önemli olduğu örneklerden anlaşılmaktadır.

Ülkelerin yönetim sistemleri, yönetim anlayışlarını yansıtır. Kiran (2001)'a göre ülkelerin yönetim yaklaşımları ve yönetim yapısı, merkeziyetçi yönetimlerin mi yoksa yerel yönetimlerin mi güçlü olduğu sistemlerden hangisinin öncelikli görüldüğü sorusuna yanıt olacaktır. Bu anlamda Türkiye'de de diğer hizmetlerde olduğu gibi merkeziyetçi bir yönetim anlayışı hakimdir. Milli Eğitim Bakanlığı merkez örgütü, taşra örgütlerine "yetki genişliği" ilkesi ile ve kanuni düzenlemelerle yetkilerini yerel yöneticilerine devretmelidir. Bu uygulama yerel yönetimleri güçlendirecektir.

Yenilikçi ve çağın gereksinimlerine cevap verebilecek sistem arayışlarının sürmesi faydalıdır. Bununla birlikte Köksal (1999) tarafından ise Türkiye'de eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde ihtiyaç duyulan değişiklikler için hükümetlerce farklı zamanlarda iyileştirme çabaları gösterildiği vurgulanarak aynı sorunlara farklı çözüm anlayışları gösterilmesinin durumu daha da karmaşık hale soktuğu ifade edilmiştir.

Dünya, yerel yönetimlerin güçlendirildiği ve yeniden yapılandırıldığı bir dönem içerisinde. Pektaş (2003), Türkiye’de merkeziyetçi yaklaşımla yürütülen kamu hizmetlerinin, çağdaş dünya düzeninde akılcı bir yaklaşım olmadığını belirtmektedir. Söz konusu bu görüş zamanla önem kazanmaktadır. Haliyle görevlerin ve yetkilerin genişletildiği yeni bir düzene olan gereksinim artmaktadır. Çünkü bölgeleri arasında sosyo-ekonomik farklılıklar bulunan bir ülkede, bu farklılıkların ortaya çıkardığı sorunlar ve gereksinimler ortaya çıkmaktadır. Bu ihtiyaçlara cevap verebilecek olan yerelleşmenin de farklı boyutları ile tartışılması faydalı olacaktır.

Türkiye’de öteden beri aşamalı olarak merkezi yönetimin yetkilerinin paylaşılması, genişletilmesi birçok alanda tartışılmış ama bu yetki ve sorumlulukların makamlara sağladığı olanaklardan dolayı mutlak aktarılması gereken yetkilerin yerelleşmesi sağlanamamıştır. Vatandaş ise aşırı bürokrasinin yarattığı sıkıntılı ortamda hizmetlere ulaşmaya çalışmakta, eğitim hizmetleri ise olması gereken kaliteye ulaşamamakta, eğitim hizmetlerinde yaşanan bu sıkıntılar ülke gündemini meşgul etmektedir.

Araştırmanın problem durumunda ele alındığı üzere eğitimde yerelleşme ile ilgili literatür taramalarına bakıldığında, bu konuyla ilgili yeteri kadar çalışma yapılmadığı görülmektedir. Yapılan bu çalışmanın bu konuda bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Özellikle seçilmiş ve atanmış yerel yöneticilerin görüşlerinin bir arada yapıldığı araştırmaların da sınırlılığı olduğu anlaşılmaktadır.

Bu çalışmada eğitimde yerelleşme kavramını irdelemek, merkezi ve yerel yöneticilerin eğitimin yerelleşmesine dönük görüşlerini öğrenmek; Türkiye’de yerelleşmenin eğitim hizmetlerinin kalitesine olan etkisini ortaya çıkarmak çalışmanın problemi olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, eğitim hizmetleri açısından hizmetin kalitesinin artırılmasında yönetimin yerelleşmesi eğilimlerini incelemek, eğitimde yerelleşme eğilimlerinde merkezi ve yerel yöneticilerinin görüşleri ile eğitimde yerelleşme olgusu tartışmalarına katkıda bulunmak, Türkiye’de yerelleşmenin eğitim hizmetlerinin kalitesine muhtemel etkilerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla merkezi hükümet ve yerel kuruluşların yöneticilerine aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

- Yerelleşme kavramından ne anlıyorsunuz?
- Ülkemizde, yerelleşmenin eğitim sisteminde oluşturacağı belli başlı katkılar neler olabilir?
- Ülkemizde, yerelleşmenin eğitim sisteminde oluşturacağı belli başlı sıkıntılar neler olabilir?
- Yerelleşme ile Milli Eğitim Bakanlığı hangi yetkilerini yerel kuruluşlara devretmelidir?

Bu araştırmada görüşme formundaki sorular belirlenirken Litvack'ın (2011) eğitim hizmetlerinin ne ölçüde yerelleşebileceği modelinden yararlanılmıştır. Bu çalışmada yer alan eğitim standartlarının belirlenmesi, müfredatın ve öğrenme metotlarının oluşturulması, öğrencilerin başarı değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi, ders kitaplarının üretimi ve dağıtımı, öğretmen yetiştirme, atama ve terfiler, eğitim finansmanı, okul binalarının bakımı, öğretmen ücretleri değişkenleri ele alınmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Çalışmada eğitimin yerelleşmesi uygulamalarının hayata geçirilmesinde merkezi ve yerel yöneticilerinin algılarının saptanması, saptanan bulgular dikkate alınarak öneriler geliştirilmesi düşünülmüştür. Eğitim Hizmetleri, Eğitimde Yerelleşme, Eğitimde Yerelleşmenin Gerekçeleri, Olumlu ve Olumsuz Etkileri, Eğitimin Yerelleşmesinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar, Yerel Yönetimlerin Eğitim Hizmetlerindeki Rolü ve Potansiyeli başlıkları ile beş bölümden oluşacak bu çalışmanın ilk bölümünde eğitim hizmetleri ve nitelikleri ana hatlarıyla değerlendirilmiştir. İkinci bölümde eğitim hizmetlerinde etkinlik ve başarıyı artıran hususların neler olduğu, başarıyı ölçen etmenler ve başarıyı arttıran faktörler ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise eğitimde yerelleşme kavramı olumlu ve olumsuz yönleri ile tartışılmış; ülkemizde gerekli ön koşulların oluşumu da düşünülerek yerelleşme çabaları üzerinde durulmuş, ayrıca yerel yönetimlerin eğitim yönetimindeki yeri ve önemi değerlendirilmiştir. Dördüncü ve son bölümde ise Samsun ili sınırları içerisindeki merkezi ve yerel yöneticilerin görüşlerine dayalı olarak yerelleşmeye ilişkin görüşleri ortaya konmaya çalışılmış, Türkiye'de yerelleşmenin eğitimde hizmet kalitesine etkisi ortaya konulmuştur. Litvack'ın (2011) eğitim hizmetlerinin ne ölçüde yerelleşebileceği modelinde yer alan

değişkenlerle sınırlı olarak ülkemizde hangi hizmetlerin yerelleşebileceği ve bu durumda ne gibi sonuçları olacağını merkezi ve yerel yöneticiler açısından değerlendirilmesi sağlanmıştır. Alınan bu görüşlerle aynı zamanda merkezi ve yerel yöneticiler arasındaki görüşlerin de karşılaştırılması mümkün olacaktır. Diğer yandan literatür tarandığında eğitim hizmetlerinin yerelleşmesinde eğitim yöneticilerinin ve belediye başkanlarının görüşleri, yerelleşme eğilimleri; istekleri ve kaygıları ele alınan yeteri kadar çalışma bulunmadığı görülmüştür.

Yerel yönetimler güçlendikçe demokrasi de güçlenir. Özdemir (1996)'e göre demokrasi ile yerel yönetimler arasındaki ilişkiyi kavrayamayan belki de kavradığı halde sahip olduğu endişeler nedeniyle Türkiye'de yerelleşmenin uygulanamayacağı fikrine sahip eğitimci sayısı oldukça yüksektir. Eğitimciler ve eğitim yöneticileri, yetkilerinin siyasilere devredilmesi ile yerel yöneticilerin kendi iradelerini, fikirlerini ve anlayışlarını eğitim hizmetlerinin yürütülmesine yansıtılmalarından kaçınmaktadırlar. Araştırmada eğitim yöneticilerinde var olduğu ifade edilen bu kaygıların yanı sıra belediyeler gibi yerel yönetim örgütleri ile eğitim örgütleri arasındaki görüş farklılıkları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Yapılan araştırmalarda ise ortak bir kültür zemini oluşmayan eğitimin yerelleşmesi kavramı, bilgi eksikliği ile birlikte bu konudaki tartışma iklimine ne kadar ihtiyaç duyulduğunu gözler önüne sermektedir. Bu konuda yapılacak böyle çalışmaların alana bir katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

1.4. Sayıtlar

Bu araştırma aşağıdaki sayıtlara dayalı olarak gerçekleştirilmiştir.

- Araştırmaya katılanların cevaplarının, onların görüşlerini doğru olarak yansıttığı,
- Araştırmada belediye başkanları ve eğitim yöneticilerinin soruları samimi ve içtenlikle yanıtladığı varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2021 yılı Samsun ili merkezinde görev yapan eğitim yöneticileri ve yerel yöneticilerin (İl Milli Eğitim Müdürü, İlçe Milli Eğitim Müdürleri, Belediye Başkanları) görüşleriyle ve araştırma kapsamında kullanılan çözümleme teknikleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim: Bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı sonucunda veya kasıtlı olarak istedik değişim ortaya çıkarma süreci (Ertürk, 1975).

Yerelleşme: Alanyazındaki yerelleşme tanımlarına bakıldığında yerelleşmenin temelinde yetki aktarmanın bulunduğu görülmektedir. Bu nedenle yerelleşme, Merkez rgtnn elinde bulunan yetkinin, merkezin taşra örgütlerine ya da yerel yönetim örgütlerine aktarılması olarak kabul edilmiştir (Kocak, 1995).

Eğitimde Yerelleşme: Eğitimde yerelleşme, eğitim yönetiminde en tepeden en alta kadar bütün karar basamaklarında sorumluluğun yeniden tanımlanması ve aktarılmasıdır (Fiske, 1996).

Hizmet Kalitesi: Hizmetten yararlanan kesimin beklentilerini karşıladığı veya geçtiği miktar olarak tanımlanır (ifti, 2006).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın kuramsal çerçevesi yer almaktadır. Eğitim hizmetleri, eğitimde yerelleşme, eğitimde yerelleşmenin gerekçeleri, olumlu ve olumsuz etkileri, eğitimin yerelleşmesinde dikkat edilmesi gereken noktalar, yerel yönetimlerin eğitim hizmetlerindeki rolü ve potansiyeli başlıkları ile beş bölümden oluşan çerçevenin ilk bölümünde eğitim hizmetleri ve nitelikleri ana hatlarıyla değerlendirilmiştir. İkinci bölümde eğitim hizmetlerinde etkinlik ve başarıyı artıran hususların neler olduğu, başarıyı ölçen etmenler ve başarıyı arttıran faktörler ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise eğitimde yerelleşme kavramı olumlu ve olumsuz yönleri ile tartışılmış; ülkemizde gerekli ön koşulların oluşumu da düşünülerek yerelleşme çabaları üzerinde durulmuştur.

2.1. Eğitim Hizmetleri

Eğitim kavramı, eğitimin amaçlarını içeren farklı tanımlamalara sahip olabilir. Adem (1993)'e göre eğitim kavramının bugüne kadar farklı tanımları yapılmıştır. Genel kabul gören tanımıyla eğitim; insanı bilgi ve beceri ile donatma, ona toplumla uyum içinde yaşamayı öğretme sürecidir. Diğer bir tanımla eğitim, insan davranışını amaçlanan yönde değiştirmektir. Dewey'e göre eğitim, insanın yaşantısını yeniden yapılandırmaktır. J.J. Rousseau ise insanların eğitimini, bitkilerin yetiştirilmesine benzetmiştir. Bu açıdan bakıldığında eğitimin şekil verdiği hammadde insandır. Eğitimin amacı insana doğru davranışlar verebilmek, bir mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerileri öğretmek onu ortaya faydalı üretimler çıkarabilen bir birey haline getirmektir.

Bir toplumun kalkınmasının yollarından en kıymetlisi eğitimidir. Çünkü kalkınmanın gerekli kıldığı nitelikli insan gücünü eğitim kazandıracaktır. Öte yandan farklı bir tanım daha yapılırsa eğitim, toplumun potansiyel gücünü ortaya çıkaran, bu gücü destekleyen bir sistemdir. Eğitim sayesinde bireyler, karşılıklarına çıkan fırsatla yeteneklerini geliştirirler. Toplumda yaşayan her bireye tanınan eğitim hizmeti, bir bakıma adaleti ve eşitliği sağlar. Kısacası eğitim, insana tüm çevresini anlama, davranışlarını bilinçlendirme imkânı veren, toplum için onun refahını ve sevincini arttıran değerli bir hizmettir.

Eğitim kavramına yaklaşımlar değiştikçe tanımlamalar da değişecektir. Başka bir açıdan bakıldığında eğitimin formal ve informal yönü bulunmaktadır. Formal

yanı planlanmış ve bir program çerçevesinde yakın ve uzak amaçları belirlenmiş olarak yapılan eğitim olarak açıklanır. Özel ve kamusal kurumlarda yapılan eğitim hizmetleri formal yönüyle yer almaktadır. Belirli bir öğretim programına sahip olduğu için halk eğitim merkezlerinin eğitim faaliyetleri ve hizmet içi eğitimler de formal eğitim grubunda sayılmalıdır. Formal yönüyle gruplandırılan eğitim faaliyetlerinin ortak yönleri için;

Bir hedefinin olması,

Programa bağlı olması,

Eğitim faaliyetinin planlı yapılması şartları sıralanabilir (Sakin, 2011).

Eğitimin informal tarafını ise bireyin en yakınları ve çevresi oluşturur. Eğitimin bu yönünde bireyin olağan yaşam akışındaki öğrenmeler vardır. Örneğin; insanların sokakta, toplumsal alanlarda girdiği sosyal etkileşim ile kazandıkları davranışlar bu eğitim modelinin çıktılarıdır. Bu öğrenme programsız gerçekleştiği için istenmeyen birtakım davranışlar da bu yolla edinilebilir.

Eğitim, yeni nesillerin toplumdaki yerlerini almaları için gerekli bilgi, kabiliyet ve yaklaşımları edinmelerini sağlar. Her şeyden önce vasıflı insan gücünü meydana getirir ve böylece bireyi ve toplumu geliştirir. Toplum için bir ihtiyaçtır. Bu ihtiyaç da kamusal kurumlar yoluyla topluma sunulur. Bireyin ve dolayısıyla toplumun öğrenme ihtiyacı bu kurumlar vasıtası ile karşılanır. Sonuçta eğitim bireyde istenilen davranış değişikliklerinin gerçekleşme sürecidir ve aslında eğitim bu kurumlardan çok önce erken çocukluk döneminde aile ile bireye sunulan bir hizmete dönüşür. Sonrasında ise özel ve kamusal kurumlar aracılığıyla bu hizmet verilir. Aşağıda topluma sunulan eğitim hizmetlerinin önemi, nitelikleri ve yararları üzerinde durulmuştur.

2.1.1. Eğitim Hizmeti ve Nitelikleri

Eğitim sistemleri kamuya hizmeti esas alır. Ataç (2002)'a göre literatür incelendiğinde eğitim hizmetleri yarı kamusal bir mal veya hizmettir. Bu ifadeyle eğitim dışsallık yönü kazanır ve topluma fayda sağlar. Eğitim ondan yararlanan kişiye de hizmet sunar. Bu hizmetin finansmanı kamu tarafından sağlanabileceği gibi bir kişi veya özel teşebbüs tarafından da sağlanabilir. Dolayısıyla değeri fiyatlanabilecek bir hizmete de dönüşebilir. Kavrak ve Ateş (2014) ise bu hizmetlerden yararlanması gereken kişilerin çeşitli yönlerden (yaş, eğitimin zorunlu

olduğu süre, örgütlenme) her ülkede farklılık gösterebileceğini ifade etmişlerdir. Bu anlamda OECD tarafından tespit edilen konu başlıklarıyla eğitimin finansmanı ve bu açıdan özerkliği, bunu kimin karşılayacağı sorusunu düşündürmektedir.

Eğitim Hizmeti, özel girişim eliyle ve kamu kurumlarıyla topluma sunulur. Özel girişimin çıktılarında yoğun beklenti vardır. Burada sınırlamaların yapılmaması, fiyat şartlarının kontrol altında tutulmaması düşünülemez. İster özel girişim olsun ister kamusal kurumlar olsun, eğitim politikalarının oluşturulmasında toplumun ihtiyaçları en önemli nokta olarak kabul edilmelidir.

Eğitim hizmetlerinin özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Eğitim hizmetlerinde girdi ve çıktı dengesi olmayabilir. Örneğin bir otomobil fabrikasında kullanılan hammadde, ARGE'ye harcanan bedel, kullanılan insan gücü ve diğer giderler üretilen ürünün satışı ile karşılanır ve üzerine kar elde edilir. Ama eğitimde harcanan emek ve sağlanan finans ile elde edilen yarar arasında nesnel bir ilişki yoktur. Eğitim hizmetinin yararı ona harcanan gidere bağlı değildir.
- Öğrenme yaşam boyu sürer. Eğitim ve öğrenmenin gerçekleşmesi diğer hizmetlerden daha uzun solukludur. Örneğin bir eğitim politikasına bağlılık on yıllarca yıl sürerken bir teknoloji üreten kuruluşun politikaları arz ve talebe göre ani değişikliklere açıktır.
- Eğitim hizmetlerinde birbirini devam ettirme vardır. Temel eğitimin amaçlarını ortaöğretim; ortaöğretimin amaçlarını yükseköğretim takip eder.
- Eğitim hizmeti, daha iyi bir yaşamın anahtarı olarak bireylerden talep görür. Çünkü birey aldığı eğitim hizmetini hem üretirken hem de tüketirken harcar.
- Eğitim hizmeti bir ülke için stratejiktir ve yapılması gereken en önemli yatırımlardan biridir. 2023 Eğitim Vizyonu (2018)'nda stratejik bir hizmet olarak tanımlanırken eğitimin bireylere kazandırdığı mesleki ahlak ve bu mesleki ahlakın gerektirdiği becerilerin önemine dikkat çekilmiştir.
- Eğitim hizmetlerinde arz ve talep dengesi vardır. 2023 Eğitim Vizyonu (2019)'nda uluslararası yatırımcılar için vasıflı iş gücünün yetiştirilmesi amacıyla paydaş sektörlerle iş birliği yapılacağı belirtilerek bu alanda mesleki eğitime desteğin sürdürüleceği vurgulanmıştır.

- Eğitim hizmeti anayasal bir haktır. Anayasamıza göre hiçbir bireyden, eğitim görme ve öğrenim hakkı esirgenemez. Eğitim ve öğretim hizmetleri sosyal devletin gereği olarak yapılan hizmetlerdir.

2.1.2. Eğitim Hizmetinin Yararları

Eğitim sosyal, siyasal ve ekonomik açıdan ülkelerin gelişmişlik seviyelerini belirleyen en önemli etkenlerden biridir. Eğitim düzeyi artan toplumlar bununla doğru orantılı olarak güçlenirler ve bu güçle eğitim hizmetlerinin kalitesinde de bir artış gözlenir. Bireylerin aldığı eğitim miktarı oranında mensubu oldukları topluma katkıları olduğu düşünülür. Sanayileşme ile Ar-Ge ve üretim tekniklerindeki hızlı değişim eğitimin amaçları yelpazesini genişletmiştir. Eğitimin amacı temel olarak hem toplumun hem de bireylerin istek ve ihtiyaçlarını karşılamak olsa da bu yelpaze genişlemesi nedeniyle ülkelerin yatırım önceliklerini eğitime kaydırmalarını sağlamıştır. Ampirik verilere dayanarak neden sonuç ilişkisi kurulan birçok çalışmada eğitim hizmetlerinin yararları kanıtlanmıştır.

- Eğitim hizmetlerinin faydaları kapsayıcıdır. Wolfe ve Haveman (2002) eğitim hizmetlerinin hem toplumsal hem bireysel yarar sağladığını ayrıca bu etkilerinin doğrudan ve dolaylı olabileceğini belirtmişlerdir.
- Eğitim hizmetlerinin etkisi dolaylı olarak da sürer. Lam ve Duryea (1999), eğitim sayesinde bireylerin ve eğitilmiş insanların büyüttüğü çocukların bilişsel gelişimlerinin hızlı oldukları ayrıca bu çocukların sağlık açısından da olumlu etkilendikleri görüşündedirler.
- Eğitim beden sağlığını da olumlu etkileyebilir. Strauss (1993) yine eğitimin, bireylerde sağlık kalitesini olumlu etkilediğini düşünmektedir.
- Okullaşma kalkınmayı da beraberinde getirir. Foster ve Rosenzweig (1996)'a göre bir ulusun okullaşma oranı; o toplumun araştırma, gelişim düzeyi ve teknolojik dönüşümü arasında doğru orantı vardır.
- Eğitim hizmetlerinin kalitesi, ekonomiyi de etkiler. Jamison (2007), ülkelerde ekonomik büyüme ile o topluma sunulan eğitim hizmeti arasında güçlü bir bağ vardır.
- Eğitim yoksulluğu azaltmaktadır (Lopez ve Valdez, 2000).
- Eğitim, toplumsal duyarlılığı ve toplumun tercih yeteneğini geliştirir.

Hauser (2000)'e göre eğitim, toplumda sosyal olaylara karşı farkındalığı artırmakta ve siyasal olarak toplumun daha kaliteli bir oylama becerisiyle yönetime dahil olmasını sağlamaktadır.

- Eğitim hizmetlerinin kalitesi toplumsal huzuru da etkiler. Lochner ve Moretti (2004) suç seviyesi ile eğitilmiş insan sayısı arasında ters orantı olduğunu vurgulamışlardır.
- Eğitim hizmetleri toplumsal kutuplaşmaları önleyebilir. Hall, Rodeghier ve Useem (1986)'a göre eğitim sayesinde insanların sosyal uyum becerileri artar ve toplumsal zıtlıklar azalır.
- Eğitim demokratikleşme çabalarını destekleyebilir. Bobba ve Coviello (2007) ise bir ülkenin demokratikleşme seviyesinin eğitim hizmetlerinin başarısıyla artacağını ifade etmektedirler.

2.2. Eğitimde Yerelleşme

Günümüz kamu hizmetleri alanında tüm dünyada önemli ve köklü değişimler yaşanmaktadır. Toksöz (2007)'e göre küreselleşen dünyada, merkez yerine yerelin daha fazla önem kazandığı bir sisteme doğru geçiş gerçekleşmektedir. Yönetim ve hizmet alanındaki yerelleşme ve sivilleşmeye bağlı olarak toplumun devlete bakış açısında da değişimler yaşanmaktadır. Eğitim hizmetleri de bu değişimden etkilenen en önemli hizmet alanlarından biridir.

Çalışmanın bu kısmında eğitimde yerelleşme konusu teorik olarak incelenmiştir. Eğitim hizmetlerinin yerelleşmesi tartışmaya açıldığında örgün ve yaygın tüm eğitim hizmetlerinin her yönden yerel yönetimler tarafından verilmesi konuşulmaz. Dolayısıyla eğitim politikalarının belirlenmesinde yetkili makamlar, hangi yetkilerin ne ölçüde yerele devredilmesi gerektiğine karar vermek durumunda kalacaklardır. Üzerinde durulan konunun önemi bu açıdan bakıldığında daha iyi anlaşılabilir.

İlerleyen başlıklarda yerelleşme kavramı ve yerelleşme türleri, yerelleşmenin yararları ve sakıncaları, yerelleşmeye yön verilirken üzerinde durulması gereken önemli hususlar irdelenmiştir.

2.2.1. Yerelleşme Kavramı ve Yerelleşme Türleri

Subsidiarite (Hizmette yerellik, yerindelik) yerellik, ikincil durumda bulunma, destekleyici anlamlarında kullanılmaktadır. Özcan (2001)'a göre aslında kelime nitel

olarak bir örgütsel yapıyı, fiili, bir durumu, bir insanı kuvvetlendirmek için destekleyen, yedek ve ikincil kelimeleri ile anlatılabilir. Dilimize ikame şeklinde çevrilebilmektedir.

Yerelleşme, kavram olarak yeni değildir. Yönetim yaklaşımlarında, karşılaşılan güçlüklerin aşılmasında gittikçe önem kazanmaktadır. Equist (2005)'e göre günümüzde, özellikle son zamanlarda dikkat çeken yerelleşme kavramı, gelişmiş kurumlarca ekonomik yükselişin refah seviyesini ne ölçüde artırdığını ve demokratikleşmeyi açıklamada başvurulan bir terimdir. Diğer yandan bu kavram sadece kamu hizmetlerinde kullanılan bir terim değildir. Özel teşebbüslerin kar odaklı yaklaşımlarının artması; üreticilerin sektörlerinde daha güçlü bir şekilde sorumluluk yüklenmesinde de yine başvurulan bir kavramdır.

Yerelleşme kavramı farklı ifadelerle tanımlanabilir. Leung (2004) yerelleşmeyi, herhangi bir durumda karar mercii olma yetkisinin yukarıdan aşağı transferi olarak ifade etmektedir. Yuliani (2004)'e göre yerelleşme siyasi, idari ve ulusal hiyerarşi içinde merkezi teşkilatın, taşra örgütlerine karar gücünü devretmesi; merkezi yönetimden yerel yönetimlere yani merkeze bağlı bölgelere aktarımıdır. Keskin (2008) ise Dünya Bankası tanımına dikkat çekerek yerelleşmenin kamusal yetkilerin merkezden yerel yönetimlere devredilmesi olarak kabul edildiğini vurgular.

Yerelleşme kavramı tamamen merkezden uzaklaşma değildir. Tatar (1993) tarafından bu konunun iki yönüne önem verilmesi gerekir. İlki, merkezileşme ya da yerelleşmeyi birbirinin karşısında kavramlar olarak görmek doğru değildir. Dünyada hayata geçirilmiş uygulamalarda da görüleceği üzere her iki yöntem birlikte olabilir. Birlikte kullanılması daha da iyi olabilir. Çünkü yönetim yapısının kimi nitelikleri net biçimde merkezileşmeyi gerektirmektedir. Dolayısı ile her iki yaklaşımdan da tümüyle uzaklaşmayı değil birbirine göre oranını konuşmak uygun olacaktır. Diğer mühim nokta ise bu yaklaşımların tanımlanmasıdır. Sonuçta dünya ülkelerinde uygulamalara bakılırsa bir sınıflandırma mümkün değildir. Birbirinden kopan iki kavram değil, birlikte görülmesi gereken kavramlar olduğu ifade edilebilmektedir.

Yerelleşme, yetki devri ya da genişletilmesidir. Winkler (1989), Edquist (2005) ve Keskin (2003)'in görüşlerine göre ise eğitimin yerelleşmesi; okul örgütlenmelerinde politika belirleme, kaynakların dağılımı, oluşturulan finansal gücün yönetimi, öğretmenlerin hizmetiçi eğitimi, eğitim programlarının belirlenmesi

ve uygulanması ayrıca yerele yetki devri ile bırakılan okulların yönetim işlerinin karşılandığı bir süreçtir. Bu tanım yaklaşımlarından da anlaşılacağı üzere yerelleşme yetki aktarmayı içerir.

Literatüre bakıldığında kavramın tanımında görüldüğü gibi yerelleşme çeşitlerinde de farklı sınıflandırmalar göze çarpar. Tatar (1993)'a göre, bu noktada en sık karşılaşılan gruplama, bölgesel sınıflama ve işlevsel sınıflamadır. İşlevsel (fonksiyonel) yerelleşme, özellikle istenilen görevin veya hizmetin, bu görevi yerine getirme becerisi uzmanlığı bakımından kabul edilmiş bir otoriteye bırakılmasıdır. Öbür açıdan bölgesel yerelleşme, kamuya ait hizmetlerin düzgün belirlenmiş, coğrafi yönden sınırları bilinen taşra yapılanması tarafından devralınmasıdır. Hinsz (2006) ise farklı bir gruplandırma yaparak dört ana biçimde yetkinin devri için üç düzeyde transferin yapıldığını ifade eder. Siyasi, idari, mali ve piyasa yerelleşmesi olarak yerelleşme gerçekleşirken süreci tamamlayan alt düzeyler de dekonsantrasyon ile delegasyon ve devölüsyon olarak ele alınmaktadır. Son zamanlarda ise bu üç düzeye özelleşme de eklenebilir.

Dekonsantrasyon (Yetki Genişliği): Yetkinin alt sistemlere kaydırılmasıdır. Hinsz (2006), Dyer ve Rose (2005), Lo (2010)'a göre dekonsantrasyon, bütün yetki merkez üzerindeyken, taşra yönetimlerine yönetim yetkilerinin ve sorumluluklarının taşınmasıdır. Ülkemiz için bu nitelikte örgütlenme İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinde söz konusu edilebilir.

Delegasyon (Yetki Devri): Yetkilerin geri alınmaya açık olsa da yerel yönetimlere verilmesidir. Lo (2010) delegasyonu, merkezi gücün taşradaki yarı-özerk örgütlenmelere ve yönetimin alt yapılanmalarına yönetim sorumlulukların emanet olarak verilmesi olarak anlatır. Bir anlamda verilen bu sorumluluk yetkileri geri alınabilir. Hinsz (2006) delegasyon için, yönetim kararlarının yerelde alınabileceğini ama bu kararların üst otorite olan merkez tarafından değiştirilebileceğini ya da bozulabileceğini ekler. Bu kapsamda ülkemizde bazı eğitim faaliyetleri için yarı-özerk kamu kurumları olan YÖK ve üniversitelerde delegasyon modeli örnek olarak gösterilebilir.

Devölüsyon (Yerinden Yönetim): Güçlü bir yerinden yönetim biçimidir. Yılmaz vd (2012)'ne göre devölüsyon, yönetim yapısının yerelleşmesinde en mühim biçim ve esas anlamda yerinden yönetimdir. Mevcut yasalara göre mümkün olmasa

da il özel idareleri veya belediyelere müfredat oluşturma, gelir toplama gibi merkeze ait yetkilerin devredilmesi yerelleşmenin bu türüne örnek teşkil edebilir.

Özelleştirme: Yetki ve sorumlukların tamamıyla özel kurumlara bırakılmasıdır.

Yerelleşme çeşitleri aşağıdaki gibi karşımıza çıkmaktadır:

Siyasi Yerelleşme: Demokratikleşme ile seçim sonucu iş başına gelmiş yerel idarelere karar yetkisi verilmesi ve yetki devrinin gerçekleşmesi, yerelleşme olarak açıklanabilir. Hinsz (2006) ve Yılmaz vd. (2012) bunların, merkezi yönetimin özellikleri olan bir meclis varlığı, yasa çıkarma, vergi toplama, yargılama ve kolluk gücü oluşturma gibi yetkilere sahip olduklarını ifade ederler. Keskin (2008)'e göre ise yerelleşmenin siyasi boyutu, demokratikleşme ve halkın yönetime katılımı esasına odaklanır. Yerelleşmenin siyasi boyutunda yönetim gücü ve yetkiler, demokrasinin çoğulcu özelliği ile alt yönetim birimlerine aktarılır.

Mali Yerelleşme: Kaynak yönetiminin yerelleşme aşamasıdır. Keskin (2008), Hins vd.(2006), mali yerelleşmeden yerel yönetimlerin gelir toplama yetkileri elde ettiği, ihtiyaç hasıl olduğunda merkezi yönetimin kaynaklarını yerel yönetimlere açmasını barındıran; yerel idarelerin bu kaynakları kullanma yetkisine sahip olduğu değişiklikler olarak bahseder. Rondinelli (1981) de bu kavramı, merkezi yönetimin sahip olduğu kaynaklar gibi bu kaynakların yönetim sorumluluğunun aktarıldığı bir aşama olarak anlatır.

Piyasa Yerelleşmesi: Kamu hizmetlerinin yürütülmesinde özel teşebbüse alan açılabilir. Edquist (2005)'e göre yerelleşmenin bu boyutunda merkezi otorite himayesindeki kamu sektöründen özel teşebbüse yetki aktarımı söz konusudur. Piyasa yerelleşmesinde arz-talep dengesi içerisinde piyasa kuralları çalışır. Bu prensiple hizmet kalitesinin artışı için kaynak kullanımı gerçekleşir. Tüketici gereksinimleri dikkate alınarak kaynak kullanımı ile en faydalı hizmet modeli elde edilir.

İdari Yerelleşme: Bu yerelleşme boyutunda ön planda olan siyasi değil kamu hizmetlerindeki yerelleşmedir. Hinz vd.(2006)'ne göre merkezi yönetim kademelerinden yerel yönetim kademelerine devredilen yetkiler idari yerelleşmenin tanımı olarak ortaya çıkar. Yönetimin alt kademelerine yetki gücünü ve sorumlulukları yeniden devretmek esastır. Kamunun ihtiyaçlarını gören sektörlerce sağlanan eğitim, sağlık, bayındırlık, elektrik arzı gibi üretilen hizmetlerin yönetim

yetkisinin kimde kalacağı tartışılmaktadır. Edquist (2005) bunu kamu hizmetlerinin yönetimi, kaynakların oluşturulması ve planlama yetkilerinin yönetimin üst merkezinden uzaklaştırılıp alt düzeyde kurumlara devredilmesi olarak ifade eder.

2.2.2. Yerelleşme Eğilimlerinin Artması

Dünyanın 200 yılı aşkıdır içinde bulunduğu sanayileşme ve teknolojik devrim sürecinin günümüze yakın son 50 yılında yaşanan petrol bunalımı, sosyal devlet anlayışını ve vatandaşlarının refahını öncül sorumluluk kabul eden devlet kavramını derinden etkilemiş, liberalizm akımını güçlendirmiştir. Yönetim eksenini müdahaleci ve baskıcı bir devletten, sorumlu ve sınırlı bir devlete kaymıştır. Bu farklılaşma yerelleşme politikalarının geliştirilmesini de desteklemiştir. Eğitim alanındaki hizmetlerin sunumu da bu değişimden payını almıştır.

Hızla değişen toplum işleyişi ve taleplerini kontrol altında tutmaya bunlara cevap vermeye çalışan kamu hizmetleri, arzda kamu açısından tatmin edici olamamaktadır. Bunda temel sebep, kamusal yetkilerin merkezde gereğinden fazla toplanmış olması ayrıca toplum hizmetlerinde sürekli sistem değişimleri denemeleridir.

Devlet kurumlarında tabela değişiklikleri ya da kurumlar arasında yetki değişimlerinden daha fazlasına ihtiyacın olduğu günümüz şartları, özellikleri itibariyle yerel yönetimlere daha fazla yetki tanınmasını gerektirmektedir.

TUSİAD (1995) ülke yönetiminde merkeziyetçi yaklaşımın genelde yetki devrinin ve genişliğinin hayata geçirilmemesi olarak ortaya çıktığını ve bu durumunun sakıncalara neden olduğunu belirtmiştir.

Eryılmaz (1995), Çoker (1995) Gözübüyük (1989)' e göre devlet yönetiminde merkeziyetçi yaklaşımın olası sakıncaları şu şekilde olabilir:

- Yönetim görevlerinin yerine getirilmesinde gecikmeye ve bunun yanı sıra kırtasiyeciliğin artmasına, hemen yerine getirilmesi gereken hizmetlerin ise zamanında yerine getirilmemesine sebep olmaktadır.
- Planlanan yatırım ve hizmetlerin doğruluk ve uygunluk ihtimali düşer.
- Vatandaşların, kendisini doğrudan bağlayan ve etkileyen hizmetlerle bağı kopmakta ve haliyle kamuyu ilgilendiren kararlara dahil olması olumsuz etkilenmektedir.

- Taşrada görevli kamu çalışanlarının, sadece gelen-giden evrakla meşgul ve sadece kendisine verilen emirlerin uygulayıcısı haline gelmelerine dolayısıyla üretken rollerini kaybetmelerine neden olmaktadır.
- Kamuya ait kaynakların verimli kullanılması yerine mevcut yönetimin çıkarlarına daha yanlı yönlendirilmesine yol açmakta bu kaynak kullanımının yerel seviyede denetimini güçleştirmektedir..
- Siyasi ve politik etkinliklerin merkezde toplanmasına ve siyasetçilerin taşrada deneyim kazanmasının engellenmesine yol açar.

TODAİE (1992) merkezi yaklaşımın sakıncalarına değindiği bir yayınında bu yaklaşımla hizmet etkinliğinin söndüğünü, sahip olunan kaynakların verimli kullanımının azaldığını, bu nedenlerle dengeli bir şekilde eğitim hizmetleri başta olmak üzere tüm hizmet kollarında merkez ile taşra yönetimleri arasında yetki paylaşımının yapılmasının bir ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır. İşte bu nedenlerle “yerelleşme” merkezileşmenin dezavantajlarını azaltmada bir başvuru olarak görülmektedir.

Yerelleşmeye dönük adımlar atılırken yeniden yapılandırma yaklaşımları dikkatle düşünülmelidir. Aydemir (2003)’e göre tekrar yapılandırılmaya çalışılan ve bu çabaların içinde gittikçe değeri artan yerel yönetimlerin, anayasal çerçevede ve ülkenin dahil olduğu uluslararası anlaşmalarının öngördüğü şekilde tekrar yapılandırılması gereklidir. Böylece hizmetlerin hızı ve etkililiği artacak; maliyeti düşecektir. Bu noktada merkezi teşkilatlanma ile yerel idareler arasındaki yetki ve sorumlulukların özenle planlanıp paylaşılması gerekmektedir.

2.2.3. Eğitimde Yerelleşme

Eğitim hizmetlerinde yerelleşme, Türkiye için yeni bir kavram değildir. Kurt (2006), eğitim hizmetlerinde yerelleşme, yerinden yönetim ya da okula dayalı yönetim gibi toplum katılımını amaçlayan yönetim modellerinin ülkemizdeki sorunlar ve dünyadaki gelişmelere paralel olarak tartışıldığını ifade eder. Ona göre Cumhuriyet’in kuruluşundan bu yana reformların ve düzenlemelerin etkilendiği hizmet alanlarının başında eğitim yer almaktadır. Çünkü amaçlanan toplumsal değişime ve ekonomik başarıya giden yolu açacak olan eğitimidir. Bu araç sayesinde merkezi yönetim otorite gücüyle hedeflenen toplumsal beklentileri karşılamış; eğitim

birliği başta olmak üzere sistemsel bir başarı sağlanmıştır. Modern dűnyaya ağılan Tűrkiye’de modern eğitim yaklaşımının temeli atılmıştır.

Yerel yűnetimler merkezizetçi yaklařımın hakim olduđu űlkelerde bűyűk ۆlçűde uygulayıcı olarak sınırlı kalırlar. Bucak (2000)’a gűre űlkemizde yerel yűnetim yapılanmaları, politik iktidarların tepeden ařađıya inen dűzenlemeleri ile oluřturulmuřtur. Dolayısıyla her ađıdan siyasi yűnetimin altında bazen gűrevleri artan bir alt birim iken bazen de sadece hizmet sađlayıcısı olarak varlıklarını sűrdűrműřlerdir.

Eđitim hizmetlerinin yerinden yűnetiminde amaç kamuya sunulan hizmetin kalitesini arttırmaktır. Kurt (2006)’a gűre eđitimin yerinden yűnetiminin en ۆnemli hedefi bu hizmetten yararlanan bireylerin daha nitelikli bir eđitim hizmetinden faydalanmalıdır. Okul birimleri ađısından deđerlendirilmek istenirse eđitimin finansmanı, yűnetim becerilerine sahip olmaktan, eđitim programları ve insan kaynakları ađısından yetki sahibi olmaktan, bűylece bűrokratik hareket daralmalarını ortadan kaldırmaktan bahsedilebilir.

İřaret edilen bu hususlar çerçevesinde bu çalıřmamızda eđitimin yerelleřmesi řu řekilde okunmalıdır: Eđitimde yerelleřme mevcut yerel yűnetimlerin (belediyeler gibi...) sadece daha gűclű řekilde sorumluluk alması deđerdir. Merkeze bađlı diđer kuruluřların (il, ilçe eđitim teřkilatları gibi...) tek bařına űstlenebileceđi gűrevleri elde etmesi de kamu hukuku ađısından deđerlendirilmelidir.

Eđitimde yetkiyi geniřletme, eđitim kurumları oluřturulurken yűneticilerinin merkezden atanması ancak bu yűneticilerin karar vermede daha geniř yetkilere sahip olmasıdır. Yetki devriyle eđitimin finansmanı, eđitim programlarının belirlenmesi gibi konularda geniř yetkilerle donatılması dűřűnűlmektedir. Yetki aktarmada ise yerel kurumların hizmetin sunulmasında daha hűr olması ve dolayısıyla gűçlendirilmiř teřkilata sahip olması tasarlanmaktadır.

2.2.4. űlkemizdeki Çabalar

Tűrkiye’de yerelleşme çabaları incelenirken bu sadece Cumhuriyet tarihi ile sınırlı tutulmamalıdır. Bucak (2000), ۆzellikle eğitimin finansmanı ağısından vakıf ve lonca gibi oluşumların Osmanlı İmparatorluğu’nun sağladığı eğitim ve sosyal hizmetlerdeki ağırlığından bahseder. Cumhuriyet’ in kuruluşu ve reformlarla birlikte belediye yapılanmaları ve kurulan il ۆzel idarelerinin bu hizmetlerdeki etkisi gűrűlűr.

Açılan ve kapanan okulların tespiti, personel giderlerinin yönetimi, eğitim hizmetlerinin denetimi ve o ile ait eğitim bütçesinin belirlenmesi gibi konularda bu yapılanmaların sahip oldukları yönetim sorumlulukları güçlüdür.

Cumhuriyet'in ilk zamanlarında eğitim hizmetleri yönetiminde arayışa gidilmiştir. Bozan (2003), Maarif Emirliklerine dikkat çeker. Cumhuriyet'in ilk zamanlarında eğitim hizmetleri yönetiminde arayışa gidilmiştir. Bu aşamada bugünkü karşılığı eğitim bölgeleri sayılabilecek bir uygulama görülür. Maarif Emirliği olarak 1926 yılında 13 eğitim bölgesi oluşturulmuştur. Beş yıl süren bu uygulama ile, eğitim hizmetlerinin yerinden yönetimi sağlanmaya çalışılmıştır. Bu dönemlerde yaşanan siyasi ve toplumsal olayların etkisiyle yerleşme yaklaşımlarında geri dönüş yaşanmıştır. Her ne kadar bu dönüş daha sonra fark edilse de müspet ilerleme sağlanamamıştır. 1960'lı yıllara gelindiğinde kalkınma dönemlerinin planlı olarak yürütüldüğü dönemler başlar. Bu dönemde ciddi şekilde konuyla ilgilenildiği ve Türkiye'de yerleşme çabalarından bahsedilebileceği görülür. Bucak (2000), burada 1990 yılında TUSİAD'ın "Türkiye'de Eğitim Raporu" adlı çalışmasından söz eder. Çalışmada Türkiye'de milli eğitim sistemini etkileyen en derin problemin merkezîyetçi tutumun olduğu tespiti yapılır. Merkezi yönetimden kaynaklanan problemler ifade edilerek yerleşme yaklaşımlarının sorunların çözümündeki rolüne değinilir.

Yakın tarihte de göze çarpan farklı örneklerden söz edilebilir. Keskin (2003), eğitim hizmetlerinin yerleşmesi konusunda önemli olan iki diğer husustan bahseder. Bu hususlar Toplam Kalite Yönetimi ve Müfredat Laboratuvar Okulları Yönetmeliği ile Eğitim Bölgesi ve Eğitim Kurulları Yönergesi'dir. Keskin (2008)'e göre diğer bir gelişme de Okul Aile Birlikleri uygulamalarıdır. Bu gelişme ülkemizde Dünya Bankası uygulamalarının yansıması ile hayata geçmiştir. Bu uygulama ile okullarımızda okulları işletme görevi okul aile birliklerindedir. Daha sonra 2004 yılında bir düzenleme ile bu birlikler hayırseverlerden (veliler, eğitimin paydaşları, toplumun diğer kesimleri) bağış alabilme; kantin, çay ocağı işletebilme; okulun bağımsız bölümlerini kiraya verebilme gibi işletme faaliyetleri yapabilme yetkisi almışlardır. Böylece Okul Aile Birlikleri, Okul Aile İşletmeleri'ne dönüşmüşlerdir. Bucak (2000) da 1960'lardan itibaren kalkınma planlarında da bu anlayışın yükseldiğinden bahseder. Milli eğitim sisteminin ülkeyi geleceğe sağlam adımlarla götüreceği şekilde tekrar yapılandırılması zorunluluğu ve eğitim hizmetlerine olan

talep arttıkça bu ihtiyacın artacağı planlarda vurgulanmaktadır. Mesleki eğitimin yapılandırılmasında özellikle okul-işyeri olarak ilkesel bakışın oluşması gerektiği üzerinde durulur. Deniz (2001)'e göre Milli Eğitim Bakanlığı başta olmak üzere yeniden yapılandırma ihtiyacı kalkınma planlarına yansır. Karacan, Aydın ve Tan (2007), Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında hem bakanlık hem bakanlığın taşra birimleri hem de yerel yönetimlerde bürokrasinin azaltılması ve hizmet esasına göre yeniden yapılandırma niyetlerinin vurgulandığını söyler. Deniz (2001) ayrıca Milli Eğitim Şuraları'nda eğitimin yerelleşmesi, merkezi yönetimin kapsam alanının azaltılması ve taşra birimleri ile kendisi arasında dengeli bir yetki devrinin gerçekleşmesi, böylece yerel yönetimlerin yönetim süreçlerine katılımının sağlanması, bunun için de yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerektiği gibi görüşlerin ortaya konulduğunu aktarır. Bunların yanı sıra yerel yönetimlerin söz sahibi olduğu alanların Milli Eğitim seviyesinde genişletilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Milli Eğitim politikalarının gelişiminde önemli kılavuzlardan olan bu şuraların karar metinlerine yansıyan bu ifadelerin, eğitim sistemimizin yerelleşmesi çabalarında önemli bir altyapı oluşturduğu söylenebilir.

Avrupa Birliği'nin her yıl hazırlanan ilerleme raporlarında eğitim hizmetlerinde geliştirilen politikaların merkezi yaklaşımla oluşturulduğu, Bakanlığın zamanının çoğunu okul birimlerinin yönetimine harcadığı belirtilmiştir. Tavsiye olarak da bu görevlerin devri önerilmiştir. Bu gerçekleşirse merkezi idare, eğitim politikalarının geliştirilmesine ve eğitim hizmetlerindeki kaliteyi arttırmaya odaklanabilecektir (ABGS, 2000). Bucak (2000), benzer ifadelerin araştırmalara da yansıdığını belirterek eğitim yöneticilerinin yerelleşme konusunda yaklaşımlarına dair fikirlerinin üzerinde çalışıldığını belirtmiştir. Bu çalışmalarda eğitim hizmetleri yönetiminde birtakım başlıkların yerelleşmesi doğrultusunda düşünce birliği olduğunu fakat mali başlıklar açısından kaygılar duyulduğunu, merkezi yönetimin bu kaygılar nedeniyle sistemin bir parçası olması gerektiğinin altının çizildiğini söylemiştir.

Türk eğitim sisteminde eğitim hizmetlerinin yönetiminde yerelleşme için en önemli adım "Kamu Yönetimi Temel Kanunu" olmuştur. Kanun 2003 yılında insan hak ve özgürlükleri bağlamında katılımcı demokrasi ilkeleri doğrultusunda açık, hesap verebilir, eşitlikçi, sorunların çözümünde hızlı bir kamu yönetimi yapılandırması sağlamak için tasarlanmıştır.

Tasarıda geçici hükümler içerisinde öngörülen şekliyle Milli Eğitim Bakanlığının taşradaki tüm yetki, görev ve sorumlulukları ile taşınır-taşınmaz tüm mallarının il özel idaresine devri söz konusudur. Geçici Md. 1'in a fıkrasında geçen bu hükümler tasarının en önemli noktasını oluşturmuştur. Kamu hizmetlerine ilişkin önemli kararlar alınırken ilgili hizmetin mensubu meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin alınacağı da ifade edilen diğer önemli kanun tasarısı hususlarıdır.

Ancak tasarı, öne sürülen güçlü nedenlerle devletin üniter yapısına zarar vereceği düşünceleriyle veto edilmiştir.

2.3. Eğitimde Yerelleşmenin Gerekçeleri, Olumlu ve Olumsuz Etkileri

2.3.1. Gerekçeleri

Günümüz dünyasında toplumun geldiği noktada, nitelikli bir eğitim fırsatının herkesin hakkı olan en önemli insani ihtiyaç olduğu kabul edilir. Bu anlamda Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda da bu temel hak yer almaktadır. Bunun yanı sıra merkezi yönetimin idari vesayeti altında mahalli idarelerin toplum yararına nasıl yapılanması gerektiği ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanmasının önemi vurgulanmıştır. Bozkurt ve Ergün (1998), yerel yönetimleri, bölgesel bir topluluğun ortak ihtiyaçlarının giderilmesi isteğiyle yapılandırılan, yönetim organlarının bizzat toplumun demokratik yollarla seçtiği örgütlenme olarak tanımlarlar. Böylece tanımı yapılan yerel yönetimlerin dünyaca kabul edilen "subsidiyarite" ilkesi ile kamu hizmetinin kamuya en yakın örgüt tarafından sunulması gerektiği vurgulanmıştır.

UNESCO (2007) hazırladığı bir raporda eğitimin yerelleşmesi için nedenleri sıralamıştır. Bu nedenlerin en başında eğitimin finansmanı yer almaktadır. Eğitim hizmetlerinin geliştirilmesi, siyasi gücün tekrar yapılandırılması, gibi sebepler de öne sürülmüştür. Bu yapılandırmalarla bölgesel koşullara hızlı tepki verebilen öğretim programları oluşturulması sağlanabilecektir.

Yukarıda sayılanların yanı sıra ders araç-gereçlerinin satın alınması, insan kaynakları yönetimi ve öğretmen istihdamı da yerelleşmenin bürokrasiyi azaltmasıyla hızlı gerçekleşecektir. Fiske (1996) de bu sürecin önündeki tüm engellerin sorgulanması gerektiğini, Dünya Bankası tarafından da bu gerekçelerin netlik kazanması ve akabinde eğitimde yerelleşmenin hedeflerinin açıkça ortaya koyulmasını vurguladığını ifade eder.

2.3.2. Faydaları

Bucak (2000) ve Koçak (1995) yerelleşmenin faydalarını şu şekilde özetlemişlerdir.

- Yerelleşen fonksiyonları kullanmak üzere yerel seviyede atanan merkezin uhdesindeki memurlar bölgesel sorunlara ve ihtiyaçlara ilişkin daha bilgili ve farkındalıklı olacaklardır.
- Yerelleşme, evrakçılığı ve bürokrasiden kaynaklanan hizmet gecikmelerini azaltacaktır.
- Yerelleşme, bölgenin seçkinleri tarafından göz ardı edilen, bazı halk kesimlerince önemsenmeyen belki de bilinmeyen; merkezi iktidarın vizyon planlarında bulunmayan; bu nedenle de desteklenmeyen bölgelere de hükümet politikalarının yansımaları sağlayacaktır.
- Yerelleşme adımları ile birlikte toplumsal kalkınma planlarının sınırlılık yönleri zayıflatılacaktır.
- Yerelleşme, toplumun farklı etnik, siyasi ve dinsel taraflarının karar verme süreçlerine daha fazla katılımlarını sağlayacaktır.
- Yerelleşme, yerel yönetim yapılarına işlevsellik kazandıracak yönetim becerilerinin gelişmesini sağlayacaktır.
- Yerelleşme, yönetim teşkilatları arasında (bakanlıklar) ve kamu hizmetlerinin taraflarıyla ilişkileri artıracak; merkezi yönetime, yerel yönetimler ile yakın hızda hizmet ihtiyacını giderme yeteneği kazandıracaktır.
- Yerelleşme, karar verme sürecine katılan siyasi grupların duyduğu güven ile siyasi denge ve devletin üniter yapısının güçlenmesini; toplumsal birliğin oluşmasını sağlayacaktır.
- Toplumun her bireyini ilgilendiren yatırımlarda, merkeziyetçi yaklaşımın olumsuz etkilerini azaltmasıyla en az maliyetle dışsallık sağlayacaktır.
- Sorunların çözümünde yaşanan sürece uyum sağlayabilen bir yönetim özelliği ile yerelleşme değişen çevre şartlarına daha hızlı tepki verebilecektir.
- Katılımcı demokrasinin etkisinin artması ile bireyler, seçimleri sadece oy vermek olarak görmeyi bırakır; demokrasinin sadece sözde kalmasını

engeller böylece yenilikçi ve üretken bir yönetimin hayata geçirilmesini sağlayabilir.

- Yerel gereksinimlere dönük hizmetler sunulur.

Başaran (1996)'a göre eğitimde yerelleşme şu faydaları sağlayabilir:

- Eğitim hizmetlerinde karar alma sürecine dahil olan halk, okulu sahiplenecek ve sürece katkısını arttırabilecektir.
- Okulun eğitim programı, bölgenin ve öğrencinin ihtiyaçlarına dönük olacağı için çevreye duyarlı bir eğitim politikasının takibi sağlanacaktır.
- Toplumun, önde gelenlerinden, eğitimin hizmetlerinin kalitesinin artırılmasında daha çok yararlanılacaktır.
- Farklı yerel yönetimlere bağlı eğitim kurumları arasında oluşan rekabet ortamı, kalitenin artmasını sağlayacaktır.
- Okul ve aile arasındaki işbirliği artacaktır.

2.3.3. Sakıncaları

Yerelleşmenin muhtemel sakıncaları Koçak (1995)'a göre şu şekilde sıralanabilir:

- Yerelleşme tasarımları ile bir grup ya da bölge yönetimi diğerine üstünlük sağlayabilir,
- Yerelleşme, yenilikçi kararların kabul aşamasında karar alma sürecine çok fazla katılımcı olduğu için bu kararların kabulünü olumsuz yönde etkileyebilir.
- Politik olarak tek doğrunun takibi güçleşebilir.
- Yerelleştirilmiş kurumların aynı anda ve aynı amaç için çalışmasında karışıklıklar yaşanabilir.
- Merkezi yönetimin bütçe tertiplerinde, muhasebe yeteneklerinde zafiyete neden olabilir. Mali anlamda denetim rolü zayıflayabilir.
- Yerelleşme, siyasi ortam müsait olduğunda ülkenin üniter yapısını tehdit edebilir.
- Eğitim politikalarında ulusal birlik zedelenebilir,
- Merkezde görevli siyasi ve bürokratların görevlerine verdikleri anlamı azaltabilir ve işlerine saygı seviyelerinin düştüğü hissine kapılabilirler.

- Yerelleşme süreciyle yerel yöneticilerin popülist yaklaşımlar sergilemesi, kısa sürede dikkat çekici hizmetlerin değerli görünüp uzun dönemli ve bir o kadar toplumsal yararı olan projelerin geciktirilmesine neden olabilir.
- Yerelleşme ile tarafsızlık ilkesi zedelenebilir.
- İhtiyaç duyulan ara personeli bulmak zorlaşabilir.
- Görece yüksek maliyetli hizmetlerin gerçekleşmesi için merkezi yönetimin desteğine ihtiyaç duyulabilir.
- Kurumlara verilen özerk yapılanma hakkı, bazen bu yönetimlerin toplumun gerisinde kalmasına neden olabilir.
- Yerelleşme siyasi çıkarları bulunan dini ve ideolojik girişimlere teşkilatlanma sahası fırsatı çıkarabilir.

2.4. Eğitimin Yerelleşmesinde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar

Merkezi yönetimin yerelleşme adımlarını atmasından ve yerel yönetimlerin eğitimle ilgili görev ve sorumluluklarının genişlemesinin sağlanmasından önce, bu kurumların mevcut sorunlarla baş edebilme becerilerinin ölçülmesi gerekmektedir. Bu kuruluşlar kuvvetsiz ve toplum katılımının düşük olduğu yerel yönetim yapısı gösteriyorsa uygulamaların hayata geçirilmesinde başarısızlıklar yaşanacaktır. Böyle bir durumda yerelleşmenin ön koşullarının sağlanmış olmasından da söz edilemeyecektir. Yetki devri ile önem kazandırılmaya çalışılan yerel teşkilatlar, aldıkları yeni sorumlulukları, demokratikleşme ve yerinden yönetim adına bir kazanım olarak değil baş etmeleri gereken ağır bir yük olarak görecektirler. Başarısızlıkla sonuçlanabilecek bir adımda ise merkeziyetçi yaklaşımın önemi artacaktır.

Eğitimin yerelleşmesi deneyimlerinin çıkardığı önemli bir sonuç da yerelleşme adımlarından önce yerel eğitim kurumlarının ve yerel yönetimlerin güçlü, faaliyetlerinde üretken, demokratik katılımları yüksek ve finansal etkinliği olan kurumlar olduklarından emin olunması ihtiyacıdır. Çünkü yönetim yetkilerini genişletmeye yeteri kadar hazır olan yerel yönetimler, başarılı uygulamalara örnek olabilecek ve elde ettiği sonuçlarıyla eğitim hizmetlerinin yerelleşmesinin sağlayabileceği yararları gündeme taşıyabilecektir. Aşağıda üzerinde durulan ön koşulların değerlendirilmesinden önce bu genel yargıları ifade etmekte fayda vardır.

2.4.1. Önkoşullar

Eğitimde yerelleşme merkezi yönetimin olumsuz etkilerini sınırlandırmak için tartışılan ve tavsiye edilen bir kavram olsa da yeteri kadar olumlu bulguları bulunan bir yaklaşım değildir. Dolayısıyla sürecinin doğru işletilmesi ve bazı ön şartlarının oluşmuş olması gerekir. Arslan ve Atasayar (2008)'a göre muhtemel bir yerelleşme için en önemli ön koşullardan biri yerelleşecek hizmet alanının tüm bileşenleri için kuralların açıkça ortaya konulmasıdır. Bu kurallar ifade edilirken de milli çıkarlar ile yerel farklılıkların ortak noktada buluşturulması çok önemlidir.

Yerelleşmenin faydalandığı avantaj, kurumların güçlü olduğu yönleridir. Rondinelli, McCullough ve Johnson (1989)'na göre, yerelleşmenin hedeflerine ulaşması için ilk aşamada kurumların potansiyel gücünün iyi yönetilmesi ve kullanılması çok değerlidir. Bu, ancak gereksinimlerin ortaya çıkmadan öngörülmesi; karar verilirken elde edilen bilgiler ışığında kaynak yönetiminin sürdürülmesi ile sağlanabilir.

Kurumların potansiyel gücünün yanı sıra kurumsal yönetimde liyakat da değerlidir. Parry (1997)'ye göre, yerelleşme girişimlerinde amaca ulaşmak için maddi kaynakların ve insan kaynaklarının yönetimi düzgün yapılmalıdır. Birçok gelişmekte olan devlette, yerelleşme çabalarının başarısızlıkla sonuçlanmasının nedeni bu yönetim becerilerinin sergilenememesidir. Dolayısıyla yerinden yönetim girişimlerinden önce yerel yönetimlerin güçlü bir mali yapıya kavuşturulması elzemdir. Pek çok ülke bunu politik olarak arzu etmeyecektir. Çünkü kendi finansal kaynaklarını, kendisinin kullanmayacağı alanlara aktarmakla bu finans kaynaklarından feragat edeceğini bilecektir. Parry (1997), eğitime ilişkin hangi ürün ve hizmetin taşra yapılandırılmalarına yetki devri ile aktarılacağını, hizmetin ve ürünün özelliklerine bağlı olduğunu belirtmiştir.

Toplum yararı çıktıları yüksek olan eğitim hizmetinde hangi hizmetin yerelleştirileceğine karar verirken ayırt edici olunmalıdır. Örneğin öğretim materyallerinin temini-basımı ve üretimi noktasında görev, işletmelerin üretim ölçeğindeki artış nedeni ile sağladığı tasarruflar olarak isimlendirilen pozitif ölçek ekonomileri prensipleri ile avantaj sağlayabilmek amacıyla merkezi yönetimde bırakılmak durumundadır.

Yerelleşme ile merkezi yönetimin rolü ve önemi azalmayacaktır. Tendler ve Freedheim (1994)'e göre yerelleşme sürecinde merkezi yönetimin aldığı önem düşünülenin aksine daha güçlüdür. Çünkü merkezi yönetimlerin, vesayeti altındaki yerel yönetimleri mali yönden desteklenmesi gerekecektir. Yerel yönetimlerin altından kalkması güç, büyük eğitim yatırımlarının gerçekleşmesinde merkezi yönetimin desteği de aranacaktır.

Yerelleşme sürecine adım atılmadan önce bazı yönetim yaklaşımlarının merkezi yönetimce kanıksanması gerekmektedir. Merkezi yönetim sonraki süreçte karar alıcı yetkiyi bırakıp yerel yönetimi destekleyici, motive edici ve yönlendirici olacağı bir sistemle karşı karşıya kalacağını bilmelidir. Aslında kontrol edici özelliği ile iyi çalışan yerleşmiş bir yönetim sisteminde, merkezi yönetim daha etkin bir rol üstlenecek ve daha modern, hızlı ve doğru karar alma becerileri gösterme ihtiyacı hissedecektir.

Merkezi yönetimin denetim ve kontrol gücü etkin çalışmalıdır. Zira devletin üniter yapısının zarar görmemesi yerel birimlerle merkezi teşkilatın arasındaki dikey iletişimin becerilerine bağlıdır. Bu beceriler, işbirliğine dayalı olarak bölgesel farklılıkların giderek yozlaşma ve siyasallaşma eğilimi yaratmayacağı şekilde çalışmalıdır. Öyle ki yozlaşma, yerel birimlerin birbiri ardındaki farklılıkları uçurum boyutuna getirebilir. Siyasallaşma ise bölgesel ayrımcılığın körüklenebileceği sahalar yaratabilir. Bu durumlar ise yerelleşmenin en korkutucu sonuçlarındanıdır.

Ülkemiz, mevcut koşullarda, gelir dağılımında eşitsizlik yaşamaktadır. Türkiye İstatistik Kurumunun 2019 yılı Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması'nda paylaşılan sonuçlara bakıldığında Türkiye'de grup olarak en yüksek gelirliilerin toplam kazançtan aldığı payın %46,3 olduğu görülmektedir (TUİK,2019). Bu nedenle eğitim yönetiminin ve hizmetlerinin yerelleşmesi vatandaşlar arasındaki gelir eşitsizliğini daha da fazla arttırabilir. Yerelleşme çabalarının başarıya ulaşması ve sonuçlarının faydalı olması için Türkiye'nin, kaynaklarının ve gelirlerinin dağılımında adaletsizliklerle mücadele etmesi gerekir.

2.4.2. Eğitimin Yerelleşmesinde Başarılı ve Başarısız Örnekler

Ön koşulların gerçekleşmediği, yerelleşme aşamalarının doğru takip edilmediği, çeşitli yönlerden risklerin ön görülmediği yerinden yönetim uygulamalarında olumsuz sonuçlar doğabilir. Altınok (1997)'a göre eğitim hizmetlerinin yerelleşmesi mutlak başarılı sonuçlar getirmeyebilir. Uygulaması yapılan ülkelere bakıldığında hem başarılı hem de başarısız örnekler görülmektedir. Örneğin Danimarka gelişmiş bir ülke olarak, eğitim hizmetleri açısından çoğu uygulamanın yerel idareler eliyle sağlandığı bir ülkedir. Bu ülkede eğitim hizmetlerinde genel hedefler belirlendikten sonra pratikte tüm ayrıntıların yönetimi yerel birimlere bırakılmıştır. Danimarka'da Eğitim Bakanı'na tanınan en üst görev, ülkede eğitimin amacını belirlemektir. Eğitim programlarının amacına ulaşmış ulaşmadığı eğitim döneminin sonunda kontrol edilir. Bu ülkelere Ateş (2008) de bir örnek olarak İngiltere'yi vermiştir. Gelişmiş bir ülke olan İngiltere'de belirlenen eğitim programları yerel birimler tarafından başarıyla sürdürülmektedir.

Bir üst konu başlığında bahsi yapılan ön şartların dikkate alınmadığı Brezilya modelinde ise başarısız bir sonuçtan söz edilebilir. Litvack (2011)' in verdiği örnekle Brezilya, eğitimin yerelleştirilmesi için bütün seçenekleri değerlendirmesine rağmen, bölgesel eşitsizlikleri giderememiş ve gereken finans kaynaklarındaki boşlukların yarattığı sorunları çözememiştir.

Ülkelerin sosyal yapısı da yerelleşme hedeflerini olumsuz etkileyebilir. Der Wal (2007)' e göre eğitimin yerelleşmesinde başarısız sayılabilecek ülkelerden biri de Şili'dir. Bu ülkede eğitimin yerelleştirilmesi, sosyal yönden bölünmüşlüğü körüklemiştir.

Sosyal ve kültürel yapı nedeniyle başarısız örneklerden biri de Nijerya'dır. Çınkır (2002) da eğitim hizmetlerinin yerelleştirilmesinde başarının elde edilemediği Nijerya örneğini vermiştir. Ülkenin kuzeyi ve güneyi arasında problemler yaşanmaktadır. Ülkenin güneyinde Batı tarzı eğitim modeli istenmekte; kuzeyinde ise İslamcı eğitim modeli hâkim bulunmaktadır. Merkezi yönetim, bölgesel istekleri göz ardı ederek kuzeyde de Batı tarzı eğitim modelinin hayata geçirilmesini istemektedir. Ancak bu yaklaşım bölgesel farklılıklar nedeniyle gerçekleşmemektedir. Ülkenin kuzeyi ile güneyi arasında ciddi farklılıklar doğmaktadır. Bu da eğitimde birlik ilkesini zedelemektedir.

2.4.3. Yerelleşen Eğitim Hizmetleri

Eğitimin yerelleşmesinde en önemli husus hangi hizmet alanının ne ölçüde yerelleşeceğini belirlemektir. Bunun için bir dünya standardı oluşturulması zordur. Çünkü her ülkenin kendine özgü bölgesel şartları vardır. Fakat;

Litvack (2011)' a göre Dünya Bankası'nın finanse ettiği Kolombiya Üniversitesince sürdürülen bir çalışmada hangi eğitim hizmetlerinin ne kadar yerelleştirilebileceği detaylı olarak belirlenmiştir. Bu çalışmanın sonucunda belirlenen başlıklar şöyle sıralanabilir:

- Eğitim herkes için geçerli ilkelerinin, hedeflerinin belirlenmesi,
- Programın ve öğrenme yöntemlerinin tespiti,
- Öğrencilerin başarı değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi,
- Ders materyallerinin (ders kitapları, ders araç ve gereçleri) üretimi ve dağıtımı,
- Öğretmen yetiştirme, atama ve terfileri,
- Eğitimin mali yönden ihtiyaçlarının karşılanması,
- Eğitim kurumlarının yapımı ve bakım-onarımı,
- Öğretmen maaşları.

2.5. Yerel Yönetimlerin Eğitim Hizmetlerindeki Rolü ve Potansiyeli

Eğitim hizmetlerinin yerine getirilmesi ülkeler arasında farklılık gösterir. Bu farklılıklar gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında olduğu gibi aynı gelişmişlik açısından aynı kümede olan ülkeler arasında da bulunmaktadır. Çoğu zaman gelişmiş ülkelerde eğitim hizmetlerinin örgün tarafı merkezi ve yerel yönetimlerin birlikteliği ile yürütülür. Hatta bazı ülkelerde geride bıraktığımız tartışmalarda dile getirildiği gibi geniş yetki genişlemeleri ile yerel yönetimlere devredilmiştir. Gelişmekte olan ülkeler açısından ise bu hizmetlerin yürütülmesi daha merkeziyetçi bir yapıdadır. Yerel yönetimlerin ağırlığı, bakım ve onarım gibi eğitimin altyapısında ve yaygın eğitim faaliyetlerinde sınırlı olarak görülür. Yerel yönetimlerin rolü Türkiye açısından değerlendirildiğinde yine okulların bakım ve onarımları, eğitim-öğretim hizmetlerinde kullanılan malzemelerin tedariği gibi örgün eğitimin altyapısına dönük başlıklarla sınırlıdır. Yani Türkiye'de de eğitim hizmetlerinde yerel yönetimlerin rolü gelişmiş ülkelere kıyasla düşük sayılabilir. Çalışmanın bu bölümünde yerel yönetimlerin eğitim hizmetlerindeki rolüne değinilecektir.

2.5.1. Milli Eğitim Bakanlığının Görevleri

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı örgün eğitimin ilk adımı olan okul öncesi eğitim dahil olmak üzere zorunlu örgün eğitim hizmetlerini yürüten ve bu noktada merkezi hükümet uhdesinde görev yapan bir kurumdur. Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile temeli atılan Bakanlık aynı zamanda bu kanunla varlığının temel prensibi olan eğitim-öğretimde birlik esasına da bağlı bir kurumdur. 1923'ten bu yana kurumsal yapısı birçok kez değişmiş, isim farklılıkları yaşamış olsa da 1989'dan bu yana Milli Eğitim Bakanlığı adı ile temel ilkelerine bağlı olarak görevini sürdürmektedir.

Milli Eğitim Temel Kanunu (1973)'nda milli eğitimin genel amaçları açıkça ortaya koyulduğu gibi Bakanlığın sorumlulukları da belirtilmiştir. Kanunda, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı olarak, milli eğitimin amaçları doğrultusunda nasıl bir birey yetiştirileceği açıklanır; böylece toplumun refahının yükseleceği, mutluluğunun artacağı, her yönden ülkenin kalkınmasının sağlanacağı vurgulanır.

Milli Eğitim Bakanlığının teşkilatlanması ise son hali ile Şekil 2.1'de olduğu gibidir

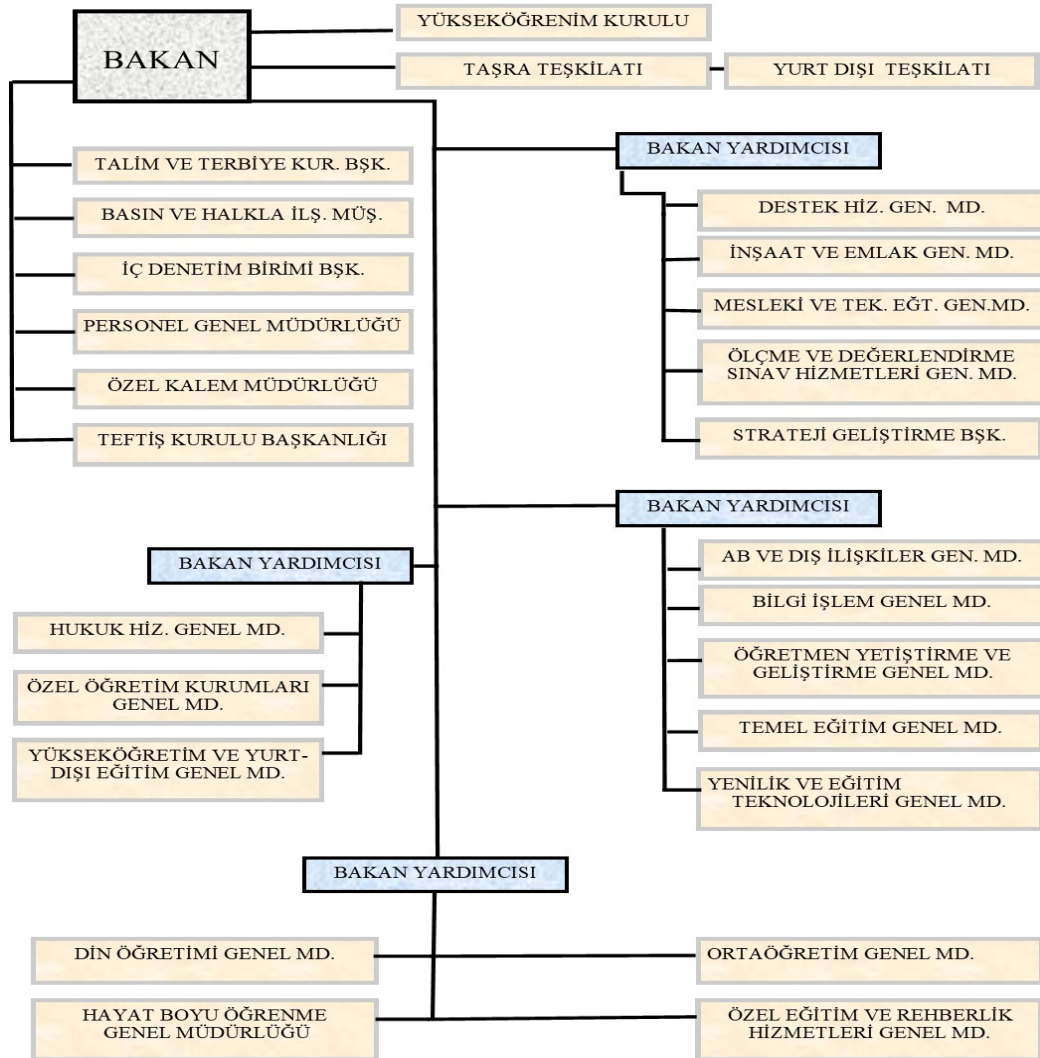
Teşkilatlanmada her birim yetkili olduğu alanda, üstlenmiş olduğu sorumlulukları yerine getirir. İlgili bakan yardımcılara karşı sorumludur. Dolaylı olarak Bakan'a bağlıdır. Öte yandan denetimden sorumlu olan Teftiş Kurulu Başkanlığı ise görüldüğü üzere Bakan'a bağlı şekilde görevlerini yerine getirmektedir.

Taşra teşkilatlanması ise benzer bir şekilde il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ile okullardan ibarettir. 2018 yılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Kararnameye göre bütün illerimizde (81) ve ilçelerimizde (918) teşkilatlanma bulunmaktadır.

Bu teşkilatlar eğitim politikaları geliştirmede rol almazlar. Merkezi karar merci olan Bakanlığın politikalarının uygulayıcısıdır. Bu çalışmada Yükseköğretim Kurumları incelenmemektir. Onlarda özerk yapılanma mevcuttur ancak temel ve ortaöğretim kurumlarında özerk yapılanma bulunmamaktadır. Merkezi teşkilatların çıkardığı kanun, tüzük ve yönetmeliklere bağlı kalarak eğitim hedeflerine ulaşmakla yükümlü olan Milli Eğitim Bakanlığı taşra yapılanmaları, bir yandan da insan kaynakları yönetiminde bazı hususlarda yetkilidirler (il içi personel nakilleri, eğitim yöneticisi atama, kademe-derece terfi, izin ve adaylık kaldırma işlemleri).

Eğitim hizmetlerinin kamuya ulaştığı asıl nokta olan okullarda ise ilgili yönetmeliklere okul müdürleri ve müdür yardımcılarına görev ve yetkiler tanınmıştır. Merkezi yönetimin hakim olduğu teşkilatlanmada okul yöneticilerinin yetkileri oldukça sınırlıdır. Bu yönetmeliklere göre okuldaki eğitim yöneticileri okulun yönetiminden sorumludur. Bu sorumlulukların başlıcaları öğretmen ders planlamaları; kurumun derslik, laboratuvar gibi bağımsız bölümlerini eğitim-öğretime hazır tutmak, öğrenim belgeleri düzenlemek, personel yönetimi, stratejik plan hazırlığı yapmak, kurumsal yazışmaları takip ve tebliğ etmek, gerekli tüm bilgi ve belgeleri arşivlemek, okul ihtiyaçlarını takip etmek olarak sayılabilir

şekil 2.1. Milli Eğitim Teşkilat şeması

Eğitim işgörenleri öğretmenler ise tutum ve davranışlarıyla öğrencilerine örneklolurlar. Ölçme-değerlendirme uygulamaları ile adil şekilde sınav, proje ve performans ölçümü yaparlar. Eğitim programlarının uygulayıcısı olarak hedef kazanımları yerine getirirler. Sorumlu oldukları dersleri okuturlar. Okul-veli-öğrenci iletişimini güçlü tutarlar. Okul yöneticilerinin yönetmeliklere göre verdikleri görevleri yerine getirirler. Tabi her ne kadar bu çalışmada sınırlı olarak ele alınasa da okul yönetimi ve öğretmenler eğitim hizmetlerinin en önemli unsurlardır. Çünkü asıl eğitim işgörenlerini bunlar oluşturmaktadır.

Eğitim hizmetleri ülkelerin geleceği açısından stratejik bir öneme sahiptir. Karagözoğlu (2003)'na göre eğitim sistemlerinin en önemli amacı ilgili ülkenin donanımlı insan gücünü yetiştirmek ve yurttaşlık eğitimini vermektir. Bu hedefe varmak için ise eğitim sistemi sahip olduğu felsefe ve politikaları doğrultusunda yetiştireceği birey modelini belirlemeli ona göre eğitim faaliyetlerini sürdürmelidir. Battal (2003)'a göre toplumun temel kurumlarından birisi olan eğitim, bütün toplumların en önemli gündemidir. Haliyle bu kurumların sorunları da en temel sorunları oluşturur. Bu sorunların öznesi de öğretmenlerdir.

Bir ulusun kalkınmasında, geleceğe sağlam adımlarla ulaşmasında mimar öğretmenlerdir. Ülkenin kaderi iyi yetişmiş öğretmen kadrosunun elindedir. Kısaca yukarıda bahsedildiği gibi eğitim teşkilatı içinde üretim alt sistemi okulun kendisi olarak görölmektedir. Bu sosyal sistemin de en önemli parçası şüphesiz eğitimcilerdir.

2.5.2. Artan Hizmet İhtiyacı ve Özel Öğretim Kurumlarının Yeri

Türk milli eğitim sisteminde Milli Eğitim Bakanlığının görevleri, 2012 yılında özellikle 4+4+4 olarak yapılandırılması ve on iki yıllık zorunlu eğitimin devreye sokulmasıyla daha da artmıştır. Bu tarihten önce Türkiye'de zorunlu eğitim süresi 8 yıl olarak öngörölmüştür . İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nda değişen bazı hususlarla birlikte bakanlığın görev yükü artmıştır.

Her yönetim teşkilatlanmasında artan görev yükü, kimi zaman hizmeti alanların talepleri kimi zaman da sistemi yönetenlerin isteği ile hizmetlerin göröülmesinde destek arayışı ortaya çıkarmıştır. Milli Eğitim Bakanlığının da özellikle son on yılda görevlerini yürütmesinde yerel yönetimlerin ve özel sektörün etkisi arttırılmaya çalışılmaktadır. Bu durum istemdışı değildir. Bakanlık hem eğitim

kademelerinde yığılmaların önüne geçmek hem de eğitim hizmetlerinin kalitesinin düşmesini engellemek için özel sektörün, sürece etkin şekilde katılmasını istemektedir. Bu sayede Bakanlık, çocuklarının özel öğretim kurumlarında öğrenim görmesini talep eden velilere yanıt vermiş olacak diğer yandan da devlet kurumlarının hizmetinde aksamalarının önüne geçecektir.

2012 yılında yukarıda bahsi geçen değişiklikle özel öğretim kurumlarında eğitim gören öğrenciler için devlet teşviği verilmesinin önü açılmıştır. Bu desteğin 2014 yılından itibaren devletin sunduğu imkanlar çerçevesinde verilmeye başlandığı tarihten 2018'e kadar verilen desteğin tutarları Tablo 2.1'de görülmektedir. MEB daha sonra kademeli olarak kaldırdığı bu teşvik sisteminde (2019-2020 itibariyle ilk defa destek verilen öğrenci sayısı sıfırlanmış, mevcut destek ise öğrencinin eğitim kademelerini bitirmesiyle son bulmuştur.) eğitim hizmetlerinde özel okulların desteğini makul düzeye çekmeye, böylece görev yükünün azalmasını sağlamaya çalışmıştır.

Tablo 2.1. Özel öğretimde ilk defa destek sağlanan öğrenci sayıları ve destek tutarları

	Okul öncesi		İlkokul		Ortaokul		Lise		Temel lise	
	<i>n</i>	₺	<i>n</i>	₺	<i>n</i>	₺	<i>n</i>	₺	<i>n</i>	₺
2014-15	27.938	2.50 0	47.62 7	3.00 0	54.90 8	3.50 0	75.000*	3.50 0	**	3.00 0
2015-16	20.000	2.68 0	50.00 0	3.22 0	50.00 0	3.75 0	110.000*	3.75 0	**	3.22 0
2016-17	5.831	2.86 0	82.27 9	3.44 0	84.85 0	4.00 0	73.291	4.00 0	69.46 5	3.44 0
2017-18	6.000	3.06 0	15.00 0	3.68 0	15.00 0	4.28 0	15.000	4.28 0	24.00 0	3.68 0
2018-19	6.000	3.29 0	15.00 0	3.96 0	15.00 0	4.61 0	15.000	4.61 0	24.00 0	3.96 0

Not: * temel lise dâhil; ** lise içinde.

2.5.3. Artan Hizmet İhtiyacı ve Yerel Yönetimlerin Yeri

Milli Eğitim Bakanlığının görev alanı iki başlıkla değerlendirilebilir. Milli eğitimin temel amaçları için eğitim politikalarının belirlenmesi, geliştirilen bu politikaların hayata geçirilmesi, hayata geçirilirken eylemlerin denetlenebilmesi, insan kaynakları yönetimi, ders kitapları basımı ve müfredatın oluşturulması gibi

görev alanları bir havuza; eğitim kurumlarının bakım ve onarımı, alt yapı hizmetleri ve daha çok donatım taleplerinin karşılandığı hizmetler de ikinci görev havuzuna toplanabilir. Bu noktada dikkat çekici olan, birinci havuzda bulunan görevlerde MEB tam yetkili iken ikinci görev havuzunda yerel yönetimlerle sorumluluk paylaşabilmesidir. Ancak bu sorumluluk ilerdeki başlıklarda ayrıntısının verildiği hususlarda görüleceği gibi yerel yönetimlerin gönüllü hizmetleri ile sınırlı kalmaktadır.

2.5.3.1. Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Eğitim Hizmetleri

Türkiye’de yerel idareler köy, belediye veya il olsun orada yaşayan halkın ortak gereksinimlerini karşılamak üzere, kanunlarda kuruluş esasları belirtilmiş olan tüzel yapılanmalardır. Türkiye’de yerel yönetimler 19. Yüzyıl Osmanlı Devleti’nde şekillenmeye başlamıştır. 1876 Kanun-i Esasi ile başlayan ve 1924 Anayasası’na kadar her süreçte kanunlarda yerel yönetimlerin adı geçmiştir. Bu mahalli idareler yine kanunda gösterilen şekilde seçmenlerin seçtiği tüzel kişiler olacaktır. İl özel idareleri, belediyeler, büyükşehir statüsünde olan belediyeler ve köyler, ilgili kanunlarca yetkilendirilmişlerdir. Kendilerine tanınan bu yetkilerle buldukları bölge insanına hizmet ederler. Kamu hizmet alanlarından eğitim hizmetleri de kuşkusuz görev alanlarına girmektedir.

İl Özel İdareleri

İl özel idareleri 5302 sayılı kanuna tabi olarak görev alanı içerisine eğitimi de alan, en üst karar organı il genel meclisi olan ve valilik makamının vesayetinde hizmetleri yerine getiren; idari ve mali özerkliğe haiz kamu kuruluşlarıdır. Bu kanunla il sınırlarındaki ilk ve ortaöğretim kurumlarına arsa temininde, yapılarının bakım ve onarımında ve farklı ihtiyaçlarının karşılanmasında yetkili ve görevlidir.

“Yetkili ve görevli” ifadesi diğer yerel yönetimlerin bağlı olduğu kanun maddelerine göre çok net bir şekilde bu kuruma görev yükler. Diğer yandan bu kuruma bu sorumluluğun yerine getirilmesi için belirli bir oranda ödenek tahsis edilir. Bu oran yukarı yönde revize edilebilir ancak altına indirilememektedir.

Ancak 6360 sayılı kanunla bu kurumların kapsadığı görev alanında köklü değişiklikler yaşanmıştır. Büyükşehir sayısı 30’a çıkarılırken, bu şehirlerde il özel idareleri kaldırılmış; insan kaynakları, başta belediyeler olmak üzere devletin çeşitli kurumlarına kaydırılmıştır. Böylece Türkiye’de büyükşehir statüsü olan kentlerde

“Büyükşehir Belediyesi İl Genel Meclisi” tek yerel meclis olarak kalmıştır. Bu yeni düzenleme ile belediyeler yerel yönetim çerçevesinde yetkileri üzerinde toplamıştır.

Bu yasa sonrasında oluşan yerel yönetim birimleri sayısında oluşan farklar Tablo 2.2’ de olduğu gibidir.

Tablo 2.2. Kanun Öncesi ve Sonrası Yerel Yönetim Sayıları

Birim Adı	6360 Sayılı Yasa Öncesi	6360 Sayılı Yasa Sonrası
İl Özel İdaresi	81	51
Büyükşehir Belediyesi	16	30
İl Belediyesi	65	51
Büyükşehir İlçe Belediyesi	143	519
İlçe Belediyesi	749	400
Belde Belediyesi	1977	395
Toplam	3031	1446

İl özel idarelerinin geçmişi Cumhuriyet öncesine dayanır. Bu köklü yapıların etkinliği yasal değişiklikler göz önüne alındığında azalmakta ancak 51 ilde kamu tüzel kişiliği olarak mahalli idari birimi olma rolünü korumaktadır. Çok derin bir şekilde incelendiği araştırmalar olan bu kuruluşun her ne kadar 2014 sonrası istatistik olarak eğitim hizmetlerindeki katkısı azalsa da geçmiş yıllar ve günümüzde önemi, yasal yükümlülükleri değerini korumaktadır. Tablo 2.3’te İl Özel İdaresinin 2009-2019 yılları arasında eğitime katkısı ile halk katkısı karşılaştırılarak gösterilmiştir.

Tabloda görüldüğü üzere 2014 sonrası takip eden yıllarda eğitim hizmetlerine olan kurum katkısında düşüş vardır. 2019’daki yükselişte ise yaşanan enflasyon artışının payı olduğu düşünülebilir. Önemli bir finans kaynağı olan kamu katkısı ile İl Özel İdaresinin eğitime katkısı karşılaştırıldığında, İl Özel İdarelerinin halk katkısına göre dört katından fazla destekle eğitim hizmetlerinin kalitesinin artmasında ne denli önemli bir yeri olduğu görülmektedir.

Peki il özel idarelerinin katkısının eğitim hizmetlerine olan etkisi ilişkilendirilebilir mi? Aşağıda Türkiye İstatistik Kurumu’nun ilk 20 şehir için veri

portalından alınmış “İllerde Yaşam Endeksi İl Sıralamaları ve Endeks Değerleri” Tablo 2.4’te gösterilmiştir.

Tablo 2.3. MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri 2019-2020

Yıllar	Halk Katkısı	İl Özel İdaresi Katkısı
2009	118.167.971	528.693.606
2010	115.647.348	467.359.930
2011	142.961.205	602.975.259
2012	134.981.052	633.835.580
2013	132.708.459	776.077.077
2014	123.824.878	328.552.049
2015	80.368.005	315.155.082
2016	92.802.165	288.974.898
2017	140.066.855	308.828.323
2018	82.472.121	554.354.035
2019	232.118.146	1.010.206.252
Toplam	1.396.118.205 ₺	5.815.012.091₺

TÜİK’in ilk defa hazırladığı ve 2015 yılı verilerine göre 20.01.2016’da paylaştığı bu araştırmada vatandaşların, topluma ve ekonomiye etkin bir şekilde dahil olması için gereken bilgi, beceri donanımı ve yeterliliklerinin sağlanmasında en büyük öneme sahip “eğitim endeksi” paylaşılmıştır. Bu endeksin ortaya çıkmasında okul öncesi eğitimde okullaşma oranı, temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavlarındaki başarı durumları, yükseköğretim kurumları seçme ve yerleştirme sınavlarındaki puan ortalamaları, yükseköğrenim durumu ve kamunun eğitim hizmetlerinden memnuniyet oranı gibi çok değerli veriler baz alınmaktadır. Hesaplama sonucunda illere 0 ile 1 arasında değerler verilmiştir.

Sıralama incelendiğinde, bu şehirler arasında 15 kentin il belediyesi olduğu 5 kentin ise büyükşehir statüsünde olduğu görülmektedir. Diğer yandan çok önemli

etkenleri göz önüne alarak ortaya çıkan bu sıralamada ilk 10 şehrin hala İl Özel İdarelerinin hizmetinin sürdüğü yerler olması önemli bir gösterge olarak görülebilir.

Tablo 2.4. İllerde Yaşam Endeksi İl Sıralamaları ve Endeks Değerleri Eğitim Bölümü

İl	Belediye	Sıralama	Endeks
Tunceli	İl Belediyesi	1	0,7468
Isparta	İl Belediyesi	2	0,7370
Amasya	İl Belediyesi	3	0,7036
Kırşehir	İl Belediyesi	4	0,6977
Yalova	İl Belediyesi	5	0,6918
Burdur	İl Belediyesi	6	0,6830
Giresun	İl Belediyesi	7	0,6683
Çanakkale	İl Belediyesi	8	0,6628
Karabük	İl Belediyesi	9	0,6573
Edirne	İl Belediyesi	10	0,6526
Denizli	Büyükşehir	11	0,6524
Balıkesir	Büyükşehir	12	0,6513
Kırklareli	İl Belediyesi	13	0,6507
Bolu	İl Belediyesi	14	0,6480
Nevşehir	İl Belediyesi	15	0,6441
Antalya	Büyükşehir	16	0,6437
Mersin	Büyükşehir	17	0,6418
Eskişehir	Büyükşehir	18	0,6409
Trabzon	Büyükşehir	19	0,6388
Kütahya	İl Belediyesi	20	0,6384

Bu sıralamada endekse göre birinci sırada yer alan Tunceli’de 2014 yılında İl Özel İdaresi tarafından İl Milli Eğitim Müdürlüğü adına yapılan harcama miktarı 14.980.191,68 TL dir. Kurumun aynı yıl ildeki genel gelirleri toplamı 58.864.103,24 TL’dir. Toplam gelirlerin %25’inin 2014 yılında eğitim hizmetlerine harcadığı söylenebilir (Tunceli İl Özel İdaresi 2014 Yılı Faaliyet Raporu). Gelirlerinin dörtte

biri eğitim hizmetlerinin görülmesine ayrılan bir bilançoda eğitim hizmetlerinin kalitesini de olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Belediyeler

Eryılmaz (1995)'a göre çağdaş anlamda belediyeçilik fikri Tanzimat sonrasında ortaya çıkmıştır. Osmanlı Devleti'nin son döneminde ortaya çıkan belediye sistemi, süreç içerisinde mevzuatları değişse de çağımızda varlığını koruyabilmiş bir sistemdir. Osmanlı Devleti'nden genç Türkiye Cumhuriyeti'ne geçen bu sistem önemli bir yerel yönetimdir. 1930 yılında kabul edilen 1580 sayılı Belediye Kanunu, Türkiye'deki 75 yıl uygulamada kalmış ve belediyeçilik deneyiminine ciddi katkı sağlamıştır. 2005 yılında kabul edilen Belediyeçilik Kanunu ile son şeklini almıştır.

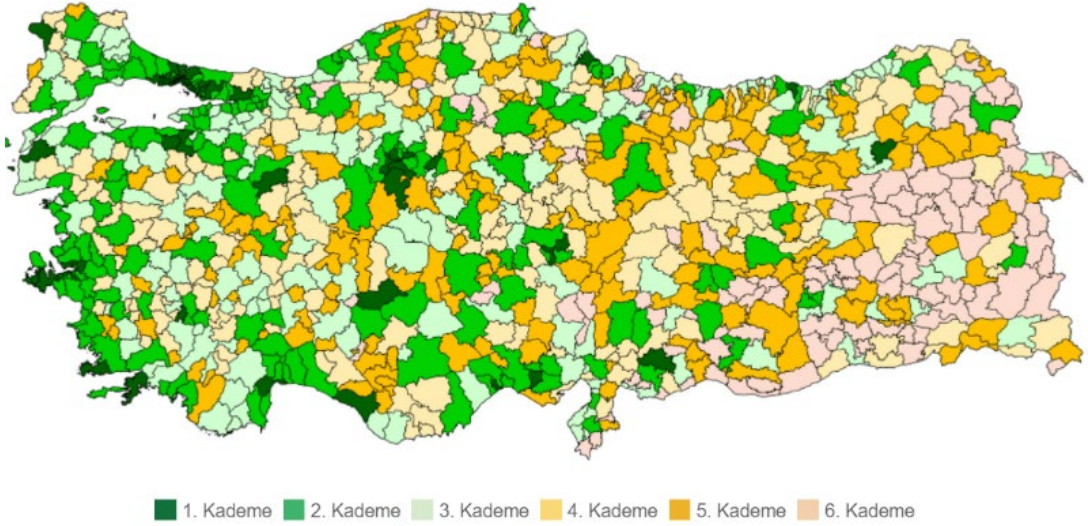
Günümüz belediyeçiliğini ele alırsak iki açıdan eğitimde üstlendikleri role değinilmelidir. Belediyelerin örgün eğitimde sadece eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde gereken altyapı çalışmalarında destekleri ön görülür. Ancak yaygın eğitimdeki rolleri daha geniştir. Çünkü bu noktada belediyelerin kanundaki yetkili kılındıkları ilgili maddeler neticesinde eğitim kurumları açabildiklerini, işletebildiklerini görülür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nda "gerektiğinde" ifadesi ile birlikte, belediyelerin eğitim ve kültür alanında tesisler yapabileceği geçmektedir. Yine bu bina ve tesislerin bakım ve onarımlarını da aynı şekilde sağlarlar. Burada bir önceki alt başlıkta irdelendiği gibi il özel idarelerinden, 'zorunlu sorumluluk' olarak ayrılmış oldukları altı çizilmesi gereken noktadır. Çünkü bu durumda belediyelerin önceliklerini belirlerken eğitim hizmetlerini sağlamaktan kaçınmalarına hiçbir engel bulunmamaktadır.

Belediyeler bu dikkat edilmesi gereken nokta ile birlikte kanunda açık bir şekilde okul yapım, bakım ve onarımı ile ilgili konularda yetki sahibidir. Belediye Kanunu (2005)'nda Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne ait her kademedeki eğitim binalarının inşaat ve bu binaların bakım-onarımlarının belediyelerce yapılabileceği; bu kurumların tüm ihtiyaçlarının karşılanabileceği ifade edilir.

Bu çalışmamızda Samsun ili üzerinde yoğunlaştığı için bu ilde belediyelerin eğitim binalarına yaptığı yardım ve yatırımlar açısından, envanterlerinde bulunan eğitim binaları üzerinde örneklerle durmaya çalışalım.

Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmaları (SEGE) kamu uygulamalarına ve politikalarına girdi sağlamak, strateji belirlenmesinde fayda oluşturmak için Türkiye’de şehir ve ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerini ölçen çalışmalardır. T.C. Teknoloji ve Sanayi Bakanlığının SEGE raporlarında paylaşılan 2022 verilerinde Türkiye geneli ile birlikte Samsun ili, ilçe verileri Şekil 2.2. ve Şekil 2.3.’de görülmektedir.

Şekil 2.2. T.C. Teknoloji ve Sanayi Bakanlığı SEGE Raporu Türkiye Kademelendirmesi

Samsun İlçeleri

İlçe	Sıra	Skor	Kademe	İlçe	Sıra	Skor	Kademe
Atakum	60	1,734	1	Ladik	469	-0,260	4
İlkadım	91	1,343	2	Kavak	513	-0,331	4
Tekkeköy	191	0,650	2	Alaçam	565	-0,417	4
Canik	210	0,553	2	Vezirköprü	666	-0,537	5
Bafra	269	0,256	3	Yakakent	667	-0,538	5
Çarşamba	344	-0,015	3	Salıpazarı	800	-0,730	5
Havza	384	-0,124	3	Asarcık	810	-0,745	5
Ondokuzmayıs	394	-0,137	3	Ayvacık	829	-0,784	5
Terme	438	-0,202	4				

Şekil 2.3. T.C. Teknoloji ve Sanayi Bakanlığı SEGE Raporu Samsun ili ilçe skorları.

Birçok değişkenle analiz edilerek sonuçlandırılan SEGE raporunda, illerin ve ilçelerin kademeleri, bu değişkenlere göre skorları belirtilmiştir. Çalışmada bu raporda geçen eğitim değişkenlerini ele almak ve ilgili ilçelerin eğitim yatırımları, varlık durumları ile elde edilen skor arasında bir ilişki olup olmadığını incelemek uygun olacaktır. Böylece belediyelerin kaynaklarını eğitime yönlendirmesiyle elde ettiği sonuçlara somut örnekler sunulabilecektir.

SEGE'nin bu raporunda eğitim başlığı altındaki değişkenleri Şekil 2.4'te görülmektedir. (SEGE İlçe Raporu, 2022)

Sıra	Değişken Adı
1	Özel Okulların Toplam Okula Oranı-İlköğretim
2	Ortalama LGS Puanı
3	Ortalama TYT Puanı
4	Üniversite Öğrencisi Sayısının Toplam Nüfusa Oranı
5	İlkokul ve Üzeri Mezun Oranı-Kadın
6	Üniversite Mezunu Oranı

Şekil 2.4-Eğitim Değişkenleri

Şekil 2.4'te görüldüğü üzere değişkenler 6 başlıkta toplanmıştır. Eğitim değişkenleri, ilçe düzeylerinin belirlenmesindeki değişkenlerin tümü değildir ancak ilçelerin skorlarında etkilidir. Görüldüğü üzere analize dahil edilen “Özel Okulların Toplam Okula Oranı-İlköğretim, Ortalama LGS Puanı-Ortalama TYT Puanı-Üniversite Öğrencisi Sayısının Toplam Nüfusa Oranı- İlkokul ve Üzeri Kadın Mezun Oranı, Üniversite Mezun Oranı” değişkenleri bu skorlara ciddi katkı sağlamaktadır. SEGE raporlarında kullanılan değişken sayısının toplamı 56'dır. Bu da ilçelerin gelişmişlik düzeylerinde eğitim değişkenlerinin veriler üzerindeki etkisini %9'un üzerine çıkarmaktadır.

Samsun ili ilçe sıralamasında Atakum ilçesi gelişmişlik skoru en yüksek ilçedir. Hatta bu ilçe Karadeniz Bölgesi'nde birinci kademedeki olan iki ilçeden biridir.

Atakum Belediyesinin 2021 Faaliyet Raporu gözden geçirildiğinde envanterinde bir adet “Etüt Merkezi ve Eğitim Merkezi” ile bir adet “Özel Amaçlı Anaokulu” bulunmaktadır. Bu ilçenin yine aynı faaliyet raporunda “Amaç ve

Hedefler” başlığı altında “Eğitime ve istihdama destek olmak” maddesi ifade edilmiştir. Raporda 2021 yılı için özetle:

- Okullara donatı elamanı temini için 13.098 TL harcadığı,
- Okullara fidan temininde bulunulduğu,
- Okulların yeşil alanlarının bakım ve onarımlarının gerçekleştirildiği,
- Mahalle kreşlerinin yapımı için 1.2 milyon lira ayrıldığı,
- Atakum Gençlik ve Bilim Merkezinin yıl içerisinde 7.129.079 TL harcanarak 2022 yılında hizmete girecek şekilde hazır hale getirildiği,
- Doğa Bilimleri Köy Okulu projesinin hayata geçtiği ve çocukların hizmetine alındığı,
- Program dışında okullara kırtasiye yardımlarında bulunulduğu,
- Atakum ilçesinde bulunan okullarda karne hediyesi dağıtımı yapıldığı,
- Çeşitli dallarda mesleki eğitim kursları açıldığı,
- Çocuklara ve gençlere sporu özendirme desteklemek için spor okullarına 70.000 TL destek sağlandığı,
- Spor salonlarının bakım ve onarımlarının yapıldığı,

ifade edilmektedir (Atakum Belediyesi 2021 Faaliyet Raporu).

İlkadım Belediyesi 2021 Faaliyet Raporu incelendiğinde ise eğitim, kültür ve spora destek verilmesi, belediyenin temel değerleri arasında geçmektedir. Belediyenin varlık envanterinde bir adet kreş ve gündüz bakımevi bulunmaktadır. Aynı raporda eğitime ayrılan bütçe kalemleri şöyle görünmektedir:

- İlkadım ilçesi sınırları içerisindeki köy okullarının kütüphanelerinin düzenlenmesi (64.000 TL)
- Mesleki eğitim kurslarının kira ödemeleri (180.000 TL)
- Yaz ve kış spor okullarının desteklenmesi (300.000 TL)
- Temel eğitim öğrencilerinin sporla buluşturulması (250.000 TL)
- Her yıl sonunda o yıla ait ulusal ve uluslararası dereceler elde eden sporcuların, sporcu gruplarının yol, konaklama ve malzeme giderlerinin desteklenmesi (260.000 TL)
- Amatör spor kulüplerine nakdi yardım ve malzeme desteği (610.000 TL),

Belediyenin ilgili yılda 7500 çocuğu sporla buluşturduğu da ifade edilen önemli eğitim desteklerinden biri olarak göze çarpmaktadır.

Listenin üçüncü sırasında yer alan Tekkeköy ilçesinin 2021 yılı Faaliyet raporu da araştırmamız sırasında incelenmiştir. Tekkeköy Belediyesinin 2021 yılı faaliyet raporunda, hedefleri içerisinde “Eğitim ve istihdama katkı sağlamak.” ifadesi geçmektedir. Raporda öne çıkan eğitim destekleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Dezavantajlı öğrencilerin desteklenmesi (11 öğrenci),
- Okulların çeşitli ihtiyaçlarının karşılanması (36.326 TL) ,
- Eğitime teşvik için başarılı öğrencilerin ödüllendirilmesi (19.880 TL),
- Amatör spor kulüplerine nakdi ve aynı yardımlarda bulunulması (51.438 TL),
- Öğretmenler günü etkinliklerinin finansmanı (15.000 TL),
- Okullara fidan temini ve dikimi
- Pandemi döneminde okulların hijyen uygulamalarını düzenli olarak yapmak,
- 8 ve 12.sınıf öğrencilerini sınavlara hazırlık sürecinde desteklemek için ücretsiz LGS ve TYT denemeleri uygulamak,
- Halk Eğitim Müdürlüğü ile ortaklaşa olarak üniversite, KPSS hazırlık kursları açmak,
- Danışmanlık ve okuma yazma kursları ile yaygın eğitime destek olmak,
- İlçe okullarında öğrenim gören birçok öğrencinin eğitim-öğretim ve gezi faaliyetlerinde araç temininde bulunmak,
- Emekli öğretmenlere ahde vefada bulunmak, öğretmenler gününde görevde olan öğretmenlere hediyeler vermek,
- İlçe okullarına kütüphane yapımı (5 okul),
- Okullara fotokopi makinesi dağıtımı,
- Çınık Mahallesi'ne 8 derslikli okul yapımı,
- Okul çevrelerinde yaşanan olumsuzlukların giderilmesi (4.898.828 TL),
- Tekkeköy Anadolu İmam Hatip Lisesi okul bahçesinde spor sahaları yapımı gibi faaliyetlerdir.

Sosyal politikaların uygulanmasında merkezi yönetimler asıl yetkili konumda olsalar da bilhassa belediyeler son yıllarda geliştirdikleri hizmetlerle günümüz ihtiyaçlarına daha hızlı cevap verebilmektedir. Sonuç olarak merkezi yönetimin yerel politikaları uygulamada yine yerel yönetimlerin desteği olmadan uygulamaya

geçemez. Çünkü yerel yönetimler vatandaşın sosyal ihtiyaçlarını doğru ve yerinde belirleme ve karşılama yeteneğine sahiptirler. Halka yakınlığı ile merkezi yönetime göre daha avantajlıdırlar. İstedikleri ve yeterli finansmanı sağladıklarında belediyeler kanunların verdiği yetkilerle dünyanın hızlı gelişimine ayak uydurmada çok daha başarılıdır. İşte yukarıda somut örnekleri verilmeye çalışıldığı gibi belediyelerin sundukları bu hizmetler arasında eğitim hizmetleri çok kıymetlidir.

Aşağıda söz konusu ilçelerin eğitim hizmetlerine yaptığı doğrudan yatırımlardan kesitler paylaşılmıştır (Şekil 2.5-2.13).

Köyler

Medeniyetin beşiği olarak nitelendirilen Anadolu topraklarında çok uzun zamandan beri varlığını sürdüren bir yerleşim birimidir köyler. En küçük yerleşim birimlerinden olan köylerin hukuki ve mali yönden özerkliği sonradan ortaya çıkan bir husustur. 19. yüzyılın ortasından itibaren ismi kanun ve yönetmeliklerde yer almaya başlamıştır. Toprak (2014)'e göre Vilayet Nizamnamesi'nde (1864) köyler de yer almaktadır. Bu belgeye göre köylerin teşkilat yapısı ve görevleri belirtilmiştir, muhtar ve köy ihtiyar heyetinden söz edilmiştir

Cumhuriyet'in ilk yıllarında nüfusun çoğunluğunun köylerde bulunduğu düşünülürse kalkınmadaki yeri daha iyi anlaşılabilir. Erdem (2015)'e göre Türkiye'nin kuruluş yıllarında ulusal kalkınmanın ilk basamağının köyler olması gerektiği düşüncesi ile 1924 Anayasasında köyler, tüzel kişilik elde etmiştir. Sonrasında ise birtakım değişikliklere uğrasa da günümüzde yürürlükte olan 442 sayılı Köy Kanunu çıkarılmıştır. Kanunla köy yönetimlerinin görevleri netleştirilmeye çalışılmıştır. Sezer (2018)'e göre köylerin zorunlu ve isteğe bağlı olarak görevleri ikiye ayrılmış olur. Sıtma ile mücadele etmek, evlerle ahırları duvar örerek birbirinden ayırmak, köye içme suyu getirmek, kirli suların sağlığa zarar vermesini engellemek, köyün temiz ve düzenli olmasını sağlamak, köy içinde yol yapmak, cami ve okul açılmasını sağlamak, orman ve korulukları korumak, köyde insanlarda ve hayvanlarda ortaya çıkan bulaşıcı hastalıkların yayılmasını önlemek ve devlete bildirmek, köy halkının ve mallarının korunmasını sağlamak, hayvanlara taşıyabileceği kadar yük yüklenmesini gözetmek, devlet parasının değerini korumak, su baskınlarının olmasını engellemek, işe yaramaz ve eskimiş olan binaları yıktırmak gibi görevler bazı zorunlu görevleridir.

Şekil 2.5. Tekkeköy Belediyesi Okul İnşaatı

Şekil 2.6. Tekkeköy Belediyesi Spor Etkinliği

Şekil 2.7. Atakum Belediyesi Gençlik ve Bilim Merkezi

Şekil 2.8. Tekkeköy Belediyesi Okullara Donatım Desteği

Şekil 2.9-Tekkeköy Belediyesi Okul Spor Sahası İnşaatı

Şekil 2.10. Tekkeköy  cretsiz Sınav Hizmetleri

Şekil 2.11-Tekkeköy Belediyesi Okul Spor Sahası İnşaatı

Şekil 2.12.Tekkeköy Belediyesi Okul Dezenfeksiyon İşlemleri

Şekil 2.13. Atakum Doğa Bilimleri Köy Okulu Projesi

Kanununun 15. Maddesine göre ise evlerin, diğer yapıların badanası, köy yollarının taş kaldırımıyla döşenmesi, köy mezarlığının yapım, bakım ve onarımı, pazar yeri kurulumu gibi sıralanmış isteğe bağlı görevleri vardır. Köylerde eğitim kurumlarının ihtiyaçları her ne kadar zorunlu görevler arasında geçmese de isteğe bağlı görev olarak görülmekte ve imece usulü ile giderilmektedir

2.5.3.2. Dünyada Eğitim Yönetimi, Yerel Yönetimler ve Eğitim Hizmetleri

Çalışmanın bu bölümünde özellikle gelişmiş ülkelerin eğitim hizmetlerinde yerel yönetimlerin rolü üzerinde örneklerle durulmuştur. Bu ülkelerde bazı uygulamalara yer verilmiştir.

Yerel yönetimlerin eğitim hizmetlerindeki rolü ülkeler arasında farklılıklarla göze çarpmaktadır. Bazı ülkelerde yerel yönetimler öğretmen maaşlarını karşılayabilecek kadar yerleşme eğilimi gösterirken kimi ülkelerde bununla birlikte okulları teftiş ve denetleme noktasına kadar yetkili olabilmektedir.

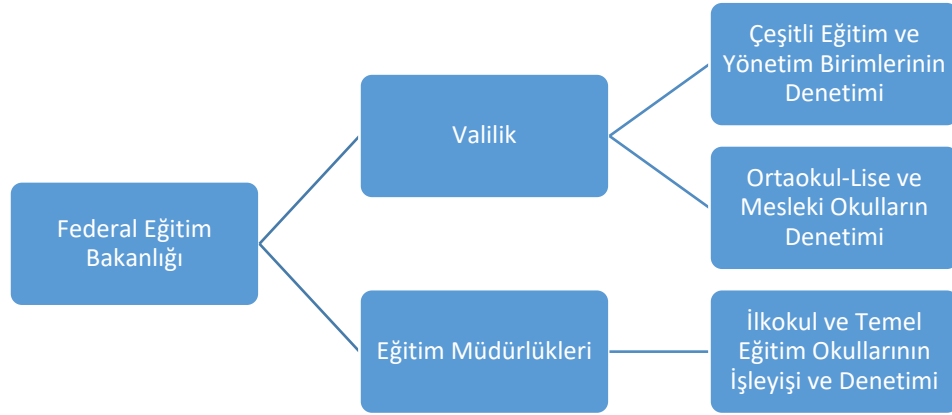
Almanya Örneği

İlimoğlu (2014)'na göre ülke 16 eyaletten ibaret fedaratif bir ülkedir. Eğitim hizmetlerinin sürdürülmesinde federal hükümetler yetkilidir. Bu nedenle Almanya'da merkezi bir eğitim bakanlığı bulunmamaktadır.

Ülkede eğitim sistemini birbirine bağlayan ilkeler vardır. Demirel (2000)'e göre Almanya'da ortada temel prensipleri bulunan bir eğitim sistemi mevcuttur. Bu prensiplere göre eğitim politikaları geliştirilir. Bunun haricinde uygulamalar ülkede eyaletten eyalete değişiklikler gösterir. Bir eyalet daha merkeziyetçi bir yaklaşımla yönetilirken (örneğin Wrüttenberg) bir başka eyalette yerel yönetimler daha çok yetki sahibidir. Kimisinde eğitim için süre on sene iken kimisinde on iki senedir. Diğer yandan bu uygulama farklılıkları, kurulan bazı örgütler tarafından giderilmeye çalışılmaktadır. Gülcan (2005) ve Sağlam (1999)' a göre ise ülkede Eğitim Bakanlığı, eğitim hizmetleri ile ilgili yasal düzenlemelerin hazırlanması; kanun, yönetmelik ve yönergelerin çıkarılmasından sorumludur. Eğitim sisteminde sorumlu birimler şu şekildedir (bkz. Şekil 2.14).

Ülkede, eğitimin finansmanında da yerleşme söz konusudur. Sözer (1997)'e göre okulların finansal ihtiyaçları eyalet ve yerel yönetimlerce giderilmektedir. Öğretmen maaşları eyalet yönetimlerince karşılanırken yerel yönetimler, eğitim kurumlarının yapımı, onarımı, yerleşim yerlerinde kütüphanelerin kurulması, eğitim

materyalleri ve personel sağlanması gibi eğitimin altyapısı gibi hususlardan sorumludur. Pektaş (1997), yerel idarelerce sunulan eğitim hizmetlerini sıralamıştır. Bunlar arasında mesleki eğitim, meslek okulları, sosyal yardımlaşma ve gençlik hizmetleri, öğrenci yurtları bulunan okullar, kütüphaneler, okul öncesi eğitim kurumları vardır.

Şekil 2.14. Almanya Eğitim Şeması

Eğitim kurumlarının kademelerinde eğitimin paydaşlarıyla iş birliği sağlanır. Kantos (2013)'a göre ülkenin eğitim teşkilatlanmasında karar alma süreçlerine eğitim hizmetlerinden faydalanan veliler ve öğrenciler etkin olarak dahildirler. Okul uhdesinde kurulan içsel danışma kurulları vardır. Bu kurullar eğitimle ilgili kararlar alırlar. Öğretmen kurulları oluşturulur. Bu kurullar ise ders kitaplarının seçimi ve öğrenci davranışlarını değerlendirme hususlarında kararlar alır. Okul konseyleri vardır. Bu konsey eşit sayıda öğrenci, veli ve öğretmenden oluşur. Konsey kurum içi ve dışı etkinliklerin tasarlanması, eğitim kurumunun yapılması gibi hususlarda yetkilidir.

İngiltere Örneği

Bu ülkede eğitim hizmetleri bölgeseldir (Atalay,1995). İnaç ve Ünal (2006)' a göre de eğitim hizmetlerini yerel yönetimler karşılamaktadır. Temel eğitim, ortaöğretim, sanat ve teknik eğitimde olduğu gibi öğrencilere sunulan yemek hizmetleri, taşıma hizmetleri, eğitim giderleri için sunulan krediler ve özel eğitime muhtaç çocukların eğitim hizmetlerine ulaşmaları da yerel yönetimlerin sunduğu eğitim hizmetlerinin içinde yer alır.

İsveç Örneği

İsveç de eğitimde yerelleşmenin görüldüğü bir ülkedir. Uzun (2015)'a göre bu ülkede yerel yönetim (belediyeler) merkezi yönetimce her öğrenci için belirlenen ödeneği eğitim kurumlarına dağıtmaktadırlar. Bu şekilde öğrencilerin eğitim giderleri (kitap ve okul harcamaları) karşılanmaktadır. Okul öncesi eğitim hizmetleri için günde 3 saat olmak üzere anaokulu düzeyinde eğitim vermekle yükümlüdürler. Liselerde ise daha çok mesleki donanım sağlanması için eğitim hizmetleri sunulmaktadır.

Norveç Örneği

Bu ülkede belediyeler tüm bireyler için 10 yıl süreyle ilköğretim ve lise düzeyinde eğitim hizmeti sunmakla yükümlüdürler. Norveç'te eğitim hizmetleri çok geniştir. Belediyelerin sunduğu eğitim hizmetleri okul öncesinden ortaöğretim ve yetişkin eğitime kadar bir alanı kapsar (Regjeringen.no, 2000).

Japonya Örneği

Yerel yönetimlerin eğitim hizmetlerinin görülmesinde etkin olduğu ülkelerden biri de Japonya'dır. İpek (2001)'e göre ilk ve ortaöğretim düzeyindeki eğitim hizmetleri bu ülkede belediyelerin yetki alanındadır. Burada özerk yapıda olan eğitim kurulları belediyelerin uhdesinde yer alır. Bu kurullar okulların bütçeleri dışında tüm eğitim hizmetlerinde yetkileri çerçevesinde sorumluluk taşırlar. Atalay (1995)'a göre ise ülkede en üst yetkili Eğitim Bakanlığı'dır. Diğer yandan valilerce atanan 5 üye 4 yıllığına il eğitim kurulunun üyesi olurlar. Belediyelerce de 4 yıl süreyle görevlendirilen kurulla birlikte Bakanlığın gösterdiği yol ve sağladığı yardımlarla eğitim hizmetleri yürütülür.

Amerika Birleşik Devletleri Örneği

Eğitim hizmetleri bu ülkede kendine özgü bir şekilde yürütülmektedir. Türkiye'de TÜİK benzeri bir görevi yürüten Census Bureau'nun raporunda (2012) belirtildiği üzere "School District" olarak adı geçen okul bölgeleri 12.880 adettir.

Ülkede yerelleşme önemlidir. Bilge (2006)'ye göre bu anlayışla ve seçimle görev alan 500 bini aşkın yetkili vardır. Bunların sadece 8500'ü ulusal ve eyalet seviyesinde hizmet ederken diğerleri yerinden yönetimin parçasıdır.

Akyol (1991)'un çalışmasında bu bölgelerin görevleri şu şekildedir:

- Eğitimci atamaları yaparlar,
- Eğitim müfredatını belirlerler,
- Eğitimin finansmanını analiz eder ve eğitimin bütçesini oluştururlar,
- Okulları, eğitim kurumlarını yaparlar, onarımlarını gerçekleştirirler,
- Eğitim araç-gereçlerini temin ederler.

Işık (2000) ise kurul görevlerini şu şekilde sıralar:

- Okulların gelirleri olan vergileri temin ederler,
- Eğitim hizmetlerinin aksamadan devamını sağlarlar,
- Okulların arsa teminini sağlar ve yapımını üstlenirler,
- Eğitim araç-gereç teminini sağlarlar,
- İnsan kaynaklarını bulurlar,
- Öğrencilerin kayıt, devam-devamsızlık durumlarını takip ederek analizlerini yaparlar.

İspanya Örneği

Yerelleşme geçişin sağlandığı bir diğer ülke de İspanya'dır. Sağlam (1999)'a göre, ülkede merkeziyetçi yönetim yaklaşımı barındıran yapı 2000'li yıllara doğru yerini yerel yönetimlerin daha etkili olduğu bir sisteme bırakmıştır. Ültanır (2000) ise, bölgeler arasındaki yönetim farklılıklarından bahsederek İspanya'da özerk ve yarı-özerk bölgelerin olduğunu vurgulamıştır. Özerk bölgeler merkezi yönetimin etkin olmadığı, yasal mevzuat dahi düzenleyebilen ve uygulayabilen bir yönetim yapısındadır. Bozan (2002)'a göre bu nedenle özerk bölgelerde yerel yönetimlerin, eğitim hizmetlerinin temel ayakları personel yönetimi, denetim, öğretim programı, plan ve bütçe gibi konularda sorumlulukları vardır. Sağlam (1999)'a göre yine tam özerkliği bulunmayan bölgelerde ise Eğitim ve Bilim Bakanlığı bünyesinde Eğitim ve Bilim Müdürlükleri mevcuttur. Bu teşkilatlar personel alımından, ders materyallerine; öğrenci yardımları ve okul yapımına kadar karar mercisi durumundadır.

İspanya, eğitim hizmetlerinin yerelleşmesinde önemli bir örnek ülkedir. Erden (2009)'e göre, İspanya eğitim teşkilatlanması eğitim hizmetlerinin yerelleşmesine misal olacak uygulamalar barındırır. "consejo escolar del centro" adlı bir kurul vardır ve bu kurul eğitimin paydaşlarından (öğretmen-veli-öğrenci-yönetici-belediye

temsilcileri) oluşmaktadır. Okulların bütçeleri, öğretimin örgütlenmesi, eğitim yönetimi ve denetimi gibi hususlardan sorumludur. Eğitimin yerelleşmesine güzel bir örnek olan bu kurul, bütünüyle yönetim, maddi kaynakların tasarrufu, eğitim ve denetim mekanizmalarının çalışmalarında son yetki mercisidir.

Somut örneklerle açıklamaya çalışılan dünya örneklerine göre Türkiye’de yerleşmenin diğer bir söylemle eğitim hizmetlerinde yerleşmenin daha çok okul alt yapı çalışmaları, malzeme ve ekipman temini ile sınırlı olduğu söylenebilir. Yani çalışmanın geride kalan kısmında somut belediye rollerinde örneklendiği ölçüde belediyelerin eğitim kurumlarının bakım-onarımı, peyzajı, spor alanlarının hatta kimi zaman okul binalarının yapımı, okul çevresinin eğitim-öğretime müsait hale getirilmesi, temizlik hizmeti desteği gibi sınırlı olduğu ifade edilebilir. Eğitim politikaları geliştirme, insan kaynakları yönetimi, müfredat hazırlama gibi uygulamalarda yerel yönetimlerin yetkisi yoktur.

2.5.4. Türkiye’de Yerelleşme Eğilimleri ve Yansımaları

Çalışmamızın bu başlığı kimi zaman altında eğitim hizmetlerinin tüm paydaşlarının, kimi zaman da üst düzey yetki sahibi kamu yöneticilerin dahil olduğu şurular, hazırlanan kalkınma planları ve yerleşmeye örnek olarak sayılabilecek eğitim yönetimi uygulamaları üzerinde durulmaya çalışılacaktır. Böylece eğitim yönetiminin planlamalarında ve raporlarında yerleşme çabaları var mı? Varsa neler hedefleniyor? Hedeflere ulaşmak için alınan kararlar ne derecede uygulanabilmiş? Sorularına cevap bulunması amaçlanmıştır.

2.5.4.1. Milli Eğitim Şûralarında Yerelleşme Eğilimleri

Türkiye’de eğitim hizmetlerinin sunumunda yarar getirecek uygulamaların tavsiye edildiği Milli Eğitim Şûralarında, yerleşmeye dönük düşünceler ifade edilmiştir. 15. Eğitim Şûrası bu konuda en göze çarpan detayları yansıtır. Bu başlıkta birkaç şurada dile getirilmiş yerleşme tavsiyelerini gözden geçirmekte fayda vardır.

15. Milli Eğitim Şûrası (13-17 Mayıs 1996)

Bu şurada, eğitimin paydaşlarının eğitim yönetimine katılımı üzerinde durulmaktadır. Yerel yönetimlerin öncelikli olarak katılımlarının artırılması ve böylece merkezi yönetimin teşkilatının küçültülmesi görüşleri dile getirilmiştir. Bakanlık yetkilerinin devri ile yerel yönetimlerin öğretmenlerin istihdamında söz sahibi olması, eğitim yatırımlarının finansmanında kaynak yaratmada yerel

yönetimlerin ve tüm paydaşların etkinliğinin artırılması ve okul bütçelerinin oluşturulması gibi konulara değinilmiştir. Bu şûrada alınan kararlardan bazı önemli hususlar şöyle özetlenebilir (MEB, 1996): Yönetime öğrenci, öğretmen veli katılımı sağlayarak gerçek bir katılım ortamı yaratmak ve böylece çevrenin katkısını sağlamak; yerel yönetimlerin katkı ve katılımını artırarak merkezi yönetimin kapsam ve büyüklüğünü azaltmak ve buna uygun yasal düzenlemeler yapmak; bölge şartlarına göre okul planları hazırlamak; meslek eğitimi ihtiyaçlarının bölgesel düzeyde belirlemek; taşra örgütlerinin yetki ve sorumluluklarının artırılarak onları karar sürecine katmak; Bakanlık ile taşra arasında iletişimi teknolojiye uygun olarak düzenlemek; öğretmen dağılımları konusunda yerel yönetimlerin söz sahibi olmasını sağlamak; kaynakların yerinde kullanımı konusunda düzenlemeler yapmak ve buna göre bütçe birimleri oluşturmak.

16. Milli Eğitim Şûrası (22-26 Şubat 1999)

Mesleki ve Teknik eğitimin ağırlıklı olarak gündem olduğu bu şûrada alınan kararlardan çalışmayla ilgili hususları şöyle özetlenebilir (MEB, 1999): Mesleki eğitim prgramlarının yerel özellikler dikkate alınarak tasarlanması ve yerel birimlere de inisiyatif verilmesi; yerel yönetimlerin katkılarının sağlanması.

17. Milli Eğitim Şûrası (13-17 Kasım 2006)

Milli Eğitimin nitelik ve nicelik bakımından iyileştirmeyi amaçlayan kararların alındığı bu şûrada akademisyen ve eğitim bilimleri uzmanlarının toplantıya katılım oranının yüksek olduğu, şûranın sunuş bölümünde ifade edilmiştir. Bu çalışmada yerel yönetimlere ilişkin alınan kararlar şöyle özetlenebilir (MEB, 2006): Yerel yönetimlere kaynak aktarımı, arsa ve bina temini hususunda sorumluluk verme; il özel idaresi, belediye ve diğer müteşebbislerin okulöncesi kurum açmalarını teşvik etme; merkez teşkilatının yeniden yapılandırılarak görev alanının sınırlandırılması; il milli eğitim müdürlerinin her kararının vali onayına sunulması uygulanmasına son verilmesi, okul sisteminde yönetişimi geliştirerek yatay ilişkilerin geliştirilmesi, yetki-sorumluluk dengesinin kurulması.

18. Milli Eğitim Şûrası (1-5 Kasım 2010)

2023 Eğitim Vizyonu'nun gündem olduğu şûrada öğretmen yetiştirme, mesleki yeterlilik, öğretmen alımı gibi başlıklar yoğunlukla üzerinde durulan hususlar olarak göze çarpmaktadır. Eğitim hizmetlerinin yerelleşmesine dönük kararlar ise özetle şu

şekildedir (MEB, 2010): Eğitim kurumları için inşaat projelerini yerel şartlara ve gereksinimlere göre tasarlamak böylece bu projelerin Türk mimari özelliklerini yansıtmasını sağlamak; “okula dayalı yönetim” anlayışının yerleşmesi için demokratikleşme eğilimleri de nazara alınarak okul yönetimlerini güçlendirmek, böylece okul kültürünün, kimliğinin oluşmasını sağlamak; eğitim kurumu yönetimiyle ilgili mevzuatı, eğitim yöneticilerinin liderlik vasıflarını sergileyebileceği, bu konuda en başta müdür yardımcılarını atayabileceği şekilde sadeleştirmek; eğitim kurumlarına yerel yönetimlerin ve halkın katkılarının artırabileceği mevzuat iyileştirmeleri yapmak; öğrencilerin ve velilerinin eğitim kurumlarında yönetimde daha güçlü temsil edildiği, yönetime katılabildiği ortamlar sunabilmek.

19. Milli Eğitim Şûrası (2-6 Aralık 2014)

Öğretim programları ile okul türlerine göre ders çizelgeleri, öğretmen yeterliliğinin artırılması, eğitim kurumlarının güvenliği gibi ağırlıklı görüşme maddelerini içeren şûrada yerleşme eğilimi, alınan kararlara yansımamıştır. Okul güvenliği başlığı altında eğitimin paydaşlarının bu konuda sorumluluklarının belirlenmesi ve artırılması geçmektedir. Diğer yandan okul müdürlerinin, birlikte görev yapacak oldukları müdür yardımcılarını seçmede yetki sahibi olması gerektiği hususu alınan kararlarda göze çarpmaktadır. Bunların dışında şûrada yerel yönetimlerin eğitim hizmetlerinde yetkilerinin genişletilmesini arzulayan kayda değer bir karar görülmemektedir.

20. Milli Eğitim Şûrası (01-03 Aralık 2021)

Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde Cumhurbaşkanı tarafından açılışı yapılan şûra 3 gün sürmüştür. Eğitimin paydaşı hemen hemen tüm kesimlerin katıldığı şûradan eğitim politikaları açısından önemli kararlar ortaya konulmuştur. Bu kararlar içerisinde eğitim hizmetlerinin yerleşmesine dönük olanları şöyle özetlenebilir (MEB, 2021): Başta okul öncesi eğitim kurumları olmak üzere tüm eğitim kurumlarının yapım, bakım, onarım, tadilat gibi ihtiyaçlarında belediyelerin katkısının artırılmasını sağlamak; eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak için dezavantajlı çocukların eğitime davamı, takibi noktasında sivil toplum örgütleri ile kamu kurum ve kuruluşlarının işbirliğini artırmak.

Çalışmanın bu noktasında son beş eğitim şûrası ve bu şûralarda alınan kararlar içerisinde yerleşme eğilimlerine dikkat çekilmiştir. 15 ve 17. Milli Eğitim Şûralarının kararlarında oldukça güçlü yerleşme önerileri bulunmaktadır. Milli Eğitim Şûralarının gündemi güncel konulardan ve toplumu meşgul eden geçici konulardan etkilenmektedir. Örneğin son şûrada yüz yüze eğitimi engelleyen salgın hastalıklara değinilmiş, dijital altyapı ve uzaktan eğitimin önemi vurgulanarak alınması gereken tedbirlerden bahsedilmiştir. Oysaki bu durum geçicidir. Eğitimin etkili yöntemi yüz yüze eğitimidir. Birçok çalışmada bu vurgulanmaktadır. Şûra'da bunun dile getirilmesi ise tabii ki önemlidir. Burada not edilmesi gereken asıl husus hemen hemen tüm Şûralarda yerel yönetimlerin eğitim hizmetlerinde daha yetkin olmasına dönük kararların alınması ve tavsiyelerde bulunulmasıdır. Güçlü okul yönetimi, yetkin yerel yönetimlerle eğitim hizmetlerinin kalitesinin artacağı düşüncesi ile bu tavsiye kararları şûra tutanaklarına yansımıştır. Sonuç olarak merkeziyetçiliğin hakim olduğu Türkiye'de yetki genişliği ve yetki devri ile ilgili örnek sayılabilecek adımlar atıldığı ve niyetlerin olduğu söylenebilir.

2.5.4.2. Kalkınma Planlarında Yerleşme Eğilimleri

Yılmaz (1995)'a göre yönetimin geliştirilmesini gerektiren, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından gerekçeler şu şekilde sıralanabilir:

- Kamu hizmetlerinin genişliği artmıştır,
- Hizmetlerin uygulanmasında karşılaşılan güçlükler farklılaşmıştır, buna bağlı olarak yönetim teşkilatlanması da sorumluluklar da güncellenmelidir,
- Teknolojik gelişmeler, bu gelişmelerin yönetim yapılarına entegrasyonu ile insan kaynakları yönetimi ve teşkilat yapılanmasının gözden geçirilmesi, araç değişikliklerine gidilmesi gerekmektedir,
- Yönetim becerilerinde beklentiler, personelde olması gereken nitelikler değişmiştir,
- Geleneksel yönetim anlayışındaki görevlilerde bulunan kanun metinlerine ve mevzuata aşırı sadakat, bu durumun ve onu sürüklediği şikâyetçi tutumun, zamanla yönetimi işlemez hale getirmektedir.

Devlet Planlama Teşkilatının 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda yukarıda sayılan sebeplerle bazı önemli yerleşme yaklaşımları gösterdiği görülmektedir. Bu kalkınma planında yerleşme yaklaşımı içeren görüşler özetle şöyledir (DPT, 1995):

Eğitim sistemimizde vatandaşa hizmeti 3n planda tutan bir sistem kurarak merkezi teşkilatı, en 3st d3zeyde strateji belirleme, 3đretim programı hazırlama, AR-GE, denetleme sağlayan bir noktaya taşımak; b3rokrasiyi kesinlikle azaltmak, bunun sağlanması i3in yerel y3netimlere bakanlığın yetkilerini devretmek, yerel y3netimlerin sorumluluklarını artırmak.

On Birinci Kalkınma Planı (T.C. Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve B3t3e Başkanlığı, 2019) incelediğinde merkezi teşkilat ile yerel y3netimler ve ailelerin eğitim hizmetlerinin y3netim ve uygulama s3re3lerine katkısının sağlanması i3in gereken mevzuat değişikliklerinin yapılması hedefi g3ze 3arpar. Dokuzuncu Kalkınma Planı (DPT, 2006)'nda ise mahalli y3netimlerin, g3n3ll3 kuruluşların, 3zel teşebb3s3n eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılmasına katkısının artırılması hedefi g3r3lmektedir. En 3arpıcı yerelleşme hedefi ise merkezi teşkilatın g3rev, yetki ve sorumluluklarını yerel y3netimlere devrinin ger3ekleştirilmesi gerektiği ile dile getirilmiştir.

Yukarıda sayılan gerek3eler, eğitim hizmetlerinin y3netiminde de etkisini g3stermektedir. Okul merkezli y3netim, yerelleşme, yerinden y3netim gibi etkili ve verimli y3netim yaklaşımları g3ndeme gelmektedir. Sonu3ta genel hedef vatandaşların hizmetlere hızlı erişimi, yerinde ve doğru alınan kararlar; merkeziyet3iliğin getirdiği b3rokratik hantallığın azaltılması, nihayetinde 3ocukların 3ok daha iyi eğitim olanaklarına sahip olmasıdır.

2.5.4.3. Eğitim Kurumlarında Yerelleşme Yansımaları: Proje Okulları

Araştırmanın başından bu yana yerelleşme kavramının 3zerinde ayrıntılı olarak durulmuştur. Yerelleşme eğilimlerinin siyasaları, plan ve ř3ralara yansımaları ifade edilmeye 3alışılmıştır. Bu anlatım ve 3rneklerde merkeziyet3i yaklaşımın olumsuzluklarına karşın yerelleşmenin getirebileceği 33z3mlerden bahsedilmiştir. Peki T3rkiye'de eğitim hizmetlerinde yerelleşmenin bazı hususlarda ger3ekleşebildiği uygulamalar var mıdır?

Yani Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak 3alışmakta olan Proje Okullarında okul y3netimine verilen “kendi ekibini kurma” yetkisi yerelleşmenin insan kaynakları y3netimi boyutunu yansıtabilir mi?

Eğitim y3netiminde gelişim ve değişim 3abaları daha 3nce de ifade edildiği gibi her zaman olmuştur. Eğitim y3netiminde reformlar T3rk eğitim sisteminde de

yaşanmıştır. 14 Eylül 2011 tarihinde 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile bir ünvan değil bir görev olarak okul yöneticiliği konumlandırılmış ve belirli bir süre ile verilen bu görevle okul yöneticileri görevden alınabilir duruma gelmişlerdir. Her ne kadar öğretmenleri kapsamasa da yaşanan bu değişim eğitim yöneticilerinin hesap verilebilir yönetim becerisi göstermeleri zorunluluğunu gerekli kılmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği'nde öğretmenlerin yer değiştirme esasları bellidir. Hizmet puanı hesap edilerek tercih önceliği ve görev süresi dikkate alınarak atamalar gerçekleştirilmektedir. Zorunlu görev yükümlülüğü bulunmadığı ve herhangi bir disiplin kararı uygulanmadığı takdirde bir öğretmen görev yaptığı okulda dilediği kadar çalışabilmektedir. Öğretmenlerin nakil talepleri ile sosyo-ekonomik açıdan diğer bölge veya şehirlere göre gelişmiş yerler kadro doygunluğuna ulaşmıştır. Bu kadroları kıdem yılı ve hizmet puanı yüksek öğretmenler doldurmuş; mesleğinde yeni, hevesli ve son bilgilerle yetiştirilmiş, teknolojiyi eğitimde kullanmaya daha yatkın öğretmenlerin bu eğitim bölgelerinde çalışma fırsatı bulması zorlaşmıştır.

14 Mart 2014 tarihli ve 6528 sayılı kanunla proje okullar olarak adlandırılan eğitim kurumları, yönetim yapı ve işleyişi ile diğer eğitim kurumlarından önemli bir farkla ayrılmıştır. Proje okullardaki yeni yönetim yapısı yukarıda ifade edilen çakılı kadro sorununu ortadan kaldırmaktadır. Proje okullarında öğretmenler 4+4 yıl süreyle görevlendirilmektedir. Bu okullara yönetici ve öğretmen atamaları Bakan tarafından yapılırsa da seçilecek öğretmenin belirlenmesinde yetki paylaşımı yapılarak okul müdürüne söz hakkı tanınmıştır. Bu işleyiş eğitim sisteminde ilk kez gerçekleşmiş bir durumdur. Gerek süreli atamaların yapılması gerekse eğitim personeli seçiminde dikkate alınan kriterler proje okullarda işleyişin performansa dayalı bir çalışma şekline dönüşmesini sağlamıştır. Aradan geçen süre içerisinde bu okullara öğrenci talebinin arttığına bir örnek olarak Samsun Atakum Anadolu İmam Hatip Lisesinin Tablo 2.5'deki taban yüzdeler dilimi verileri gösterilebilir.

Proje okulları, öğrencilerin akademik başarılarını arttırmayı amaçlayan, diğer eğitim kurumlarına örnek teşkil eden diğer yandan insan kaynakları yönetimi açısından yerleşmenin işlediği yeni bir okul yönetim anlayışıdır.

Milli Eğitim Bakanlığının, ortaöğretim kurumlarından bir kısmını proje okullara dönüştürmesi, yerleşme bakış açısı ile, görece özerk eğitim kurumların

işaretlerini taşıması açısından daha derin araştırılması gereken “yönetim yapısı modeli” oldukları düşünölmelidir.

Tablo 2.5. Samsun Atakum Anadolu İmam Hatip Lisesi LGS Yerleşme Yüzdelik Dilimleri

	2019 Taban Yüzdelik Dilimi	2020 Taban Yüzdelik Dilimi	2021 Taban Yüzdelik Dilimi
Fen Ve Sosyal Bilimler Programı (Haz.+4 Yıl-İngilizce)	5,44	5,24	4,75
Fen Ve Sosyal Bilimler Programı (4 Yıl-İngilizce)	10,61	7,98	7.3
Fen Ve Sosyal Bilimler Programı (Haz. +4 Yıl-Arapça)	12.90	11,32	10.02

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümlenmesi, araştırmanın zamanlaması ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenolojik) çalışması niteliğindedir. Araştırmada belirli bir olguya yönelik, kişisel algıların ortaya çıkarılması ve yorumlanması amaçlanmıştır. Farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanması olgubilim (fenomonoloji) deseni olarak adlandırılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Nitel araştırma, *“gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma”* olarak tanımlanmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinin en önemli katkısı, araştırma konusunun, kendi çevresinde ve ilgili kişiler açısından ele alınmasını ve irdelenmesini sağlamasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu bağlamda araştırmanın fenomeni Mili Eğitim Müdürlükleri ve Belediyelerde çalışan yönetici konumunda katılımcıların yerleşme olgusuna ilişkin görüşleridir. Araştırma soruları özelinde çalışma grubunun bu görüşlerinin derinlemesine analiz edilmesi ile aslında fikirleri bir içgörü kaynağı olarak çerçeveleyen fenomenolojik bir düşününsel süreç yürütülmüştür. Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse, fenomenoloji ile düşünceyi temsil eden zihinsel imajlarla ilgilenilmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada 2021 yılında Samsun ilinde bulunan merkezi ve yerel yöneticilerin yerleşme olgusu ilgili görüşlerini keşfetmek, anlamak ve bu görüşler aracılığıyla eğitim sisteminin yerleşmesine ilişkin daha derin bir içgörü kazanmak hedeflendiği için katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme tekniği kullanılmıştır. Çünkü amaçlı örnekleme tekniği zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir (Dawson, 2002). Araştırmanın öznel yapısı göz önünde bulundurularak amaçlı örnekleme tekniklerinden maksimum çeşitlilik örnekleme tercih edilmiştir. Bu teknikte amaç görel olarak küçük ama çeşitli açılardan heterojen olan bir örneklem oluşturmak ve

bu örnekleme incelenen olguya taraf olabilecek bireylerin paylaşılan herhangi bir durumlarının olup olmadığını belirlemektir. Katılımcılar bireysel olarak farklı özelliklere sahip olsa da maksimum çeşitlilik örnekleme temelde şu fikre dayanmaktadır: Birbirinden oldukça farklı ve heterojen olan bir grupta belirli deneyimler ortaksa, bu önemli bir bulgudur (Dawson, 2002). Bunun için de çalışma grubu Büyükşehir Belediye Başkanı, İl Milli Eğitim Müdürü, İlçe Belediye Başkanları, İlçe Milli Eğitim Müdürleri olmak üzere toplam 26 katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcıların özellikleri ise Belediye Başkanları için Tablo 3.1 ve Milli Eğitim Müdürleri için Tablo 3.2’de sunulmuştur.

Tablo 3.1-Çalışma Grubundaki Belediye Başkanlarının Demografik Bilgileri

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Öğrenim Durum	Meslekte Süresi	Çalışma
BB1	Erkek	58	Evli	Lisans	22 Yıl	
BB2	Erkek	54	Bekar	Lise	8 Yıl	
BB3	Erkek	43	Evli	Lisans	8 Yıl	
BB4	Erkek	70	Evli	Lisans	3 Yıl	
BB5	Erkek	42	Evli	Lisans	3 Yıl	
BB6	Erkek	54	Evli	Lisans	4 Yıl	
BB7	Erkek	50	Evli	Lisans	28 Yıl	
BB8	Erkek	47	Evli	Lisans	21 Yıl	
BB9	Erkek	55	Evli	Lisans	8 Yıl	
BB10	Erkek	57	Evli	Lise	8 Yıl	
BB11	Erkek	55	Evli	Lisans	25 Yıl	
BB12	Erkek	51	Evli	Yüksek Lisans	8 Yıl	
BB13	Erkek	43	Evli	Lise	7 Yıl	

Tablo 3.2- Çalışma Grubundaki Milli Eğitim Müdürlerinin Demografik Bilgileri

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Öğrenim Durum	Meslekte Süresi	Çalışma
MEM1	Erkek	51	Evli	Lisans	28 Yıl	
MEM2	Erkek	41	Evli	Yüksek Lisans	19 Yıl	
MEM3	Erkek	56	Evli	Lisans	40 Yıl	
MEM4	Erkek	48	Evli	Lisans	26 Yıl	
MEM5	Erkek	45	Evli	Lisans	22 Yıl	
MEM6	Erkek	47	Evli	Lisans	24 Yıl	
MEM7	Erkek	43	Evli	Doktora	16 Yıl	
MEM8	Erkek	55	Evli	Lisans	33 Yıl	
MEM9	Erkek	43	Evli	Lisans	20 Yıl	
MEM10	Erkek	47	Evli	Lisans	23 Yıl	
MEM11	Erkek	46	Evli	Yüksek Lisans	23 Yıl	
MEM12	Erkek	50	Evli	Yüksek Lisans	29 Yıl	
MEM13	Erkek	57	Evli	Lisans	37 Yıl	

3.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, verilerin toplanmasında görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniğinde araştırmacı diğer görüşmelerde elde edilen bilgilerle karşılaştırılabilen ve kıyaslanabilen özel bilgileri öğrenmeye çalışır. Bunun için her görüşmede aynı sorular sorulmalıdır. Yine de araştırmacı görüşmenin esnek olmasını böylece de başka önemli bilgilerin açığa çıkabilmesini ister (Dawson, 2002). Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme, önceden hazırlanan dört sorunun katılımcılara sorulması ve katılımcıların bu sorulara verdikleri yanıtlardan oluşmuştur. Hazırlanan taslak görüşme formu uzman görüşüne sunulmuş, uzman görüşleri doğrultusunda görüşme sorularının içeriği ve soru sayısı verilmiştir. Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formunun birinci

bölümünde kişisel bilgilere ikinci bölümde Litvack (2011)'ın eğitim hizmetlerinin ne ölçüde yerelleşebileceği modeli sınırlarıyla oluşturulan sorulara yer verilmiştir. Form, Türkiye’de yerleşmenin eğitim hizmetlerinin kalitesine etkisini ortaya koymaya ilişkin toplam 4 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Bunlar: “*Yerleşme kavramından ne anlıyorsunuz? Ülkemizde, yerleşmenin eğitim hizmetlerinin kalitesine getireceği katkılar neler olabilir? Ülkemizde, yerleşmenin eğitim sisteminde oluşturacağı belli başlı sıkıntılar neler olabilir? Yerleşme ile Milli Eğitim Bakanlığı hangi yetkilerini yerel kuruluşlara devretmelidir?*” sorularıdır.

Araştırmaya başlamadan önce etik kuruldan izin alınmıştır. Valilik bünyesinde İl Milli Eğitim Müdürlüğünden, Büyükşehir Belediyesi ve İlçe Belediye Başkanlıklarından izin alındıktan sonra ise görüşmeye katılacak kişilerden randevu talep edilerek gönüllü katılım ile görüşmeler tamamlanmıştır. İlgili makamlarda vekalet bulunanlar ile de makam temsili kabul edilerek görüşme yapılmıştır. Görüşmede derinlemesine sorular sorularak konuyla ilgili kişilerin görüşleri kaydedilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Fenomenolojik desen, bireylerin yaşam deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarına dair derinlemesine incelemeye olanak sağladığı için (Dawson, 2002) bu araştırmanın yapısına uygun bir analitik yaklaşım olarak tercih edilmiştir. Fenomenoloji, verileri analiz etmek için tek bir teknik önermez; katılımcıların deneyimlerinin araştırılmasına yönelik analitik odağı korurken aynı zamanda araştırmacılara esnek bir şekilde uygulayabilecekleri süreçler sunar. Araştırmada katılımcı görüşlerinin çözümlenmesinde Yıldırım ve Şimşek (2011) tarafından önerilen prosedürler uygulanmıştır. Bu araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel ve içerik analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Betimsel analiz, verilerin olduğu gibi ele alınarak aktarıldığı ve bulguları güçlendirmek için katılımcıların görüşlerinin olduğu gibi ele alındığı analiz yöntemidir. Bu amaçla araştırma sorularına katılımcıların verdiği cevaplara göre frekanslar çıkarılmış ve bazı katılımcıların görüşleri olduğu gibi verilerle elde edilen bulguların güçlendirilmesine çalışılmıştır. Araştırmada ayrıca içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizinde araştırmacı toplanan veriler içinde benzeri kavramlardan kategoriler ve bu kategorilerden belli temalara ulaşmaya çalışır. Buna göre okuyucuların anlayabileceği bir biçimde verilerin organize edilmesi amacıyla öncelikle belirli

kavramlar ve kodlar çözümlenerek ayrıştırılmış, sonrasında bu kavram ve kodlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuştur. Bu kategorilerden belli temalara ulaşmaya çalışılmıştır. Bu amaçla ilk aşamada ses kayıtları metin haline dönüştürülmüş, ardından metindeki ortak kavramlar üzerinden açık kodlamalar yapılmıştır. Bir sonraki aşamada eksensel (odaklı) kodlama ile mevcut kodlar kontrol edilmiştir. Son aşamada ise seçici (kavramsal) kodlama yapılarak tema oluşturmaya gidilmiştir. Yani bu aşamada elde edilen bilgiler incelenmiş, bilgiler anlamlı bölümlere ayrılmıştır. Her bölümün kavram olarak ne ifade ettiği belirlenmeye çalışılmıştır. Kendi içinde anlamlı bir bütün oluşturan bölümler temalar olarak isimlendirilmiştir. Her tablonun altında gerekli yorumlamalar yapılarak görüşlerden anlamlı bir sonuca gidilmeye çalışılmıştır. Bazı kişilerin görüşleri ile bulgular desteklenmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde katılımcıların veri toplama aracına verdiği cevaplardan elde edilen bulgular yer almaktadır. Bulgular araştırma soruları ile uyumlu olacak bir biçimde dört başlık altında tablolaştırılarak sunulmuştur. Tabloların altında belirlenen temalar ve oluşturulan kodlarla ilgili açıklamalara yer verilmiş, tema ve kodlara kanıt teşkil etmesi amacıyla katılımcıların orijinal ifadelerinden (alıntılardan) yararlanılmıştır.

4.1. Yerelleşme Kavramına İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk sorusu “*Yerelleşme kavramından ne anlıyorsunuz?*” biçiminde belirtilmiştir. Bu araştırma sorusunun verileri doğrultusunda yapılan kodlamalar ve oluşturulan tema Tablo 4.1’de verilmektedir.

Tablo 4.1-Yerelleşme İmajı

Tema	Kodlar	Katılımcılar	n
Yerelleşme İmajı	Yerinden Yönetim	BB2, BB4, BB7, BB8, BB9, BB12, BB13, MEM2, MEM3, MEM4, MEM5, MEM9, MEM12	13
	Yetki Devri	BB1, BB5, BB6, BB10, BB11, MEM1, MEM6, MEM7, MEM8, MEM10, MEM13	11
	Faydalı Bir Yönetim Şekli	BB6, BB7, BB8, BB13, MEM6, MEM8,	6
	Türkiye’de Mümkün Değil	BB1, BB3, BB5	3

Yerelleşme temasında Belediye Başkanlığındaki ve Milli Eğitim Müdürlüğündeki yöneticilerin zihinlerinde oluşan imajlara yönelik veriler analiz edildiğinde *yetki devri*, *yerinden yönetim*, *faydalı bir yönetim şekli*, *Türkiye’de mümkün değil* kodları belirlenmiştir. Tablo 4.1’de de görülebileceği gibi bu kodlar arasında kavramın teorik tanımıyla uyumlu olacak şekilde yerinden yönetim (n=13) ve yetki devri (n=11) kodları ön plana çıkmıştır. Başka bir ifade ile katılımcılar yerelleşme olgusu ile ilgili bilgi sahibidirler. Yerinden yönetim kodunda katılımcılar yerelleşme ile birlikte demokratik süreçlerin o bölge özelinde işe koşulduğunu belirtmişlerdir. Yerinden yönetim kodu ilgili katılımcı ifadelerinden iki alıntı şu şekildedir:

Yerelleşme gören yerlerde oturan insanların yönetime katılımıyla başlayıp, seçimlerle halkın tercihleri doğrultusunda yönetimin veya yönetimi halk adına yapan kişi veya ekibin, halkın yararına olan yatırım ve çalışmalara yön vermesidir. BB12

Yerelleşme kavramını kısaca yerinden yönetim diye tanımlayabiliriz. Mevcut kurum, kuruluş, okul, personel hareketliliği, diğer ihtiyaçların, yapılacak çalışmaların, yerelin imkânları ile birlikte yerelde alınacak tedbirlerle beraber yerine getirilmesi diye anlıyoruz. Yani yerinden yönetim kısaca... MEM4

Yetki devri kodunda katılımcılar yerelleşme ile birlikte merkezi yönetimin sorumluluk ve görevlerindeki rahatlamayı vurgulamışlardır. Bu kod ile ilgili katılımcı görüşlerinden iki alıntı şöyledir:

Yerelleşme deyince aklımıza merkezi yönetimin yetki ve sorumluluklarının taşra birimlerine dağıtılması geliyor. Kamu hizmetlerinin ve altyapı hizmetlerinin etkin olarak yerine getirilmesi, hizmetlerin yerel hassasiyetle gereksinimlere göre karşılanması, yerel önceliklerin ve ihtiyaçların sağlanması için kaynak ve yetki temin edilmesi gibi uygulamalar aklıma gelir. BB11

Yerinden yönetim problemleri çözüm odaklı çalışma sisteminde yerelde yetki devrinin olması, hızlıca çözüme doğru bizi götürür. Yani görev ve yetki devrinin bakanlıklardan illere, illerden ilçelere kaymakamlıklara devri noktasında bizim daha doğru, isabetli karar verme ve hızlı karar verme becerimizi yükseltir. MEM6

Faydalı bir yönetim şekli kodunda (n=6) katılımcılar yerelleşmenin avantajlarından bahsederken, Türkiye’de mümkün değil kodunda (n=3) yerelleşme çalışmalarının ülkemizin kültürel ve siyasal özelliklerinden dolayı yakın gelecekte çok da mümkün olmayan bir yönetim şekli olduğunu anlatmışlardır. Bu kodlara yönelik katılımcı görüşlerinden ikişer alıntı şu şekilde ifade edilmiştir:

Yerinden yönetim yapılacak kamusal iş ve işlemleri daha çabuk ve daha az maliyetle yapacağından kamu açısından çok faydalı bir olgudur. BB13

Merkezi yönetim olmalı ama yetkilerin biraz yerele yayılmasıyla beraber hem merkezi sistemin yükünün hafifleyeceğine hem de daha başarılı çalışmalar olacağına inanıyorum. MEM8

Sadece benim değil birçok arkadaşımızın düşündüğü ülkemiz henüz böyle bir şeye hazır değil. BB3

Yerelleşme deyince tüm yetkileri bize devrediyorlar, bir şekilde yerele kayması. Ama şu gördüğüm sistem içerisinde ben bunun yapılabileceğine pek kanaat getiremiyorum. Onun için bizim daha zamanımız var, yerelleşme için bak bunu net söylüyorum, kesinlikle biz daha hazır değiliz. BB5

4.2. Yerelleşmenin Katkılarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci sorusu “Ülkemizde yerelleşmenin eğitim hizmetlerinin kalitesine getireceği katkılar ne olabilir?” şeklinde belirtilmiştir. Bu araştırma sorusu ile elde edilen bulgular Tablo 4.2’de verilmektedir.

Tablo 4.2-Yerelleşmenin Katkıları

Tema	Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	n
Yerelleşmenin Katkıları	İlke Ve Standartlar	Yerel İmkanlar	BB9, MEM7, MEM8, MEM10	4
		Coğrafi Koşullar	BB2, MEM5, MEM13	3
		Okul Takvimi	BB10, MEM12	2
		Karar Alma	BB12, MEM9	2
		Sorun Çözümü	MEM2, MEM5	2
		Yerel Standartlar	BB6	1
	Ölçme Ve Değerlendirme	Okul Profili	MEM1, MEM10	2
		Hizmet Kalitesi	MEM5	1
		İhtiyaç Belirlenme	MEM12	1
		Yönlendirme	BB6	1
	Bütçe Ve Giderler	İhtiyaç Çözümü	BB6, BB9, BB12, MEM3, MEM4, MEM5, MEM6, MEM7, MEM8, MEM9, MEM12	11
		Okul İhtiyacı	MEM4, MEM5, MEM10, MEM11, MEM13	5
		Ek Kaynak Yaratma	BB7	1
		Paydaşlarla İlişkiler	BB9	1

Tablo 4.3- /Devam)

Tema	Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	n
Yerelleşmenin Katkıları	Bakım Ve Onarım	Hız Ve Çabukluk	BB2, MEM1, MEM3, MEM10, MEM12	5
		Verimlilik	BB7, MEM10, MEM12	4
		Yerinde Müdahale	MEM3, MEM12	2
		İş Yüğü	BB6	1
		Öncelik Belirleme	MEM6	1
	Müfredat Ve Ders Kitapları	Kültürel Özellikler	BB4, BB6, MEM4, MEM10	4
		Yerel İhtiyaçlar	MEM5, MEM8, MEM9, MEM12	4
		Planlama	BB8, MEM12	2
		Seçmeli Ders	BB10, MEM3	2
	Öğretmen Alımı	Performans	MEM4, MEM5, MEM6, MEM8, MEM12	5
		Öğretmen İhtiyacı	BB7, MEM10	2
		Eğitim Kalitesi	BB6, MEM1	2
		Liyakat	BB3	1
		Özgürlük	BB4	1
	Öğretmen Maaşları	Performans Ve Kalite	BB10, BB12, MEM4, MEM5, MEM6, MEM11, MEM12	7
		Ücretlendirmelerde Pozitif Ayrımcılık	MEM7, MEM8, MEM9, MEM11	4

Yerelleşmenin katkılarına yönelik veriler analiz edildiğinde *ilke ve standartlar* temasında *yerel imkânlar, coğrafi koşullar, okul takvimi, karar alma, sorun çözümü* ve *yerel standartlar* kodları belirlenmiştir. Bu temada katılımcılar yerleşme uygulamalarının eğitim-öğretim ile ilgili ilke ve standartların belirlenmesine

sağlayabileceği katkılara yönelik görüşlerini ifade etmişlerdir. Bu kodlar arasında yerel imkânlar kodu (n=4) ön plana çıkmıştır. Yerel imkânlar kodu ile katılımcıların kastettiği eğitim-öğretim ile ilgili ilke ve standartların merkezden belirlenmesindeki eksikliklerin yerelleşme uygulamalarıyla azaltılabileceğidir. Bu doğrultuda iki katılımcı görüşüne ilişkin alıntı şöyledir:

Şöyle eğitim standartlarında tabii her ülkenin genel eğitim programı vardır. Programlar vardır fakat bazı şeyler özeller farklılıklar arz edebilir yani o yörenin potansiyel imkânları bence dikkate alınmalıdır. Oradaki eğitimle ilgili bir sanayi bölgesi ise okullar genelde mesela eğitim kurumları açılmasında uygulama çünkü çok olabilir eğitimde, bunların dikkate alınması lazım. Yerel yönetime devredilmesi noktasında tabii avantajları olabileceği gibi dezavantajları da olacaktır ama bu yerelin de görüşlerinin dikkate alınması gerekir ama bu işte genel bir planlama yapılmasında fayda olacağını düşünüyorum. Yörede bir hizmet verirken, o yörede biraz önce söylediğim gibi potansiyelini iklimini, iş imkanlarını, , yaşam şekillerini, yaşam şartları ya insanlar bir anda bundan koparılamaz sakıncası yetkiyi devrettiğimizde yerel yöneticilerin bu işlere hakim olması gerekir. Bu işleri bilen insanlardan seçilmiş olması lazım. BB9

Olumlu tarafı şunun olacağını düşünüyorum. Bir defa ülkemizde çok farklı insan kültürleri olmaktadır. Bu insan kültürleri, kültür zenginliği noktasında ana taslaktan seçim yapılarak o öğrencilerin yaşadığı zenginlik arttırılabilir; gelenek ve görenek daha iyi yaşatılabilir ve böylece o yıllar boyunca, belki bin yıl iki bin yıl önce gelen kültür tekrardan gündeme getirmiş olur. Evrensel olan değerler de bu kültürel zenginliklere indirilebilir diyebilirim. MEM10

İlke ve standartlar temasında ikinci sırada vurgulanan kod coğrafi koşullar kodudur (n=3). Bu kodda katılımcılar bölgenin coğrafi koşullarının göz önünde bulundurulmasının, ilke ve standartların belirlenmesine sağlayacağı katkılardan bahsetmişlerdir. Coğrafi koşullar kodu ile alakalı iki katılımcı görüşü şu şekildedir:

Şimdi bunlar tabii bölge bölge, iklim şartlarına uyarlanabilir, orası ayrı. Tabii ki onun olumlu tarafları olur. Yani onun için bölge bölge planlama olabilir ancak bu milli birliğimize zarar verir mi, vermez mi bunları göz önüne alarak planlama yapmakta fayda var. BB2

...aslında bütün Türkiye'nin özellikle Türkiye gibi coğrafi farklılıkları olan yerlerde insanların yaşam şekli, yaşayış şekilleri farklı. Bu anlamda baktığın zaman yerinden bazı şeyleri ortaya koyma, yerelde insanların, öğrencilerin yaşadığı problemleri ortaya koymalarını, yereldeki insanların beraber hareket etmelerini isterim. MEM5

İlke ve standartlar temasında üçüncü sırada okul takvimi (n=2), karar alma (n=2) ve sorun çözümü (n=2) kodları vurgulanmıştır. Okul takvimi kodunda

katılımcılar dönemlik ve günlük bazda okulun başlama ve bitiş saat ve tarihlerinin bölgenin özelliklerine göre yeniden yapılandırılmasının ilke ve standartlar açısından faydalı olabileceğini belirtmişlerdir. Karar alma kodunda katılımcılar ilke ve standartların belirlenmesinde yerel yöneticilerin katılımının demokratikleşme için önemli olduğundan bahsetmişlerdir. Sorunun çözümü kodunda ise yerelde belirlenecek ilke ve standartların merkezden belirlenen ilke ve standartların sebep olduğu bazı uyumsuzlukların giderilmesine katkı sağlayacağını ifade etmişlerdir. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerine ilişkin alıntılar şöyledir:

İnsanların geçim kaynağı kaynakları hayvancılık yaylacılık faaliyetleri olur. Eğitimde yerelleşme bu açıdan okullarının takviminin belirlenmesinde yerelleşmeye gidilebilir. BB10

...bölgeye, yerele düşen yerelde belirleyeceği yerelin inisiyatifi kullanabileceği standartlarının da mutlaka olması gerek. Mesela okulların başlangıç ve bitiş saatleri ile ilgili işte karşıdaki okulun başlangıç bitiş saatiyle Edirne'deki okulun bitiş ve başlangıç saatleri bir olmamalı. Çocukların okulda bulunduğu saatler noktasında ben daha uygun olacağını düşünüyorum. Yani güneşin doğuş saati Kars ile Edirne'de çok farklı 76 dakikalık bir zaman dilimi söz konusu. Dolayısıyla bunun yerelde belirlenmesi gerektiğini düşünüyorum. MEM12

Özellikle bunu şunun için söylüyorum: ya bölgesel yerinde uygulanacak alınan bir kararı merkezden alınmasında zaman zaman eksiklikler oluşuyor. Onun için buradan yerelin bu konuda en azından katkı vermesi zorunlu. BB12

...genel olarak belirli dönemlerde paydaşlardan, temel paydaşlar kimler, öğrenciler, veliler, öğretmenler, bunların görüşleri alınarak toparlanarak valilikler olabilir. Çünkü her ilin her bölgenin kendine has alması gereken tedbirler kararlar olabilir. Valiliklerin aldığı kararların da bakanlıklar tarafından onaylanıp uygulamaya geçirilebileceğini diye düşünüyorum. Bizim işte ilkesel kararların, Milli Eğitim Bakanlığı'nın çatısı altında olabilecek, uygulanabilecek çalışmalar, işler olmalı ki bunun için bir çerçeve sözleşmenin olması, o sözleşmenin içinde yerelde yerinde kararlar alınıp uygulanması daha sağlıklı, daha doğru olacaktır. ... işte eğitimin vazgeçilmezi veli, öğrenci öğretmen mutlaka bunların görüşlerinin alarak yerelde de bazı kararların alınıp alınabilmesi önemli. Aslında kısmen bu covid döneminde de yerelde kararlar kaymakamlıklarımıza bırakılmıştı. Valiliklerimize bırakılmıştı. Daha hızlı bir şekilde karar almak tedbir almak aslında önemli diye düşünüyorum. MEM9

Yerelleşme ülkemizde uygulanırsa bürokrasi azalır; sorunların çözümü hızlanır. MEM2

Politika belirlemelerinin tabandan tavana doğru yürütülmesi eğitim sorunlarının çözümünü kolaylaştırır diye düşünüyorum. MEM5

İlke ve standartlar temasında bir katılımcı da yerel standartlar (n=1) belirlemenin genel ilke ve standartlara katkı sunacağından bahsetmiştir. O katılımcının ifadesi şöyledir:

Alt seviyedeki standartlar belirlenmesi olumlu. Mesela alt seviye standartta çocukların işte okula gidiş saatleri, bu mesafeleri binaların yapılma şekli, birbirine uzaklığı, planlaması, tatil günleri yani Ardahan'daki tatil gözüyle bakmak ile bir olmaması lazım. BB6

Yerelleşmenin katkılarına yönelik belirlenen ikinci tema *ölçme ve değerlendirme* temasıdır. Bu temada *okul profili, hizmet kalitesi, ihtiyaç belirlenme ve yönlendirme* kodları oluşturulmuştur. Bu tema yerel yönetimlerce yapılacak ölçme değerlendirme uygulamalarını uygulamaya dönük katkılarına içermektedir. Okul profili kodunda (n=2) katılımcılar yerelde yapılacak ölçme ve değerlendirme uygulamalarıyla okulların kendi düzeylerini daha net görebileceklerini belirtmişlerdir. Hizmet kalitesi kodunda (n=1) bir katılımcı yerelde yapılacak ölçme ve değerlendirmenin merkezi sınavlardan daha kaliteli olabileceğini vurgulamıştır. İhtiyaç belirleme kodunda (n=1) bir katılımcı ölçme ve değerlendirmenin okulun ihtiyacına göre belirlenmesi gerektiğini, bunun da merkezi bir sistemle pek de mümkün olamayacağını belirtmiştir. Yönlendirme kodunda (n=1) ise bir katılımcı yerlerde yapılacak ölçme ve değerlendirme uygulamalarıyla öğrencilere mesleki yönlendirme yapılabileceğini ifade etmiştir. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerine ilişkin alıntılar şöyledir:

Ben bu noktada yerelleşmenin en azından il içerisinde eğitim kurumlarının kendini daha net görebilmelerini sağlayacağını; öğrencimizin o bölge içerisinde en ufak ölçekte mahalleden il geneline kadar öğrencimiz ne seviyede olduğunu bize çok daha iyi ortaya koyabileceğini düşünüyorum. MEM1

Yani şimdi öğrenci değerlendirmeleri dediğimiz zaman öğretimsel manada düşünüyorsak eğitimin hedeflerini kazanmak, yani öğretimle alakalı hedefleri kazanma adına hareket edeceksek eğer yani yerelleşmeden belediyeler ve bunun gibi yerel kuruluşlar eğitimi önemsiyorlar bu eğitimi önemsemeden kaynaklı olarak maddi kaynak oluşturma adına öğrencilerimize katkıda bulunabiliyorlar. Öğrenci değerlendirmeleri ile alakalı yayın desteği, bunun yanında kurs, seminer, ders niteliğinde çalışmalar olabilir. Yani şöyle Bakalorya sistemi gibi bir sistem daha önceki zamanlarda çeşitli okullarda oluşuyordu. Yani her okul alacağı öğrenciyi niteliğine göre değerlendirme usulüne göre ölçme araçlarına göre değerlendirebilir, belediyeler veya yerel kuruluşlar da bu değerlendirmeye katkıda bulunabilirler. Özellikle sınav sıralaması,

öğrenci sıralamasının olabileceği sınavlarda, her okulun kendi değerlendirmesi yapması uygundur. MEM10

Aslında merkezin denetimi ile yerelde ölçme değerlendirme yapılabilse eğitim hizmetlerinin kalitesini artıracasına inanıyorum. MEM5

Mevcut durumun revize edilerek yapılabileceğini düşünüyorum Yerel ihtiyaçlara göre standartların yine o anlamda çok farklı olmaması gerektiğini düşünüyorum. MEM12

Yerelde sadece öğrenciyi test edip kestirip belki öğrencinin meyillini tespit ettik, çocuğu oraya yönlendirmede kullanılabilir. Yani diyelim ki biz burada bir test yapıp işte bu çocuğun seviyesi daha çok sayısal ağırlıklı ya da endüstri mühendisi ne işte ya da endüstriyel meslek lisesine gitmeye meyillidir gibi bazı sonuçlara vararak çocuğun belki ailesi velisi ikna edilerek işte senin çocuğun aslında meslek okuluna gitmesi gerekir denilebilir. Yani ilçede yerel böyle bir sınavı yapıp o sınavın sonucun akademik olarak değerlendirip velilerle birebir görüşme yapıp bunların içerisinde "ya senin çocuğun gerçekten şu okula gitmesi lazım, sayısal ağırlıklı bir çocuk, mesela biraz sözel ağırlıklı yetenekleri olan bir çocuk, buraya gitmesi gerekir ya da meslek okuluna gitmesi gerekir" diye yönlendirilebilir ama o çocuğun sınav sonucunu ya da üniversite sonucunu etkilememesi lazım. BB6

Yerelleşmenin katkılarına yönelik belirlenen üçüncü tema *bütçe ve giderler* temasıdır. Bu tema okulların kendilerine tahsis edilmiş bir bütçesi olması durumunda sağlayacakları avantajlarla ilgilidir. Bütçe ve giderler temasında *ihtiyaç çözümü, okul ihtiyacı, ölçme ve değerlendirme kalitesi, ek kaynak yaratma ve paydaşlarla ilişkiler* kodları ortaya çıkarılmıştır. Bu kodlar içerisinde ön plana çıkan ihtiyaç çözümü (n=11) kodudur. İhtiyaç çözümü kodunda katılımcılar yerel yönetimlerce oluşturulan ve okulların kendi inisiyatifinde olan bir bütçe ile okulun ihtiyaçlarını bürokrasinin hantallığından sıyrılarak daha kolay ve hızlı giderebileceğini vurgulamışlardır. İhtiyaç çözümü koduna yönelik iki katılımcı ifadesi şöyledir:

Yerelden işte yerelin bu işe vakıf olmasının avantajı ne olur? Diyelim ki siz bir okul yapacaksınız bu okulun kararını. Peki bakanlık düzeyinde değil il düzeyinde test edilmesi lazım. Ama okulun içerisindeki bir tadilatın kapısının eskiyip değişip değişmeyeceğinin kararını İl'e dahi sormamanız gerekir. Bakanlığa hele hiç sormamanız gerekir işte burada mesela belediye çok daha pratik hareket eden bir müessese. Şimdi bize mesela geliyor hocalarımız diyor ki okulda bizim işte atıyorum şu eksiklerimiz var şunu istiyoruz ama yaptıramıyoruz buna ödenek gelmemiş. Çatıya ödenek geldi ama yola gelmedi ya da kamelya yapılacak ona gelmedi mesele en çok boya işi okullara verdiğimiz. Yani belediye çok daha pratik hareket ederek okulun ihtiyacını görüp kendisine bir bütçe olursa gerçekten ihtiyaç sahibi olan olmayan ayırdı, yerinde görüp yerinde bilir. Yani şimdi okulun kapısının değişip değişmeyeceğini bile

ile sorarsanız iş yürümüyor tabi ki birçok okulda bakıyorum hakikaten ödenek gelmedi vesaire bu sıkıntılar var. Genel merkezde belki de bu tür ihtiyaçları nasıl olsa çözüyorlar diye mi acaba? Biraz da böyle şey yapıyor. İş yürüyor nasılsa diyor. Yoksa aksaklık oldu onları bilemiyorum ama yerelde olsa bu daha hızlı çözülür diye düşünüyorum. BB6

Sistem okulların kendine gönderip harcamaları okulların kendilerinin yapması lazım. Okulların Malmüdürlüğü'ndeki hesaplarına gelecek onlar orada ihtiyaçları neyse, temizlik maddesi, kırtasiye süreci hızlandırır ve okullarda ihtiyaçları daha iyi karşılar. MEM7

Bütçe ve giderler temasında ikinci sırada yer alan kod, okul ihtiyacı kodudur (n=5). Bu kod kapsamında katılımcılar, bütçenin yerel yönetimlerce oluşturması ile ihtiyaç sahibi olan ve olmayan okulların ayırt edilebileceğini öne sürmüşlerdir. Okul ihtiyacı kodu ile ilgili görüşlerden iki alıntı şu şekildedir:

Okulların bütçesi, giderleri, malına bahsettiğiniz gibi okul aile birliğine iase ve ibade katkısıyla karşılanmakta, artı temel eğitim okulları için devlet ilçe milli eğitim müdürlüklerine ücret, para göndermekte; liseler içinse kendi okullarına göndermekte. Merkezi yönetim geçen yıllarda okul başına öğrencinin efendim sayısına göre, öğrenci başına ödeme yapmıştı. Bu ödemelerin belediyeler tarafından yapılması durumunda her okulun durumu belirlenerek merkezi teşkilat tarafından belki bu yapılamazsa bile her okulun durumu belirlenerek insan kaynakları maddi kaynaklar analizi yapılarak ya da somut analizi yapılarak belediyeler tarafından rantabl bir hareket tarzı gerçekleştirilebilir. MEM10

Bunun hiç tereddütsüz yerleşme - kayıtsız şartsız, hâlihazırda sistemde de bu büyük oranda böyledir - faydalıdır diye düşünüyorum. Öncelikler farklılık gösterebiliyor. Bakanlık da bunun farkında. Okul bazlı bütçe sistemine geçiliyor, bu adım bizim için çok önemsedığımız bir adım oldu. Okul bazlı bütçeleme sistemine geçtikten sonra şu anda elektrik, su, doğalgaz ve saire kırtasiye veya ufak onarımlar şu an kapsam bu. Okulun kendine göre öncelikli konular okul yöneticileri Bu belki tek başına okul müdürü üzerinden de yürümeyebilir. Okulun temel ihtiyaçları tamamen yerelleşme ile giderilmeli. Bunun faydası olur, olumsuz hiçbir tarafı olmaz. MEM11

Bütçe ve giderler temasında üçüncü sırada ek kaynak yaratma (n=1) ve paydaşlarla ilişkiler (n=1) kodları gelmektedir. Ek kaynak yaratma kodunda bir katılımcı sistemin okulun kendi ekonomik kaynağını yaratmaya izin vermesi gerektiğinden, paydaşlarla ilişkiler kodunda ise bir katılımcı bütçe ve giderlerin yerelde olmasının hem yönetim açısından hem de eğitim-öğretimin sorumluluğun bir kısmının paydaşlarla aktarımında sağlayacağı faydalardan bahsetmiştir. Bu kodlarla alakalı katılımcı ifadeleri şöyledir:

Muhtemel ihtiyaç kriterlerine göre bütçe oluşturup, illere, yerel yönetimlere bütçe verilmeli. Mesela bakanlar ve hükümetin ayırdığı bir bütçe var o bütçe ne ise gönderilen bütçe ildeki ihtiyaçları karşılıyor mu karşılamıyor mu ayrı bir şey. Burada yerelde eğer bu konu yerele verilebilirse yerel bu konuda ek bütçe kaynaklar oluşturma imkânı da tanınmış olurdu. Bu sefer, Milli Eğitim Merkezi hükümetin yatırım bütçesi ve harcama bütçesinin dışında vilayetten İlçe Milli Eğitimden ile okul aile birliklerinden yerel yönetimlerden bütçe takviyesi alınabilir. BB7

Olumlu tarafı eğer o belediyenin imkânları iyiyse, maddi anlamda, bu ihtiyacı hemen giderebilir. Yerelde bu olayı insanlara anlatmak daha kolay olur işte böyle bir ihtiyaç varmış buranın parasını giderlerini biz karşıyalım dediğinizde daha kısa sürede çözüm alabiliriz. BB9

Yerelleşmenin katkılarına yönelik belirlenen bir sonraki tema *bakım ve onarım* temasıdır. Bakım ve onarım teması okulun temel ve sürekli ihtiyaçlarının başında gelen bakım ve onarım ihtiyaçlarını tümünün yer yönetimler tarafından karşılanması durumunda sağlayacağı faydalara yöneliktir. Bu tema içerisinde *hız ve çabukluk, verimlilik, yerinde müdahale, iş yükü ve öncelik belirleme* kodları yer almaktadır. Bakım ve onarım temasında katılımcıların en çok vurguladığı kod, hız ve çabukluk kodudur (n=5). Bu kodda katılımcılar okulun badana-boya ve tadilat-tamirat gibi işlerinin yerel yönetimlerce merkezi yönetime göre daha kolay, çabuk ve hızlı çözümlendiğinden bahsetmişlerdir. Bu koda ile ilgili katılımcı görüşlerinden iki alıntı şöyledir:

Daha çabuk pratik iş yapılır. Anında işleme dahil olmuş oluruz. Burada emsal de hiçbir sıkıntı getirmez zaten. Sonuçta okul bütçelerine okul, aile birliği şekliyle modelimiz var. Zaten tam bir yerel model, bu genişletilebilir. Okullar zaten geliyor bizlere, taleplerde bulunuyorlar, biz de gerekeni yapıyoruz. Okulların bakım ve onarımında belediyelerin etkin olması, yerel yönetim olması hoş olur. BB2

Belediye tarafından yapılmasının şöyle bir artısı olabilir: Merkezi bütçeden karşılandığı zaman anında bir hizmet veremiyoruz. Belediye tarafından yapıldığı takdirde zaman kaybolmaz ve öğrencilerin hizmete ulaşması okuldan hizmete ulaşması daha hızlı olacaktır. Yani mesela belediye başkanını arıyoruz, belediye başkanı diyor ki “tamam” diyor. Ben de hızlı bir şekilde yapayım bunu sisteme girdiğiniz zaman e-talep modülüne girdiğimiz takdirde bunun karşılığı bu hizmetin gelmesi çok aylarca uzun sürer. Yani sorunun tespiti bizim tarafımızdan yapılıyor ama merkez teşkilattaki vatandaş, sorunu bizim kadar tespit edemiyor, anlamıyor. Sen inşaat yapmak istediğinde ne yapıyor geliyor keşif yapıyor, keşif yaptıktan sonra gidiyor ondan sonra ve biz o konuda, işte onlardan haber bekliyoruz. Yazı yazıyoruz yazıya. Cevap gelmiyor! Ondandan sonra biz belediye ile ilgili olarak yaptığımız zaman yakın olduğundan dolayı oradaki kişilerle daha iyi iletişim kuruyoruz. Okul

Merkezi Gelişim Projesi'nde de insan ve maddi kaynaklarla ilgili ara yüzler falan var orada. Mesela o ara yüzler de işte niye eksik madde kaynağı olarak işte okulun iç, dış, bahçe düzenlemesiyle ilgili olarak neyi eksik onların hepsinin testi yapılıyor. Bu tespitin çözümü adına merkez teşkilatta hem de yerel yönetimlerden destek isteniyor. Belediyelerin daha hızlı ve verimli hizmeti söz konusu olabilir. MEM10

Bakım ve onarım temasında ikinci sırada vurgulanan kod, verimlilik kodudur (n=4). Katılımcılar bu kodda yerel yönetimler aracılığıyla veya okulun kendi imkânlarıyla yaptığı bakım ve onarım hizmetlerinin maliyetinin merkezi planlama ile yapılan bakım ve onarım hizmetlerine göre parasal ve zamansal olarak daha düşük maliyetlerle çözüldüğünü belirtmişlerdir. Verimlilik kodundaki katılımcı ifadelerinden ikisi şu şekildedir:

Okulların bakım ve onarımını kim yapmalı, o bütçe kapsamında yerelde belediyelerle o bütçe buraya gönderildiğinde burada il yetkilendirilmeli ilave bütçe imkânları yetkisi olmalı. Bu mesele çok daha verimli çözülüyor. Yani okulların bakım ve onarımları yerelde olmalı. BB7

Çok iyi olacağını düşünüyorum. Yani biraz önce bahsettiğim gibi yerel yönetim işte büyükşehir yasasından sonra icra noktasında yatırım ve bir şeyler yapma noktasında yerel yönetimler, belediyeler şu anda elinde bir şeyler var biliyorsunuz. Özel idarenin kaldırılmasının son kaymakamlıkların bu noktada bir tasarrufu kalmadı. O noktada okulların bakım ve onarımında eğer yerel yönetimlere devredilirse ona göre bir bütçe planlamaları yapılır ve bakanlık tarafından gerekli aktarımlar yapılırsa daha iyi olacağını düşünüyorum. MEM12

Bakım ve onarım temasında üçüncü sırada yer alan kod, yerinde müdahale kodudur (n=2). Bu kod kapsamında iki katılımcı okulun bakım ve onarım işleri ile ilgili yerel yönetimin merkezi yönetimin aksine ihtiyaçları görerek hareket ettiği görüşündedirler. Bu katılımcıların ifadeleri şöyledir:

Bir kere yerinde çözüm ve hızlı müdahale söz konusu olacağı için yerelleşmesi gereken bir başlık bu. Büyükşehirlerde belediye desteği çok az. Mesela ben Sinop'ta çalıştım daha önce Sinop'ta idim. Orada yerel yönetim sayılabilecek il özel idaresi olduğu için işler hızlı yürüyordu. Mesela il özel idaresinde yerelde encümenleri vardır, encümenlerini çağırırsın konuşursun işte şu okula şu kadar para, bu okula bu kadar para planlamalar yapılırdı. MEM3

Aynı şekilde Belediyelerin o anlamda şu anda okulların bakım ve onarımı ile ilgili çok büyük bir rolünün olmadığını düşünüyorum. Ha yapıyorlar bu nasıl karşılıklı ilişkilerde veya ihtiyacın boyutuna göre bir takım bir şeyler yapılıyor ama öyle bir bakım ve onarımın yerele devredilmesiyle ilgili bir yetki devri olursa artık bu kendi görevi

kapsamında olacağı için bu noktada daha olumlu sonuçlar alacağını düşünüyorum. Şu anda merkezdeki okulların veya işte yereldeki, uzaktaki okullarla arasındaki standart farkların ortadan kalkabileceğini düşündüğüm için böyle öneri veya kendi görüşüm bu şekilde. Bunun yerele bırakılınca daha iyi olacağını düşünüyorum. MEM12

Bakım ve onarım temasında yer alan son iki kod iş yükü (n=1) ve öncelik belirleme (n=1) kodlarıdır. İş yükü kodunda bir katılımcı yerel yönetimlerce yapılan bakım ve onarım hizmetlerinin merkezi yönetimin üzerindeki önemli bir sorumluluğu olarak merkezi yönetimin iş yükünü hafiflettiğini düşünmektedir. Öncelik belirleme kodunda ise bir katılımcı okulların kendi ihtiyaçları arasında önem sırası yapmasının bakanlığın okullar adına yapmasından daha işlevsel olduğunu vurgulamıştır. Bu katılımcıların kodlar ile ilgili ifadeleri şu şekildedir:

Bakanlık düzeyinde değil il düzeyinde test edilmesi lazım. Ama okulun içerisindeki bir tadilatın kapısının eskiyip değişip değişmeyeceğinin kararını ile dahi sormamanız gerekir. Bakanlığa hele hiç sormamanız gerekir işte burada mesela belediye çok daha pratik hareket eden bir müessese. Şimdi bize mesela geliyor hocalarımız diyor ki okulda bizim işte atıyorum şu eksiklerimiz var şunu istiyoruz ama yaptırıyoruz buna ödemek gelmemiş. Çatıya ödenek geldi ama yola gelmedi ya da kamelya yapılacak ona gelmedi mesele en çok boya işi okullara verdimiz. BB6

...olabilir tabii ki tabii ki ya mevcut durumdan daha etkili olur, etkili olur. Yani şimdi belediyelerimize biz park bahçeleri, yollarımızın, bakımını onarımını veriyoruz. Yani hizmetlerin ana hizmetleri bunlar, okullarımız da en az onlar kadar onlardan daha önemli bir hizmet sunuyor. Altyapı hizmetlerine, belediyeleri imkân ve bütçe verilerek, ayrılarak daha yerinde ve etkin bir hizmet oluşur. Okulun tabii ki yani o ihtiyaçlarını o bütçe ile daha böyle önceliklerini belirleyerek yapabilir. Ama dediğim gibi içeride belediyeler üzerinden bütçe verilerek okullarımızı, altyapıları çok daha güzel imkânlar elde edebilirler. MEM6

Yerelleşmenin katkılarına yönelik belirlenen bir sonraki tema *müfredat ve ders kitapları* temasıdır. Müfredat ve ders kitapları teması eğitim içeriğinin yerel yönetimler tarafından hazırlanmasının olumlu yönlerine odaklanmaktadır. Bu temada *kültürel özellikler, yerel ihtiyaçlar, planlama ve seçmeli ders* kodları bulunmaktadır. Bu kodlar arasında ilk sırada kültürel özellikler (n=4) ve yerel ihtiyaçlar (n=4) kodları gelmektedir. Kültürel özellikler kodunda katılımcılar müfredata ve dolayısıyla o bölgede okutulacak ders kitaplarına bölgenin kültürel özelliklerinin eklenmesini sağlayacağı katkılara değinmişlerdir. Yerel ihtiyaçlar kodunda ise katılımcılar müfredatın ve ders kitaplarının hazırlanmasında yerel yönetimlerin

katkısına neden ihtiyaç duyulduğunu açıklamışlardır. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşlerinden ikişer alıntı şu şekildedir:

Öğretmen olduğu coğrafyanın olduğu bölgenin özelliklerini de çocuklara anlatacaktır. Öyle de olması gerekir. Yani çocuk zaten büyüdüğü, geliştiği coğrafyanın değerlerini bilir. BB4

Müfredatta yerelleşme mümkündür. Yani bizim herkesi belli bir kalıba sokmamıza gerek yok. Birinci öncelikli hedefler belirlenir bu müfredatın tüm kurumları ilgilendiren kısmı olur. Daha sonra yerelde, yerelin imkânları ile birlikte müfredat belirlenebilir. Genel amaçlar bellidir. O çerçevede yapılacak çalışmalar müfredatta A bölgesinde farklı olabilir. B ilçesinde farklı olabilir. Yani Atakum' un önceliği ile bir Vezirköprü'nün önceliği bir olmayabilir. Kültür düzeyi bakımından fiziki şartlar bakımından, potansiyel bakımından...Yani herkes her müfredatı işleyecek diye bir şey yok ama o eğitim standartları belirlenirse o standartlara ulaşmak için zaten öğretmen de okul idaresi de müdürü de gayret gösterecektir. Müfredatta belli bir kılavuz rehber olursa bu çerçevede bir başarı elde edilebilir. Yerelde de yerelin şartlarına göre. Üniversitelerini, bölgesini şehrindeki kültürel özellikleri tanır. Kontrol süreci de iyi çalışırsa olumsuz bir tarafı olmayacaktır. MEM4

Yerelde kitap yazmanın bir sıkıntısı olmaz hatta yerel ihtiyaçları cevap veren ders kitapları da oluşturulmuş olur. Ama eğitimin genel amaçlarını gerçekleştirmek için bu konuda yerelleşme çok dar bir alanda yapılmalıdır. MEM5

...yerel dinamikler den bilgi, belge, fikir, görüş iletilerek yani sıkıntıyı problemi yerel de ki sağdaki kişiler görüyor, yaşıyor. Onların da bir şekilde iletilmesi lazım. Yukarıdan yazılıp al bu müfredat, ders programını aşağıdan yukarıya. Her şeyin öyle olması gerekir demokrasinin de. Bu bizim ülkemizde demokrasi var. Yani bu Meclis'te yukarıdan alınan bir karar olarak aşağıya doğru değildi. Aşağıdan yukarıya bizim demokrasi işlemeli. Yani bütün işlerde her işte öyle olması gerekir diye düşünüyorum MEM9

Müfredat ve ders kitapları temasında ikinci sırada planlama (n=2) ve seçmeli ders (n=2) kodları bulunmaktadır. Planlama kodu müfredatın ve ders kitapların hazırlanmasında yerel yönetimlerin planlama aşamasında sunacağı katkıları içermektedir. Seçmeli ders kodunda katılımcılar yerel yönetimlerin bakanlık tarafından hazırlanan müfredata bağlı kalmak koşulu ile o bölgeye özel seçmeli dersler hazırlayabileceğinden bahsetmişlerdir. Bu kodlara ilişkin katılımcı görüşleri şu şekildedir:

Müfredat hazırlanırken biraz yerel gerçekleri de göz önünde bulundurmak gerekiyor, mesela Meslek Liseleri'ne baktığımız zaman birçok yerde mesele sanayi yoğunlaşmış bölgelerde mesleki eğitimi planlarken orada, yerinde çalışan insanların mutlaka fikirleri alınmalı.

Yani bu bölgesel anlamda farklılık gösterebilir. Çünkü her yerde aynı imkân yok. Bence müfredat hazırlarken yerelin görüşü alınmalı. MEM8

Yerinde katkısı olabilir diye düşünüyorum ama belli bir destek modeli olabilir. Yani temel hatlarıyla Milli Eğitim Bakanlığı müfredatı belirler ama bu bölgeye yerelin bulunduğu yere göre özel de birtakım müfredat çalışması yerelde yapılmalıdır. MEM12

...seçmeli dersler açısından yapılırsa unutulmuş ya da unutulmaya yüz tutmuş sanatlar ve zanaatlar yeni nesillere direk yerelden aktarılır. BB10

Ders kitaplarının basımı ve dağıtımı mevcut hali ile uygundur. Yine söylemek isterim ki bu konuda uzman kadroyu yerel yönetimlere uzanacak kadar yaymak israfa neden olabilir. Belki il düzeyinde zorunlu dersler dışında kalan seçmeli dersler için materyal hazırlanabilir. Bu da o yöre insanın bazı öğrenim ihtiyaçlarına cevap verecektir. MEM3

Yerleşmenin katkılarına yönelik belirlenen altıncı tema *öğretmen alımı* temasıdır. Bu tema, öğretmen alımında yerel yönetimlerin söz sahibi olmasının eğitim sistemimize olası katkılarını içermektedir. Öğretmen alımı teması *performans, öğretmen ihtiyacı, eğitim kalitesi, eğitim başarısı, liyakat* ve *özgürlük* kodlarından oluşmaktadır. Öğretmen alımı teması içerisinde öne çıkan kod performans kodudur (n=5). Bu kod çerçevesinde katılımcılar, öğretmen alımının okullar, eğitim müdürlükleri, valilikler veya belediyeler gibi yerel yönetimlerce yapılmasının öğretmenlerin iş performanslarını arttıracaklarını iddia etmişlerdir. Koda ilişkin katılımcı görüşlerinden iki alıntı şöyle sunulmuştur:

Avrupa'da öğretmeni sözleşmeli alıyorlar, verimine bakıyorlar, performansına bakıyorlar. Katma değer oluşturdu mu? Oluşturmadı mı ona göre sözleşmeni ya uzatıyorlar ya bıraktırıyolar. Dolayısıyla sürekli kendini yenileyen bir öğretmen modelleri var onlarda. Bizde düzene ayak uydurdu mu tamamdır. Okul müdürlüğü yaptığım dönemde dershanelerde uzun yıllar çalışmış olanları bir defaya mahsus emekli dönemleriyle ilgili devlete geçme yetkileri verilmiştir. Bu bağlamda 3-4 tane öğretmen- ama uzun yıllar da yakın zamanda bu iki binli yılların başında uzun yıllar dershanelerde çalıştıkları için ve üst seviyede bir performansla çalıştıkları için- hani özel bir kurumda çalışan sektörden geldi, her sektörden geliyor ve özel sektör ondan en üst seviyede performans bekliyor. Şimdi bu öğretmenler geldiler bize bunlar şimdi o kadar muazzam çalışıyorlar ki bizim kadrolu öğretmenlerimiz şaşırıyorlar böyle "Hayırdır, yani bu ülkeyi devleti bu mu kurtaracak" mantığı var. Ama şimdi aralarındaki o performans farklılıklarını o kadar gördüm ki ondan alışkanlıkları ile geliyorlar. 1-2 sene sonra emekli olacak belki ama o düzene de güzel bir şekilde adapte oldukları için geri bir vitesle takmıyorlar takamıyorlar ve o şekilde bizimkiler de ders zili çalışıyor onlar hemen fırlıyorlar hemen gidiyorlar derse. Çünkü öyle alışmışlar. Bizimkiler böyle sallana salla, onun için performans dayalı bir sistem ve kendini yenilemeye yönelik bir sistemde öğretmen alımları

yapılmalı. Yani insan kaynağı noktasında sıkıntımız yok. Bunu bakın Sağlık Bakanlığı doktorlarda muazzam bir sistem koydu. Yani performansa dayalı bir bunu ücretlendirmeye yansıttı. Yani verdiği hizmet karşılığında döner sermayesinden ek gelir de alıyor. Bizim öğretmenlerimizin çalışana çalışmayandan ayırt edilebileceği bir sistemi olmalı. Çalışmayan veyahut da performansı yetersiz olan ayrılmalı. Bu, birçok kurum da bu var. Yani sözleşme ile başlıyor. Sonra sözleşmeleri yenilenmiyor. Benim burada olmam bu ülkeye ne kattı? Ne katacak öğretmen benim bu sınıfta okulda olmam hangi artıları oluşturuyor? Gittiğinde ayrıldığında ne eksik kalır? Buna bakmak lazım. Onun için öğretmen öğretmem alımı ve atamaları, performans yönetimi çerçevesinde olmak zorunda. Avrupa'da bakıyorsun yerelleşmiş bu işler. Bu anlamda belediyeler, bir başkan yardımcısı, belediye başkan yardımcısı, ilçenin milli eğitim müdürü gibi okuluyla ilgileniyor. Hayat çok kıymetli yani. Belki merkezi hükümet politikaları belirliyor ama yerelde de bütçeleriyle yönetimleriyle okulların büyük bir kısmı belediyelerin uhdesinde. Bizde ise sağ olsunlar her anlamda bize yardımcı oluyorlar ama bazen bütçe yetersiz olduğunda ya şu bizde olmuyor ama ya bu okullar direk bana bağlı değil ki diye düşünceye giriyorlar. Kanuni zorlukları da yok. Milli Eğitim Bakanlığı var, kaymakamlık var yani biz ekstra bir katkı sunabiliriz düşüncesine giriyorlar. Beklentiler ikili ilişkilerle yürüyor. Çünkü ilişkilerde tabi kişi şeyler görüyorum ama belediyelere bütçe anlamında, yönetim anlamında bağlanmış olsa yerel de ki kalite artar. Çok daha hızlı, daha hızlı artar. MEM6

Bunun yurtdışında örnekleri var ama yurtdışındaki sistem çok farklı. Mesela her sene tekrar hizmet işine giriyor. Buradaki öğretmenler hizmet işinde başarılı olmazsa bir dahaki sene öğretmenlik yapamıyor. Yeniden bir kendini yenilemesi lazım. Bu iyi bir şey. Bizde de olması lazım. En az yani insanın kendini yenilemesi lazım. Ama önce bu sistemin kurulması lazım yani biz de öğretmen her yıl tekrar sınav olacak, başarılı olursa öğretmenliğe devam eder. Olamazsa dinlenir. Hadi sen öğretmen oldun, devlet memuru oldun, emekli olana kadar işin var durumu uygun değil. Özel okullar bu şekilde çalışıyor. Özel okul, öğretmeni bir sene çalıştırıyor, bakıyor verimine ertesi yıl sözleşmesini fesih ediyor. Devlette de kalite anlamında buna biraz ihtiyaç var. MEM8

Öğretmen alımı temasında ikinci sırada vurgulanan kodlar öğretmen ihtiyacı (n=2) ve eğitim kalitesi (n=2) kodlarıdır. Öğretmen ihtiyacı kodundaki iki katılımcı öğretmen alımının yerel yönetimler tarafından yapılmasıyla ülke genelinde ihtiyaç fazlası veya eksiği öğretmen olmayacağını, çünkü her bölgenin sadece ihtiyacı kadar öğretmen istihdam edeceğini öne sürmüşlerdir. Eğitim kalitesi kodunda katılımcılar yerel yönetimlerin kendi öğretmenini seçebilmesinin eğitim sistemindeki toplam başarıya katkı sunacağını düşünmektedirler. Söz konusu kodlara ilişkin katılımcı ifadeleri şu şekildedir:

Bu konuda bir kısım yetkileri yetkinlik konusunda yerelerde bir kriter getirilebilir. Mesela bölge olarak Samsun ilini düşünecek olursak; Samsun ilindeki öğretmen ihtiyacını alanlara göre belirleyip, burada Samsun ilinde belirlenebilir tek kuruma da verilmeyebilir, bir yapıyla belirlenebilir. Yani mesela belediyelerle, bakanlık temsilcileri ile de olabilir. Buna gerçek gençlik, spor gibi kültür turizmi gibi bilgiler arasından bir komisyon tarafından da belirlenebilir. Hatta bununla ilgili açılacak olan okulların hangi alanlarda ne tür okulların açılması gerektiğine de yerel inisiyatifi devreye sokulabilir fayda getirebilir. Burada yerel devreye girmeli. Çünkü öğretmenin öğrencilere eğitim çağındaki, gençlerimizin öğretmen anlamında bir yoksulluk, bir aksaklık yaşamaması lazım. Hayatlarında çok büyük önemli rol oynayabiliyor. Mesela Milli Eğitim Bakanlığı bizim ülkemizi düşünecek olursak, Bakanlıklarda bir tayin, terfi atama uğraşıp gönderebiliyor. Yönetmelikle tayin yönetmeliği ve birçok nokta itibariyle daha sonra bu atanan yerlerde uzun süre bu öğretmenler kalmıyor. Sürekli bir sirkülasyon oluyor. Mesela belli bölgelerde biraz daha ilçe, il merkezlerinin taşlarında öğrenciler bu konuda diğer bölgelerine göre ilin eşit eğitim hakkına kavuşamıyorlar. Yine atama noktasında merkezde öğretmenlerin yeterli bir yetkinliğini de ayrıca konuşmak lazım. Böyle fen alanı ve atamalarını yerelde mutlaka bu denetlenmeli ve yereldeki asli ihtiyaçlar esas olmalı. Bunu da yerel de bunu yerelde ciddi anlamda katkı alınabilir. BB7

Öğretmen alımı ve atamaları noktasında da benzer örnekleri Avrupa'da ve diğer kıtalarda olduğu gibi belediyeler tarafından oluşturulacak komisyonlar edasıyla yapılabilir. Yalnız bu komisyonların 4 5 tane beceriyi özellikle pedagoji, psikoloji, sosyoloji, iletişim ve alandan gelen kişinin ulaşabileceği komisyonlar tarafından nitelikli gerçekten öğretmen olmak kişilerin seçimi yapılabilir. Buna katkı sağlar. Belediyelerin atanmış olduğu öğretmenler, öğretmen alımı ve atamalarının bize şöyle bunu taraf olacaktır. Birincisi her okulun düzeyi bilindiğinden dolayı yerelde okul düzeyindeki eksikler fazlalıklar belirlenip kriterler ona göre listelenebilir. Öğretmen alımının niteliği ona göre belirlenebilir. Dil kültür farklılıkları noktasında olumlu katkılar yapabileceğini düşünebiliriz. Çünkü bazı bölgelerimizde dille alakalı farklı durumlar söz konusu. Yani iki tane yabancı dil de bilmek gerekebilir. Bu noktada belediyeler kendi çevrelerine uygun, öğretmen alımı yaptıkları takdirde kültürel manada da sorun yaşamayacaklardır. MEM10

Bence olumlu. Mesela akademisyenlerde var zannediyorum, üniversite arasında sözleşme yani üniversite bir akademisyen ile sözleşme yapıyor, sözleşmeyle çalışıyor. KPSS ile öğretmen kadrosuna geçmiş ya da eğitimci kadrosuna geçmiş kişileri asgari standartlarını korumak şartıyla bence okullar idareleri, yerel yönetimlerin de tabi içerisinde olmak şartıyla öğretmenlerini en azından belli bir oranda seçebilmeli, yüzde 40-ı yüzde 50-sini seçebilmeli. Böyle bir şey kaliteyi bence kesinlikle artırır. BB6

Yerelde çalışanların oto kontrolleri ve başarı, başarısızlık kısacası performansları daha iyi ölçülebilir. Sorunların daha hızlı şekilde çözümü

sağlanabilir. Dolayısıyla işe alacağınız her öğretmenin çok iyi olmalı diyeceksiniz. Bununla ilgili çalışmalarınızı kriterlerinizi belirleyeceksiniz. Buna gerçekten bu işi gönülden çok iyi yapan insanları bulacaksınız. Bu da ne olacak? Haliyle eğitim öğretimi başarısının yükseltilmesi için çok önemli bir ivme kazandıracak. Dolayısıyla bu yönüyle öğretmen alımlarının yerelde olmasının mutlaka eğitim kalitesini yükselteceğini düşünüyorum. Ama bu atamaları yaparken muhakkak siyasi kaygıdan uzak, objektif kriterlere dayalı ve aday öğretmenin sunduğu projelerine doğru orantılı olması lazım. Bu tür yapılacak atamalarda başarının gelmemesi mümkün değildir. MEM1

Öğretmen alımı temasında üçüncü sırada vurgulanan kodlar liyakat (n=1) ve özgürlük (n=1) kodlarıdır. Liyakat kodunda bir katılımcı öğretmen alımının yerel yönetimler tarafından yapılmasının mevcut duruma göre daha donanımlı öğretmenlerin iş alınmasını sağlayacağını iddia etmiştir. Özgürlük kodunda ise başka bir katılımcı yerel yönetimler tarafından yapılan öğretmen istihdamının ayrılıkçı fikirlere değil demokratik ve özgürlükçü bir ortama zemin hazırlayacağını belirtmiştir. Bu kodlarla alakalı katılımcı görüşleri şu şekildedir:

Ülkede eğitimin genel amaçları ortak olmalıdır. Bunun dışında insan kaynakları yönetiminin ön koşulları sağlanırsa liyakat gibi belirli kriterler baz alınarak yerelleşmesini mümkün ve faydalı görürüm. BB3

Özellikle temel eğitim aşamasında ki bölümde. Onun için yerel yönetimlerin bu süreçteki eğitime katkısı çok güçlü olur. Aynı zamanda, bu tarz durumlar ayrılıkçı sahalara yol açmaz. Özgürlükler, ayrılıkçı sahaları güçlendirmez baskı ayrılıkçı sahaları güçlendirir. BB4

Yerelleşmenin katkılarına yönelik belirlenen son tema *öğretmen maaşları* temasıdır. Bu tema, öğretmen maaşlarının ödenmesine yerel yönetimlerin söz sahibi olmasının eğitim sistemine olası katkıları ile alakalıdır. Öğretmen maaşları temasında *performans ve kalite* ile *ücretlendirmelerde pozitif ayrımcılık* kodları bulunmaktadır. Temanın öne çıkan kodu performans ve kalite (n=7) kodudur. Bu koda katılımcılar öğretmen maaşlarının özel sektörde olduğu gibi performansa dayalı bir şekilde belirlenmesi gerektiğini, çünkü yüksek performansın eğitimde kalite ve başarıyı beraberinde getireceğini vurgulamışlardır. Bu koda ilişkin katılımcı ifadelerinden iki alıntı şöyledir:

Eee işte performans dedim ya orada ortaya çıkar çünkü merkezden kimin ne yaptığını performansının net görülemeyebilir. Evet merkezden baktığında performansına dikkat etmezsen sayı bakımından bilmem şu kadar öğretmenimiz var ama nitelik bakımından yüzeysel kalır. O sebepten. Bu maaşların liyakatli ellere bırakılmasında fayda var. Bunu

sağlığınıza farz edersek çok büyük katkısı olur. Özellikle performans ve kendini yenileyen, geliştiren ve öğrenciye örnek olabilecek bir profil ve kılavuz seçersek çok başarılı olur. BB12

Şimdi o zaman performansla birlikte düşünmek gerekiyor. Yani öğretmen maaş artı performans, o performansları da çok doğru kriterlerle belirlemelisiniz. Her şeyin en başına liyakati koyacaksınız. Yurt dışındaki örneklerde bu tarz kaygıların demokratikleşme ile birlikte aşıldığını görüyoruz. Bir de öğretmen maaşlarının yerelleşmesi ne ile yürütülebilir? Belediyeler eliyle. Şimdi belediye kanunlarında bütçelerinin bu duruma uygun olarak tümüyle yeniden kurgulanması gerekecektir. Çünkü fırsat eşitliğinin zedelenmemesi lazım. Bölgeler arası farklılıklar doğmamalı. Evet, belki metropolde yaşamının maliyeti farklı olabilir. Ya da ısınma maliyetinin yüksek olduğu kentlerde yaşamının. Tabi ki zengin, yoksul bölgeler vardır. Bu farklılıkları da dikkate alan ama kaliteli insan kaynağını da yönetebilen bir sistem kurulmalı. MEM11

Öğretmen maaşları temasındaki bir diğer kod ücretlendirmelerde pozitif ayrımcılık (n=4) kodudur. Bu kodda katılımcılar bakanlık tarafından ödenen standart bir maaş miktarının çalışan/çalışmayan veya başarılı/başarısız öğretmeni ayırt etmediğini, aksine herkesin aynı maaşı almasının çalışan ve başarılı öğretmenlerin motivasyonunu düşürdüğünü belirtmişlerdir. Buna istinaden çalışan ve başarılı öğretmenlerin maaşlarında yapılacak olumlu değişimlerin eğitime olumlu yansıtacağını düşünmektedirler. Ücretlendirmelerde pozitif ayrımcılık kodu ile ilgili iki katılımcı görüşü şu şekildedir:

Yerel olarak ödenmesi orada yararlı olacağını düşünüyorum. Mesela İstanbul'da çalışan öğretmenler Samsun Havza ilçesinde çalışan öğretmenin giderleri aynı değil. Bir tarafta ulaşım kira daha fazla ama Havza'da işte ulaşım para vermez, daha uygun fiyata birçok şeye ulaşır. Bir güneydoğu da daha az ulaşır ama İstanbul'da çalışanların şu anki öğretmen maaşı çok düşük. Yerelleşme ile çözülür. MEM7

Kırsal diye nitelendirdiğimiz yerlerde ücretlendirmeler biraz daha pozitif yönde ayrımcılık olsa insanlar oraya gönüllü gider. "5 sene 10 sene burada çalışacağım burada çalışırken de şu şu birikimleri mi yapacağım?" diye düşünebilecektir. Doğuda, Güneydoğu'da çalışan öğretmene ek ders konusunda ayrımcılık gösterilebilir. Yani objektif kriterlerle biz seçim yapabilecekseniz evet ama en başta güvenlik kaygısı olmayacak, üst bir politika olacak. Herkes o üst politikanın altında hareket edecek. MEM9

4.3. Yerelleşmenin Sınırlılıklarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü sorusu “Ülkemizde yerelleşmenin eğitim sisteminde oluşturacağı belli başlı sıkıntılar neler olabilir?” şeklinde belirtilmiştir. Bu araştırma sorusu ile elde edilen bulgular Tablo 4.3’de verilmektedir.

Tablo 4.4-Yerelleşmenin Sıkıntıları

Tema	Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	n
Yerelleşmenin Sıkıntıları	İlke ve Standartlar	Eğitimin siyasallaşması	BB1, BB7, BB8, BB11, BB13, MEM7,	6
		Suiistimaller	MEM2, MEM3, MEM7, MEM9	4
		Kaynak problemleri	BB7, BB11, MEM10	3
		Ayrılmakçı fikirler	BB7, MEM7, MEM11	3
		Bölgesel farklılıklar	BB6, BB11,	2
	Ölçme ve Değerlendirme	Haksız rekabet	BB5, BB7, MEM7	3
		Kayırmacılık	BB9, MEM10	2
	Bütçe ve Giderler	Kaynak problemleri	BB1, BB9, BB12, MEM1, MEM10	5
	Bakım ve Onarım	Kayırmacılık	MEM7, MEM13	2
	Müfredat ve Ders Kitapları	Kalite	BB6, BB9, MEM9, MEM10	4
		Maliyet	MEM1, MEM3, MEM7	3
		Karmaşa	BB6, BB10	2
		Farklılıklar	BB1, BB2	2
	Öğretmen Alımı	Liyakat	BB1, BB8, BB9, BB12, BB13, MEM1, MEM4, MEM5, MEM9, MEM10	10

Tablo 4.5-(devam)

Tema	Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	n
Yerelleşmenin Sıkıntıları	Kayırmacılık		BB3, BB5, BB6, BB8, BB12, BB13, MEM1, MEM3, MEM9	9
		Eğitimin siyasallaşması	BB5, BB6, MEM1, MEM3, MEM7, MEM11	6
	Öğretmen Alımı	Kalite ve performans	BB3, BB9, BB12, MEM8	4
		Ödemeler	BB1, BB6, BB10, MEM3, MEM10	5
	Öğretmen Maaşları	Verimlilik	BB2, BB6, MEM10	3
		Farklılıklar	BB2, BB9, MEM1	3
		Kaliteli personel	MEM1, MEM10	1

Yerelleşmenin yaratacağı sıkıntılara yönelik veriler analiz edildiğinde *ilke ve standartlar* temasında *eğitimin siyasallaşması, suiistimler, kaynak problemleri, ayrılıkçı fikirler ve bölgesel farklılıklar* kodları belirlenmiştir. Bu temada katılımcılar yerelleşme uygulamalarının eğitim-öğretim ile ilgili ilke ve standartların belirlenmesine ortaya çıkabilecek olumsuzluklara değinmişlerdir. Bu kodlar arasında eğitimin siyasallaşması kodu (n=6) ön plana çıkmıştır. Katılımcılar eğitimin siyasallaşması kodunda eğitimin genel ilke ve standartlarının seçimle iş başına gelen yerel yönetimlerce belirlenmesi durumunda her yerel yönetimin ilke ve standartları kendi ideolojik görüşüne göre manipüle edebileceğine ilişkin çekincelerini dile getirmişlerdir. Bu kod ile alakalı iki katılımcı görüşü şöyledir:

...en önemli yaratacağı sıkıntı ruhen sıkıntı yaratır. Bu defa ona adapta olabilecek, öğrencileri buna adapte edebilecek, yerel yönetimleri buna uygun pozisyona getirebilecek altyapı sürecinden bir uyum sürecinden geçmesi lazım devretmeden önce. Çünkü kafalar hazır olması lazım ve şu anda yerel yönetimler tamamen, yani birçoğu bir sonraki seçime oynuyor. Yani bugün seçilen 5 yıl sonra ben bir daha nasıl seçilebilirim' in hesabında oluyor. Halbuki bu hesapta olmamasını tabii ki bu hesapta olmayanları tenzih ediyorum. BB1

...yerelleşmenin olumsuz tarafı eğitim standartları açısından sadece siyasi güdüm olur . Güneydoğu bu ülke için tehlikedir. Yani buradaki Yerel dinamikler, dinler, ırksal önyargılar, ayrılıkçı görüşler esneklik planlamasında kendini ayırabilir. Müfredat kavramını yerel yönetimlerin o kadar etkili bir yetkili olmayacağı için yerelde olmasının hiçbir anlamı yok. MEM7

İlke ve standartlar temasında ikinci sırada vurgulanan kod suiistimler kodudur (n=4). Bu kodda katılımcılar, ilke ve standartların belirlenmesinde yerel yönetimlerin veya yöneticilerin kişisel çıkarlarını önceleyebileceklerine dair duydukları endişelerinden bahsetmişlerdir. Suiistimler kodu ile alakalı iki katılımcı görüşü şu şekildedir:

...Bakanlığın belirlemesinin daha faydalı olduğunu düşünüyorum. Çünkü yerelde alınan kararlar kişilere göre değişir ama bakanlık ülkenin geneline göre karar alır. Yerel yöneticinin bakış açısı ne kadar iyi ise o kadar doğru karar alınır. İyi bir yönetici ise yerinden yönetim fayda sağlar ama ya kötü ise o vakit yerinden yönetim sürece zarar verir. MEM3

Olumsuz sonuçlarını değerlendirirsem, güvenlik kaygısı olmamalı yani ilkeler net olmalı. Çerçeve çizilmiş olmalı çerçevenin içinde bizler yerelde kararlar alıp, uygulama şansı yakalamalıydık diye düşünüyorum. Yani işte A bölgesi A ilinde, karşılaşılabileceğimiz sorunların önüne geçmek adına net olmalı. Bizim işte ilkesel kararların, Milli Eğitim Bakanlığı'nın çatısı altında olabilecek, uygulanabilecek çalışmalar, işler olmalı ki bunun için bir çerçeve sözleşmenin olması, o sözleşmenin içinde yerelde yerinde kararlar alınıp uygulanması daha sağlıklı, daha doğru olacaktır. Bu sefer başka durumlar ortaya çıkabilir ve yani nasıl deyim? Küçük siyasetler nedir? Kişisel çıkarlar, mikro milliyetçilikler daha fazla ön plana çıkabilir. MEM9

İlke ve standartlar temasında üçüncü sırada kaynak problemleri (n=3) ve ayrılıkçı fikirler (n=3) kodları vurgulanmıştır. Kaynak problemi kodunda katılımcıların kast ettiği ilke ve standartların belirlenmesi için gerekli entelektüel birikimdir. Katılımcılara göre yerel yönetimlerin özel bir ihtisas alanı olan eğitimin ilke ve standart belirlenmesine yönelik yeterli uzmanı bulunmamaktadır. Bu da önemli bir beşeri kaynak sorunu teşkil etmektedir. Ayrılıkçı fikirler kodu ise Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısı ile alakalıdır. Katılımcılar yerelleşme ile birlikte genel ilke ve standartlarda yapılacak bazı değişikliklerin toplumsal dokuya zarar verebileceğini düşünmektedirler. Bu kodlara yönelik katılımcı ifadelerinden ikişer alıntı şöyledir:

Eğitim Standartlarını merkez belirlemeli yerelde belirlenemez. Yerelde belirlenseydi yetersizlik oluşurdu, karmaşa oluşurdu. BB7

Şimdi şöyle, yani bizde yerleşmeden korkulmasının temel sebeplerden bir tanesi de merkezi teşkilatı ya da merkezi yönetime yıllar boyunca alışmış olmamızdan kaynaklı yerleşme olduğunda bir hizmet verme veya ülkenin müktesebatı doğrultusunda bir korku söz konusu. Yani merkezi yönetimin efendim ülkeleri idamesi açısından daha önemli olabileceğini savunuyorlar. Yerleşme durumunda ne olabilir? Yani buradan nitelikli çalışma olması gerektiğinde yerleşmedeki işi yapacak olan yerleşmede eğitim sisteminin oluşturacak olan kişinin eğitim sistemi ve eğitim planlamasını bilmesi lazım. O uzman kişinin olmaması o sorun yaratacaktır. Eğitim iş görenlerinden insanlar olması çok önemlidir diyebiliriz. MEM10

Eğitim Politikalarında tenakuzlar ortaya çıkardı. Eğitim birliğini bozardı, sosyal dokuya zarar verebilirdi. Yerleşmede eğitim çok önemli bir şey çünkü herkesin kişisel veya grupsal duygu ve düşünceleri tahakküm altına girebilir. Cemaatleşmenin, gruplaşmanın, ideolojinin bu kısma standartlara sızması şeklinde ortaya çıkabilir. Ayrılmakçı fikirler düşünüyor olabilir. BB7

Evet şu an ki durum üzerinden kesinlikle merkezi olması gerektiği düşünüyorum. Çünkü standartları farklılaştırdığınızda sizin eğitim modelinin tümüyle değişmesi anlamını taşır. Dolayısıyla o standartları yani fırsat eşitliği üzerinden değerlendirdiğimde olumlu bir sonuç doğuracağını düşünmüyorum. Bizim coğrafi bölgelerden farklı kültürel, sosyal etkilere yansımalarını görürüz. Ayrılmakçı düşünceleri tetikler diye düşünüyorum. MEM11

İlke ve standartlar temasında son sırada vurgulanan kod bölgesel farklılıklar kodudur (n=2). Bu kodda katılımcılar yerel yönetimler tarafından belirlenen ilke ve standartların bölgeler arasında var olan fırsat ve imkân eşitsizliğini daha derinleştireceğini ifade etmişlerdir. Bu kod ile alakalı katılımcı ifadeleri şöyledir:

Standartlarla ilgili başta söyledik, bence standartları bırakılmamalı. Çıkarma hiç yapılmamalı, ilaveler yapılmak tersi olursa yine bölgesel çıktılarda dengesizlik olur. Yoksa yani standardın belirlenmesini ilçeye bırakırsanız bu her ilçeden ilçeye bir değişiklik arz eder. İki ilçe arasında eğitim görmüş kişileri siz yarın üniversite sınavına tabi tutarken Alaçam'la Bafra'yı aynı sınava sokuyorsunuz. Mersin'de Ardahan'ı aynı sınava sokuyorsunuz. Aksi takdirde standartları yerelde belirlerseniz sınavları da yerelde yapmamız lazım. Yani Alaçam standardını aşağıya çekerseniz oradaki belediye buradaki veriyi yukarı çıkartırsa. Üniversite sınavına girerken bu çocukları zaten baştan elemiş olursunuz. Şimdi sınavları merkezi yapıyorsanız, standardı da merkezi sistem belirlemesi lazım diye düşünüyorum. BB6

Ülkemizde yerleşmenin eğitim sisteminde oluşturabileceği belli başlı sıkıntılara baktığımızda ise coğrafi ve sosyo-kültürel açıdan çok çeşitli özelliklere sahip bir ülkeyiz. Eğitime eğitimciye eğitim araç ve

gereçlerine ulaşabilmek için aynı standartlara sahip değiliz. Yani eğitimde yerelleşme ile birlikte birçok sıkıntı da beraberinde gelecektir. Yukarıda belirttiğimiz gibi eğitimde fırsat eşitliği en büyük kriterimizse bunun önündeki en büyük engel de yerelleşme olacaktır. Yerelleşme ile birlikte eğitim standartlarını o bölgenin sosyo-kültürel yapısı, ekonomisi, ideolojisi belirlemeye başlayacaktır. Eğitimde yerelleşme ile birlikte en büyük sıkıntılardan biri de mali kaynak olacaktır. Yerel yönetimlerin kaynak problemi yaşamaması ile birlikte eğitimi kaliteli hale getirmek için yönetim öğrencilerden para toplamak zorunda kalacaktır. Avrupa örneklerine bile baktığımızda bu zorluğun merkezi hükümeti birçok yerel yönetime finansman aktarmaya zorladığını görebiliriz. Sonuç olarak baktığımızda eğitimde yerelleşme zengin ve yoksul bölgeler arasında var olan eşitsizliği daha da körükleyebilir. Varlıklı bölgelerdeki öğrencilere artan olanaklar sunularak daha iyi eğitim almaları sağlanırken yoksul bölgelerdeki öğrencilerin durumu daha da kötüleşecektir. BB11

Yerelleşmenin yaratacağı sıkıntılara yönelik belirlenen bir sonraki tema *ölçme ve değerlendirme* temasıdır. Bu temada katılımcılar merkezi bir ölçme ve değerlendirme sistemi yerine birbirinden farklı standartlarda yerelde yapılacak ölçme ve değerlendirme sisteminin yaratacağı olumsuzlukları vurgulamışlardır. Ölçme ve değerlendirme temasında *haksız rekabet, eğitimin siyasallaşması ve kayırmacılık* kodları bulunmaktadır. Bu kodlar içerisinde en çok vurgulanan haksız rekabet kodudur (n=3). Bu kodda katılımcılar genel bir standarda sahip olmayan ölçme ve değerlendirme uygulamalarının hem öğrenciler hem de bölgeler arasında yüksek standartlar belirleyen bölgelerin aleyhine haksız bir rekabete neden olacağını ifade etmişlerdir. Bu koda ilişkin katılımcı görüşlerinden iki alıntı şu şekilde sunulmuştur:

Tamam bölgesel farklılıklar diyoruz ama çocuk sudan çıkmış balığa döner biz de kendimiz çalıp kendimiz oynamış oluruz. Okulda çok başarılıydı. Bu çocuk niye işte kazanamadı. Tıpı veya atıyorum hukuk kazanamadı deriz. Yani yerelleştirmenin bilmiyorum o noktada, muhakkak artıları olur ama ya yine aynı şeyleri söyleyeceğiz. Verilmek istenen amaçlar, davranışlar ve beklenen uygulamalar neyse ona uygun sınav yapmak lazım. Yani burada tamam yerelde hazırlarsın edersin ama haksız bir rekabet de olabilir orada. Tamamen yerele bırakmamak lazım. Arada kontrol etmek lazım. BB5

Yerelleştirdiğimiz zaman aslında bunu küçük şekillerde görebilirsiniz. SAMGİS insan kaynakları yeterliliği bakımından sağlıklı ölçme değerlendirme yapamadı. Meslek liseleri, Fen liseleri, Anadolu liselerini birbirinden ayıramadı; ayıramadığı için kolayın altında ve kolay gibi sorularla ölçme değerlendirmeyi yapmaya kalktı bu da sağlıklı bir yöntem olmadı yani bu kısmen şehirler bunu yerelleştirdi ilçelerin ayıriyeten kendi projeleri var deneme sınavları olsun kendi istatistiğini tutuyor. Başarılı görüyorum yani çocukların sınava hazır sınav ortamına simülasyonunu da yapıyorlar sınavdan önce, başarılı şekilde de diyoruz

zaten yerleşmiş devamlı olarak yerleşmiş merkezi görüşme değerlendirme zaten sınav için yapılıyor ama sınava hazırlık için yerleşmiş bir ölçme değerlendirme merkezi her şey kadar. Tamamen yerleşmiş olursa standart tutmaz yani bölgesel olarak yine bizim anlayışından soru sorsam, istediğim gibi sorular sağlıklı bir seçme yöntemi olmaz. Samsun'da atıyorum orta derecedeki çocuklar başka şehirlerin fen liselerine giderken başka şehirler de sorulan sorular. Zor sorular bu çocuklar kendi okula gidecekleri yere giderek daha alt kademedeki yerlere giderler. Merkezi yerleşim olmasa zaten Amerikan tarzı okul üniversitelerde diyorlar, O da sağlıklı bir yöntem. Mevcut durumda da aksaklığımız yok. Sınav sistemi iyi çalışan çocuğu seçmiyor zeki çocuğu seçiyor. Yani çocuklar çalışıyor, çalışıyor ve iyi sonuç alamayınca bu sefer bütün savaşı ilk başta kaybediyorlar. Daha üniversite salona girmeden listedeki boşluk yüzden çıkıyor. Sınav sistemi çalışan çocuğu seçse bu çocuk çalışmaya devam eder ama sistem yüzde 10 üzerine kurulu. Bu zeki çocuğu seçiyorsa ayrı bir sınav yapabilir sanatları genişletebilir veya ayrı bir fen lisesi açabilir. Her bölgeye bir tane ama diğer türlü çalışan çocuğun emeğini zayı ettiği için iyi bir sistem değil. Öğretmenlerde de yaşam yok. Özellikle de matematik öğretmenlerinde. MEM7

Ölçme ve değerlendirme temasında ikinci sırada kayırmacılık kodu (n=2) yer almaktadır. Kayırmacılık kodunda katılımcılar yerel yönetimlerce yapılan ölçme ve değerlendirme uygulamalarında net olmayan standartların birilerinin lehine işleyebileceğini iddia etmişlerdir. Bu kodlarla ilgili katılımcı ifadeleri şöyledir:

Yerelde yapılması Türkiye genelinde değerlendirme noktasında sınav noktasından yerelde öğrenci kayırmacılık olabilir diye düşünüyorum. Öyle bir sakınca görüyorum, değerlendirirken. Bu olumlu da olabilir, olumsuz da olabilir. Daha sonra bu sadece bu yörede çalışmayacağı için genelde çalışacağı için ne olur ama bu bölgemizde bizim insanlarımız yeter ki gitsin söz sahibi olsunlar, meslek sahibi olsunlar. Biz bunu şeye kazandıran ama bundan sonra ne olursa olsun nereye giderse gitsin mantığıyla hareket edileceği için bütün sakıncaları olabilecektir. Özellikle Türkiye gibi bir yerde belli bölgenin insanları yani başarılı olsun olmasın yeter ki bunu bırak üniversite sınavında bile bu tür şeyler bazen duyuyoruz. Bunun da genelde yapılmasının en uygun olacağını düşünüyorum. BB9

...şimdi az önce bahsettiğimiz gibi özellikle yerleşmede liyakat ile ilgili yetenekle alakalı sorunlar yaşanabilir. Az önce bahsettiğimiz gibi ülkemizdeki birçok düşünce gruplarının kariyer, liyakat diğer sınıflandırma noktasında kendilerine yakın hareket edebilirler. Tanzimat fermanından itibaren adamcılık, hemşerilik ya da bizim kullandığımız anlamda torpil noktası olabilir. MEM10

Yerleşmenin yaratacağı sıkıntılara yönelik belirlenen üçüncü tema *bütçe ve giderler* temasıdır. Bu temada katılımcılar okullara aktarılacak bütçenin ve bu

bütçeden karşılanacak giderlerin yerel yönetimler tarafından tahsis edilmesi durumunda yaşanabilecek olumsuzluklardan bahsetmişlerdir. Bütçe ve giderler temasında sadece kaynak problemleri kodu (n=5) belirlenmiştir. Bu kodda katılımcılar okulların ihtiyacı olan ekonomik kaynaklar bulmakta sanılanın aksine zorlanacaklarını düşünmektedirler. Kaynak problemleri koduna ait katılımcı ifadelerinden iki alıntı şöyledir:

Bu şartlarda bu imkânlarla sıkıntı. Çünkü normal hizmetleri vermekte belediyeler zorlanıyor. Devletin son zamanlarda şöyle bir politikası var, “herkes kendi yağıyla kavrulsun” politikası var. Tabi her belediyenin imkânları eşit olmuyor. Devlet ödeneği belediyelere nüfusla orantılı olarak görüyor. Sınırlama koymuş işte 20 binin altındaki belediyelerin katkısı bu 20000 ile 40000 arasındaki belediyelere katkı bu. Oradan gelen para sınırlı oluyor, bu gelen parayla da işte personel giderleri, genel giderler ve paralar ödenekler aktarıldığı için kullanıldığı için diyelim hizmet noktasında genelde sorunlar yaşanır ama bazı belediyeler vardır, onların gelirleri yüksektir. Hem bu standardı yüksek belediyelere gelir getirici doğal alan gördüğünde. Yani bunu her belediyenin bu iş yapma şansı yok. Şimdi ülkede bu tür işsizlik olduğu zaman toplumda sıkıntılar çıkar. Çünkü eğitim meselesi olabilir. Mesela orada eğitimler eşitlik sağlaması lazım. BB9

Belediyeler bu yükü taşımaları şu durumda çok zor görünmektedir. Belediyeler eğitimler kadar yükü taşıırken, genel manada diğer iş ve işlemleri, bütçeleri ve giderleri yetmeyebilir. Bu yüzden de desteklemeleri gerekmektedir. Çünkü bir öğrencinin ana sınıfında ilkokul, ortaokulda ve lisedeki giderleri şu anda 6-7 bin lirayı bulmaktadır. Bu noktada zorluk yaşayacaklarını düşünüyorum. MEM10

Yerelleşmenin yaratacağı sıkıntılara yönelik belirlenen dördüncü tema *bakım ve onarım* temasıdır. Bu temada katılımcılar okulların ihtiyacı olan bakım ve onarım hizmetlerinin yerel yönetimlerce karşılanması durumunda bunun okulların dezavantajına olacağını vurgulamışlardır. Bakım ve onarım temasında sadece kayırmacılık kodu (n=2) oluşturulmuştur. Bu kod kapsamında katılımcılar bakım ve onarım uygulamalarının yerel yönetimlere aktarılması durumunda yerel yönetimlerle benzer ideolojilere sahip okul yöneticilerinin bu süreçten fayda sağlayacağı, farklı görüşte olanların ise zor durumda kalacağını belirtmişlerdir. Kayırmacılık kodu ile ilgili katılımcı ifadeleri şunlardır:

Bunun yerelleşmesi belediyelere geçmesi demek. Yani oraya siyasal bakıyorum. Belediye zaten siyasi bir kurum. Mesela kendi akrabası olan okul müdürüne daha fazla yardım yapıyor. Seçmen kitlesinin daha fazla olduğu yerler seçim sonunda olur, başka da şey yaparlar. Gelişigüzel yaparlar son bir yılda ona dikkat ederler. MEM7

Bizim dünyada veya ülkemiz için Türkiye'de en iyi insan kaynağı milli eğitimde, müthiş özverili çalışan, müthiş becerisi kabiliyeti olan insanlar, milli eğitimde ama biz bunların yerli yerinde kabiliyetleri doğrultusunda hakkaniyet ölçüsünde kullanmadığımız için küsüp öbür tarafta oluyolar. MEM13

Yerelleşmenin yaratacağı sıkıntılara yönelik belirlenen beşinci tema *müfredat ve ders kitapları* temasıdır. Bu tema yerel yönetimlerce hazırlanacak müfredatın ve ders kitaplarının eğitim sisteminde yaratacağı temel problemlere odaklanmaktadır. Müfredat ve ders kitapları temasında *kalite, karmaşa, maliyet ve farklılıklar* kodları bulunmaktadır. Bu kodlar arasında öne çıkan kod kalite (n=4) kodudur. Kalite kodunda katılımcılar yerel yönetimlerce hazırlanan müfredat ve ders kitaplarının bakanlık tarafından hazırlananlar kadar kaliteli olmayacağını ifade etmişlerdir. Bu kod ile ilgili katılımcı görüşlerinin yer aldığı iki alıntı şu şekilde sunulmuştur:

İşi tamamen yerele baktığımızda yine diyorum yerel yöneticilerin bu işlere hakim kişilerden olması lazım. Özellikle bu olmayacağı için sakıncaları eğitimde belki kalite düşer. Bunun yine genel merkeze yapılmasının uygun olduğunu düşünüyorum. Eğitimde de okullarda şekilde mesleki okullarda veya düz liselerde zaten program bir şekilde belirleniyor. Yani eğer orada bir şey yapılacaksa yine genelden değil de yerelin şartları göz önünde bulundurularak da genelde yapılması gerekir. BB9

Ders kitapları yerelde hazırlandığında dediğimiz gibi evrensel değerlerle o mikro alandaki davranışlar dengeli bir şekilde olmalı, evrensel değerlerde olmalı. Ayrıca yaşanan bölgedeki kültürden birbirine giydirilmelidir. Giydirilmediği takdirde felsefe, eğitim felsefesi ve düşünce sistemi daralması söz konusu olacaktır. MEM10

Müfredat ve ders kitapları temasında ikinci sırada maliyet kodu (n=2) bulunmaktadır. Maliyet kodunda katılımcılar içerik hazırlamanın ve bunu öğrencilere sunmanın ekonomik ve beşeri maliyetleri ile ilgili zorluklardan bahsetmişlerdir. Bu kod ile ilgili katılımcı görüşlerinden iki alıntı şöyledir:

Müfredat hazırlanırken yerel de yani en uç noktada öğretmenlerden faydalanılması gerekiyor. Eğitim eğitimciye devredilmeli. Böyle bir konuyu belediye başkanına devredemezsiniz. Onlar okulların bakım onarımlarıyla ilgilenmelidir. Ders kitaplarının basımı ve dağıtımı mevcut hali ile uygundur. Yine söylemek isterim ki bu konuda uzman kadroyu yerel yönetimlere uzanacak kadar yaymak israfa neden olabilir. MEM3

Yerel yönetimlerce hazırlanma altyapısı da olmayacağı için yani kitabı yazacak hazırlayacak ölçme değerlendirme müfredat birliğinin merkezi de düşündüğümüzde zaten ders kitaplarının yerelde hazırlanma şansımız yok. MEM7

Müfredat ve ders kitapları temasında üçüncü sırada karmaşa (n=2) ve farklılıklar (n=2) kodları yer almaktadır. Karmaşa kodunda katılımcılar yer yönetimler tarafından hazırlanacak ders içeriklerinin ortak bir paydada buluşmasının zorluğuna değinmişlerdir. Farklılıklar kodunda ise katılımcılar yerel yönetimler tarafından ortaya çıkarılacak farklı ders içeriği ve kitapların toplumsal yapı içerisindeki ayrışmaları derinleştireceğini vurgulamışlardır. Sözü edilen kodlara ilişkin katılımcı ifadelerin yer aldığı alıntılar şunlardır:

Müfredatın yerle bırakılması pratikte çok doğru bir şey olacağını düşünmüyorum. Karmaşaya sebebiyet verebilir. Yani devletin genel olarak tam bir eğitim politikası olması lazım. Standartlarla ilgili başta söyledik, bence standartları bırakılmamalı. Çıkarma hiç yapılmamalı, ilaveler yapılmak tersi olursa yine bölgesel çıktılarda dengesizlik olur. Ölçme değerlendirme yerelde yapılıp ne gibi olumsuzluklar olur? Popülizm girer, siyaset girer yani. BB6

Müfredat sorusuna verdiğim cevapla aynı noktadayım. Bakanlıkça yapılmalıdır. Ciddi bir iştir ve uzmanlık ister. Eğitim amaçlarında bir karmaşıklığa yol açabilir. BB10

...dolayısıyla ders kitapları zaten bakanlığı müfredatına göre hazırlanacak. Onda hazırlanırken işte her ilde, her belediyede, her yerelde diyelim varsayarsak çekincem şu: ülkeyi düşünebiliriz, dikkat çektiğim şu: her belediye başkanı maalesef şu andaki bizim onu anlatmaya çalışıyorum. Toplum maalesef iki kutuplu bir hale gelmiş. Maalesef istemesek de her şey böyle. 198 tane belediye başkanı var ama en az, en az yüz çeşit fikir çıkar. Yüz tane farklı model bizde gelişir. İşte kimi bir tarihçinin felsefesi üzerinden belediye başkanı olarak bir müfredat hazırlamaya çalışır. Kimi AK partide siyaset yapıyor ama Atatürkçüdür, ya da değildir. Yani böyle bir şey olabilir, ondan (fikirlerinden) ödün vermeyebilir. Dolayısıyla ne olacak. Bu kitaplarda da müfredat hazırlanırken bazı farklı modeller ortaya çıkacaktır. Buna bir model getirmesi lazım. Şöyle çerçeve çizmesi lazım hükümetin ve o çerçevede yerel yöneticiler ya da belediyeler işte oturup da bir karar vermesi lazım. Herkese bir her başkana göre bir model olmuş olur eğitimde. BB1

Ben yine aynı kanaattayım, mutlak surette Milli Eğitim Bakanlığı nezdinde, hatta bir üst yönetim oluşturup ve buraya da kimsenin müdahil olmadan, Milli devlet anlayışı içerisinde, sürekli değiştirilen ders kitapları yerine istikrarlı bir düzen oluşturulmalı. Ben siyasilerin eğitime müdahil olmasını doğru bulmuyorum. Ben de siyaset yapan bir insan olarak söylüyorum bunu çünkü bir ülkenin ayakta kalması tamamıyla eğitimle alakalı. Müfredat kesinlikle milli olmak suretiyle, hükümet politikası değil, devlet politikası uhdesinde olmalı. Eğitimde istikrar şart. Müfredatta farklılıklar, farklı anadil eğitimi talepleri gibi ayrılıkçı hareketlere zemin hazırlayabilir. Şimdi her insanın dünya görüşü var. Dolayısıyla da bu dünya görüşleri arasında ben dünyaya farklı bakıyorum, yani başımızdaki ilçenin seçilmişisi daha farklı bakıyor. Bu kez

de eğitimde bir kargaşa çıkacak. Eğitim için o kendine göre kitap arz edecek, ben kendime göre arz edeceğim. O zaman bir curcuna olacak. Onun için mutlaka bu işin uzmanlarından oluşan bir Talim Terbiye kurulu olmalı. Benim merkezîyetçi düşünmemin ana teması zaten ülkenin birliği bütünlüğünü korumak gerekmesidir. BB2

Yerelleşmenin yaratacağı sıkıntılara yönelik belirlenen bir sonraki tema *öğretmen alımı* temasıdır. Bu tema eğitim sisteminin temel dayanaklarından biri olan öğretmenlerin yerel yönetimlerce istihdam edildiğinde ortaya çıkabilecek sorunlarla alakalıdır. Öğretmen alımı teması *liyakat, kayırmacılık, eğitimin siyasallaşması, kalite ve performans* ile *ayrılıkçı fikirler* kodlarından oluşmaktadır. Bu temada en sık karşılaşılan kod *liyakat* kodudur (n=10). Liyakat kodunda katılımcılar öğretmen alımlarının bakanlık tarafından değil de okul bünyesinde veya yerel yönetimlerce yapılmasının kişinin öğretmenlik mesleğine uygunluğu anlamına gelen liyakatini olumsuz etkileyebileceğini öne sürmüşlerdir. Bu kod kapsamındaki katılımcı görüşlerinden iki alıntı şu şekildedir:

Kalite seviyesi düşer çünkü yerele bırakıldığında insan nitelikli insan potansiyeli azalır, sınırlanır. Bunu çok da böyle merkez veya yerel ayırımından ziyade kişi kişinin bireysel gelişimi gelişime açık olup olmamasıyla değerlendirmek gerekir. Çalışanlar için kesinlikle kriterler getirilmeli, yani nedir? Performans kriteri getirmek. Ama tabii burada performans değerlendiricilerinin de liyakati olmazsa olmazımız. BB13

...problemler çıkar mı bence çıkar! liyakat. Yani işin ehlinde ziyade herkes kendi çevresindeki insanları yerleştirmek ister. Haklıdır da bir taraftan niye haklıdır. Siz, benim çevremde siz varsınız, ben sizi tanıyorum, sizi önereceğim bir tabii ki. Ama başka bir tarafta gerçekten bu işin ehli bak başka bir arkadaşımız olabilir, onu tanımadığım için bilmediğim için yanlış yönlendirme yapabilirim. Bu iyi niyetli olabilir. Kişisel çıkarları bir tarafa alarak yapılmış haksız bir uygulama olarak da olabilir. İyi niyetli birini ben size önerebilirim. Bir taraftan da siz bana yakınsınız diye de önerebilirim. MEM9

Öğretmen alımı temasında ikinci sıradaki kod *kayırmacılık* kodudur (n=9). Kayırmacılık kodunda katılımcılar yerelden yapılacak öğretmen istihdamlarında yerel yönetimlerle benzer yaşam tarzı veya ideolojiye sahip öğretmenlerin lehine kayırmacı ve keyfi uygulamaların görülebileceğinden endişe duyduklarını dile getirmişlerdir. Bu koda ilişkin katılımcı ifadelerinde iki alıntı şöyledir:

O zaman benim de seçiliş sürecimi değiştirmeleri lazım. Bak ben bu sistem içerisinde seçilirse ben bana o yetki verseler ben başarılı olamam. Mümkün değil. Çünkü ben bana oy verenin isteklerini bir şekilde yerine getirmeyi düşünen bir adam olarak oturursam objektif karar veremem,

doğru karar veremem. Onun kızı bunun gelini onun oğlu bunun damadı ekibi kurarken duygusal davranırım. Ben çok açık söylüyorum. Yerel yönetimlerin öğretmen atamalarında söz sahibi olması yetkisine henüz hazır olmadığımızı düşünüyorum. BB5

...yıllardan beri edindiğim izlenim şu, Genel tablomuz şu: belediyelerde yönetim değiştğinde personel istihdamı sil baştan revize ediliyor. Bakıyorsunuz belediye başkanları kadrolaşma yolu ile tüm çalışanlarını değiştirebiliyor. Başarıya değil de zihniyete göre işe alım ya da işten çıkarım yapabiliyor. Bu da eğitim gibi önemli bir konuda çok büyük bir sıkıntı yaratacaktır. Liyakate dayalı bir yapının şemsiyesi olmadan yerleşme başarılı olamayacaktır. MEM1

Öğretmen alımı temasında bir sonraki kod eğitimin siyasallaşması kodudur (n=6). Eğitimin siyasallaşmasında katılımcılar seçim ile iş başına gelen yer yönetimler tarafından yapılacak öğretmen alımlarında birinci önceliğin pedagojik yeterlilik yerine ideolojik bağlılık veya partizanlık olacağını düşünmektedirler. Bu koda ilişkin katılımcı ifadelerinden iki tanesi şu şekildedir:

Az önce söyledim teşvik edici filmde derece motive edecek bazı ilaveler olması lazım. Yapılırsa ülkemiz şartlarında örneğin kuzeyi, güneyi, doğusu, batısı düşünüldüğünde öğretmen atama hakkı verildiğinden ilgili problemler görebiliriz. Yanlış olur. Yani orada adam kayırmacılık olur. İş ehline verilmez, işin içerisine siyaset fazlasıyla girer. Yani hayır ayrılıkçı fikirlere sağ sağlar diyenler oluyor mesela o da olur tabii ki. Yani şimdi doğu batı, kuzey güneyde ayrımlar ortaya çıkmaya başlar. Yani atama yapılmaması lazım. BB6

Bugünkü konjonktürde kesinlikle hayır benim görüşüm. Şimdilik müdahaleye açık, az önce bahsettik ya, bizim yerleşmede bizi kaygılandıran, uygulayıcı olarak kaygılandıran, parametreler var. MEM11

Öğretmen alımı temasında son sırada vurgulanan kod kalite ve performans kodudur (n=4). Kalite ve performans kodunda katılımcılar yerel yönetimlerce istihdam edilen öğretmenlerde aranan birincil özelliğin liyakat olmadığı için bu öğretmenlerin düşük kalitede olacağını, dolayısıyla da düşük iş başı performansı göstereceklerini iddia etmektedirler. Bu koda ait katılımcı görüşlerinden iki alıntı şunlardır:

Şimdi ben belediye başkanayım eğitimden anlamıyorum, eğitimci de değilim ben müteahhitim, benim seçeceğim bir idareci ne kadar verimli olur belki de fevri davranacağım belki akrabam diyeceğim. Zaman zaman biz bunları yaşıyoruz. Zamanında bir tane milli eğitim müdürü için Vali Bey' e gittim kızdım. Adama eğitim için soru soruyoruz, bir şey diyoruz ya adam bana çık işin içinden çıkamıyor işte. Hazreti Ali'den

Hazreti Osman'dan örnek veriyor. Eyvallah Müslümanız, ben o soruların cevabını Müftü Bey' den alırım imamdan alırım. Burada bunun için gençliği sana emanet ediyorum. Ve biz Samsun'da 17. sıradayız. Üniversiteye öğrenci verme açısından, aramızda açık ara fark var diğer ilçelerle. BB3

Öğretmen de tedirgin olma durumu olabilir yani kendini garanti de görmeyebilir. Seneye öğretmenlik yapabilecek miyim? İşte geçinebilecek mi emiyim? gibi düşünceler olabilir. Kendini devlete aitmiş gibi hissetmeyebilir. Öğretmenin kendini güvende hissetmesi verimlilik ve potansiyel açısından önemlidir. Çok planlı, çok adil yani gerçekten Türk insanına Türk çocuğunu, öğrenciyi düşünen gerçekten adaletli, derdi vatan olan adil, etik bir sistem kurulması lazım. Yani şimdi olabilir orada taraf tutulur mu? İşte torpil olur mu? soruları olur. MEM8

Yerleşmenin yaratacağı sıkıntılara yönelik belirlenen son tema *öğretmen maaşları* temasıdır. Öğretmen maaşları teması öğretilerin yaptıkları işin karşılığı olan ücretlerinin bakanlık yerine yerel yönetimler tarafından ödenmesi haline ortaya çıkabilecek sorunlara odaklanmaktadır. Bu temada *ödemeler, verimlilik, farklılıklar ve kaliteli personel* kodları bulunmaktadır. Öğretmen maaşları temasında en sık değinilen kod *ödemeler* kodudur (n=5). Ödemeler kodunda katılımcılar yerel yönetimlerin özellikle de belediyelerin öğretmenlerin maaşlarının getirdiği mali yükü sürdürülebilir şekilde kaldıramayacağını düşünmektedirler. Bu koda ilişkin katılımcı görüşlerinden iki alıntı şu şekildedir:

Öğretmen maaşları bakanlıkça ödenmeli. Yerelin imkanları kısıtlı. Bu yerelleştirilirse de belediye önceliklerine harcar bu parayı. Ciddi sorunlar yaşanabilir BB1

Öğretmen maaşları daha doğrusu personel giderleri merkezi yapılanmada kalmalıdır. Bu büyük bir iş ve ciddi bir finans yönetimidir. Belediyelerin önceliklerinden çoğu zaman okullara destek bile etkilenirken; zaman zaman belediyelerin kendi personel giderlerini tahakkuk etmede zorlandıklarını görürken eğitim çalışanlarının yükünü üstlenmeleri için şu an çok hazırlıksız olduklarını söyleyebilirim. MEM3

Öğretmen maaşları temasında ikinci sırada verimlilik (n=3) ve farklılıklar (n=3) kodları vurgulanmıştır. Verimlilik kodunda katılımcılar maaşların yerelden ödenmesinin sanılanın aksine öğretmenin başarısını ve eğitim sisteminin aşağıya çekeceğine inanmaktadırlar. Farklılık kodunda ise öğretmen maaşlarının ödenmesinde belirlenecek kriter net değildir ve bölgeden bölgeye değişmektedir. Dolayısıyla katılımcılar benzer özelliklere sahip benzer işi yapan çalışanların ortaya çıkan bu dengesiz durumdan ötürü mesleklerine motive olmakta zorlanacaklarını

düşünmektedirler. Sözü edilen kodlara yönelik katılımcı görüşlerinden ikişer alıntı şöyledir:

Maaşların da ödenmesinin yerelde bırakılmaması lazım. Yani maaş yine genel merkezden gelmesi lazım. Bizim belediyelerde şimdi bizim toplam bütçemiz gelir. Bütçeden önce memurumuzun maaşını öderiz, sözleşmemizin maaşını öderiz, ondan sonra da işçimizin maaşını öderiz. Özellikle devlet memurunun maaşını eğer yerellere bırakılırsa işte bugün belediyelerde yaşanan bir olay, öyle bir ay ödemediği gibi ya da işte Belediye'yi iyi yönetemeyen bir idareciden dolayı o şehrin eğitim camiası ay sonunda bankaya gittiği zaman boş kart olmaması lazım. Eğer böyle olursa bu sefer o ekonomik sıkıntılar eğitimcinin işine de yansır. BB6

Öğretmen maaşlarıyla ilgili olarak belediyelerin yıllık bütçelerinin yeterli olamama durumunda öğretmen maaşlarını ödeme noktasında sıkıntı yaşayabilirler. Bu da öğretmenlerin işe bakış yöntemlerini değiştirecektir. Bu durumda öğretmen maaşlarında düzey farklılıkları olacaktır. Bu da öğretmenlerin o bölgedeki çalışma isteklerini ve başka bölgelere gitme durumlarını kamçulayabilirMEM10

Öğretmenlerin maaşları şu an Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanıyor. Yerelde olsa baz kriter ne olacak? Burada başarılı, başarısız yani haftalık ders saati nedir? Aylık ders saati nedir? Ek ders gibi konular var. Bugün itibariyle işleme koyduğunuz da öğretmenin verimliliğinin düşünürsünüz. Ayrıca bölgesel farklılıklar oluşur. Şimdi orada ayrı işleme gidildiği zaman bu kez bilemem neler yaşanabilir. BB2

Personel alımı (Öğretmen atamaları) konusunda ise ciddi kaygılarım var. Mesela buradan kalkacak, başarılı bir öğretmen adayı, Diyarbakır'a gidecek. Orada CV' sini bırakacak. Sonra öğretmene olmaz sen buralı değilsin diyecek. Belki de siyasi görüşünü bir mülakatla değerlendirecek ve işe alımda bulunmayacak. Öğretmen adayının akademik bilgi düzeyi ve mesleki yeterlilikleri değil de etnik kimliği ve dünya görüşü sorgulanacak. Bunun gibi endişelerim var. Aslında toplumumuz tarihten ders alsaydı Kabe'nin anahtarının Peygamber Efendimiz tarafından o işi en iyi şekilde yapan ama bizde olmayan birine teslim edilmesini örnek alırdı. MEM1

Öğretmen maaşları temasında yer alan son kod kaliteli personel (n=1) kodudur. Kaliteli personel kodunda bir katılımcı yerel yönetimlerin bölgeden bölgeye değişen ödemelerle kaliteli öğretmen bulmakta yaşayacağı zorluklara değinmiştir. Bu koda yönelik katılımcı ifadesi şu şekildedir:

Yani halihazırdaki gözlemllediğimiz kadarıyla zaman zaman yerel yönetimlerin, personel maaşlarını ödemekte zorlandığına şahit oluyoruz. Eğitim camiasının 1300000 iş göreni var. Bununla yerel yönetimlerin baş etmesi çok güç olacaktır. Diğer yandan bu bölgesel gelir farklılıkları da yaratacaktır. Şimdi aynı işi yapan Atakum' daki öğretmenler daha fazla

maaş alacak ama Ondokuzmayıs'taki daha az maaş alacak. Bu da kaliteli personel bulmanızı zorlaştırır. MEM1

4.4. Yerel Yönetimlere Devredilebilecek Yetkilere İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü sorusu “*Yerelleşme ile Milli Eğitim Bakanlığı size göre hangi yetkilerini yerel kuruluşlara devredebilir?*” şeklinde belirtilmiştir. Bu araştırma sorusu ile elde edilen bulgular Tablo 4.4’de verilmektedir.

Araştırmanın son sorusuna yönelik oluşturulan *devredilebilecek yetkiler* temasında Belediye Başkanlığındaki ve Milli Eğitim Müdürlüğündeki yöneticilerin zihinlerinde oluşan imajlara yönelik veriler analiz edildiğinde *bakım ve onarım, bütçe ve giderler, okul inşası, müfredat ve ders kitapları ile öğretmen maaşları* kodları belirlenmiştir. Tablo 4.4’de de görülebileceği gibi bu kodlar arasında bakım ve onarım kodu (n=13) ile bütçe ve giderler kodu (n=9) ön plana çıkmıştır. Bunu sırasıyla müfredat ve ders kitapları kodu (n=4) ve öğretmen maaşları kodu (n=3) takip etmektedir.

Tablo 4.6-Yerel Yönetimlere Devredilebilecek Yetkiler

Tema	Kategoriler	Kodlar	Katılımcılar	n
Yetki Devri	Devredilmesi İstenen Yetkiler	Bakım ve onarım	BB2, BB3, BB7, BB8, BB9, BB10, BB12, BB13, MEM1, MEM3, MEM5, MEM6, MEM8, MEM10, MEM11, MEM12	1 6
		Bütçe ve giderler	BB1, BB9, BB12, MEM1, MEM3, MEM5, MEM7, MEM12	8
		Müfredat ve ders kitapları	BB1, BB8, MEM11, MEM13	4
		Öğretmen maaşları	BB5, MEM4, MEM10	3

Bu kodlarla alakalı katılımcı ifadelerini içeren ikişer alıntı şöyledir:

Bakım onarım işi bize verilse biz daha verimli oluruz. Biz bu ilçede yaşıyoruz. Bu ilçedeki derdi, sorunu birinci dereceden görebilirsiniz. Çünkü adamın okulun bazen elektrikleri kesiliyordu bize geliyordu ya okulun elektriği kesildi., ufak tefek işlerini de yapıyoruz. İş daha hızlanıyor, yereldesin sürekli insanlarla iç içesin. Bu avantajlar olabilir BB3

Öncelikle okulların bakım ve onarımları yerel yönetimlere devredilmelidir. Bu sorunlara çözüm bulmada en önemli ihtiyaç. Okulların bütçe ve giderlerinin yönetimi yine okul bölgesinde kurulabilecek bir okul-aile birliği tarzında kurula bırakılabilir MEM3

...belki devletin düzenini bozmadan belediyelerden de katkı sağlanabilir. İşte maddi destek sağlanabilir. Belediyenin tesisleri varsa imkanlardan faydalanabilir, ortak projeler geliştirilebilir. Böyle bir katkı sağlanabilir BB9

En başta bütçe ve okulların bakım ve onarımı yerelleştirilmelidir. İnsan kaynakları yönetimi zaman alacaktır. İnsan kaynakları yönetimi içerisinde belediyelerin de rol almasını şimdilik zor görüyorum. Bu başlık dışında gerekli denetim ortamında yerelleşmenin hem ihtiyaç olduğunu hem de hayata geçirilmesinde ciddi sorunlar çıkmayacağını düşünüyorum. MEM5

...ders kitaplarının müfredat çerçevesinde hazırlanması, öğrencilere sunulması ve öğrencilerin değerlendirmesi hususlarının yerel yönetimlere bırakılması uygundur; böylece Bakanlığın yükü de azalır. Son olarak bu tür çalışmaların artması gerektiğini ifade ederek sözlerimi tamamliyorum. BB1

Eğitim standartları Bakanlıkta kalmalı, müfredat keza öyle ama bazı çizgileri yetkileri devredebilir, biraz da yerel ihtiyaçlara dönük. MEM12

Maaşları şey yapabiliriz. Doğu, Güneydoğu Anadolu bölgesindeki arkadaşların veya bulunduğu mahalleye göre de değişebilir. Şöyle söyleyeyim hani uzak kırsal kesimdeki atıyorum ve ulaşımıyla ilgili şunla ilgili sıkıntısı olan tek öğretmenli yerler imkânı, bulunduğu çevrenin ne deyim sana her şeyi kat. Bunun içerisine öğretmenlerin maaşlarında bence oynama gerekiyor. Adam orada kalıyorsa bir farkı olması lazım. Sen burada kaloriferli evde oturacaksın doğalgazlı evde oturacaksın o adam akşam sobasını yakacak orada köyde lojmanda kalacak ona artı bir şey vereceksin. Ha diyeceksin ki bizim öğretmenlerimiz kötü soba yakıyordu o da aynı parayı da alıyordur. Ne değişti 5 sınıf okutuyordu öğretmen ne değişti? Devir değişti artık geriye götüremeyiz Artık geriye gidiş sürecini unutmak lazım. Geçmişini unutmak lazım. BB5

Öğretmen maaşlarında da performans dayalı ödeme yapılabilir. Zor koşullu bölgelere daha yüksek maaş imkânı verilmelidir. En önemlisi çalışanın vicdanına bırakılan görev performansı düşürür. Görev vicdana bırakılmamalı ve yerinden yönetimle denetlenebilir, hesap verilebilir olmalı. Başta kurduğumuz o standartlara; evrensel şeffaflık ve etik değerlere bağlı kalarak keyfi kararlar alınamayacak şekilde hareket edilebilmelidir. MEM4

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Eğitim ve yerleşme olguları arasındaki ilişkinin fenomolojik yöntemle derinlemesine incelendiği bu araştırmada, iki farklı olgu çalışma grubunun bilgi ve deneyimlerine yönelik görüşlerinden yararlanılarak Samsun ili özelinde çözümlenmeye çalışılmıştır. Eğitim ve yerleşme olguları farklı perspektiflerden değerlendirmek için çalışma grubu, yerel yönetimler konusunda görüşlerine başvurulmak üzere belediye başkanlarından (seçilmişler) ile eğitim ve yönetimi konusunda il ve ilçe milli eğitim müdürlerinden (atanmışlar) oluşturulmuştur. Litvack'ın (2011) eğitim hizmetlerinin ne ölçüde yerelleşebileceği modeli temel alınarak çalışma grubunda yer alan katılımcılarla yapılan birebir görüşmelerde katılımcılara dört adet açık uçlu soru yöneltilmiştir.

Araştırmanın birinci sorusunda katılımcıların kafasındaki yerleşme imajı öğrenilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda seçilmişlerin yedisi, atanmışların da altısı yerleşmeyi yerinden yönetim olarak tanımlamışlardır. Yine seçilmişlerin beşi ve atanmışların altısı ise yetki devri olarak nitelendirmişlerdir. Seçilmişlerin dördü ve atanmışların ikisi faydalı bir yönetim şekli olarak ifade ederlerken üç belediye başkanı Türkiye'de mümkün değil ifadesini kullanmışlardır. Yani yerleşmeyi yerinden yönetim şekli olarak görenlerin sayısı oldukça fazladır. Merkezi yönetimin yetkilerini yerel yönetimlere devretmesi de bir bakıma aynı anlama gelmektedir. Böyle bir yönetimin yararlı olacağını düşünenler de bulunmakla birlikte bunun Türkiye'de uygulanmasının mümkün olmadığını dile getiren yerel temsilciler de bulunmaktadır.

Yerleşme olgusu açıklanırken “Desantralizasyon” kavramı kullanılmaktadır. Klasik anlamda desantralizasyon, merkezi idareden mahalli idarelere doğru yetki, görev ve kaynak aktarımını; modern anlamda ise, merkezi idarenin elindeki planlama, karar verme ve kamu gelirlerinin toplanması gibi idari yetkilerin bir kısmının taşra kuruluşlarına aktarılmasıdır. Yani merkezi idarenin küçültülmesi olgusudur (Eryılmaz, 2011). Literatür incelendiğinde yerleşme, ulus-devlete fazla ihtiyaç duymaksızın, bireylerin ve yerel birimlerin ortak birliktelik duygusu ve kültürü altında kendi kendilerini yönetme yeteneğine kavuşmalarıdır (Yüksel 2001). Kurt'un (2006) çalışmasında, eğitimde yerinden yönetim denilince, yerel

yönetimlerin eğitimin finansmanı, program geliştirme ve insan kaynaklarının yönetiminde, bürokratik kısıtlamalar olmadan inisiyatif kullanmalarının anlaşılması gerektiğini belirtir. Yani bu kavramı hem seçilmişler hem de atanmışlar eğitimde yerleşmeyi doğru olarak tanımlamaktadırlar. Bazıları yerleşmeyi yetki devri olarak tanımlamışlardır. Eğitimde yetki devri bir bakıma merkezi otoritenin eğitime ilişkin hangi ürün ve hizmetler üzerinde yerel yönetimlerin söz sahibi olmasına karar vermesidir (Parry, 1997). Bu açılmaya bakıldığında, yerleşme ile yetki devri arasında bir ilişki olduğu görülmektedir. Eğitimde yerleşmenin faydalı olacağını dile getiren katılımcılar da bulunmaktadır. Bu maksatla Türkiye Cumhuriyeti'nde eğitimde yerel yönetim uygulamaları ilk olarak 1926 yılında 13 eğitim bölgesi oluşturularak denenmiş ancak dönemin toplumsal ve siyasal olayları sonucunda yarıda kesilmek zorunda kalınmıştır (Bozan, 2003). Bazı katılımcılar Türkiye'de bunun uygulanmasının mümkün olmayacağını belirtmişlerdir. Türkiye'de 1960'lı yıllardan itibaren yeniden eğitimde yerinden yönetim uygulamaları denenmeye çalışılmıştır (Bucak, 2000). Ancak tüm uygulama tasarımları devletin üniter yapısına zarar vereceği düşünceleriyle bir türlü eğitimde yerleşme hayata geçirilememiştir. Özetle Türkiye'de yerleşme kavramı doğru anlaşılacakla birlikte farklı sebeplerle bir türlü gerçekleştirilememiştir.

Araştırmanın ikinci sorusunda yerleşmenin katkılarına ilişkin bulgular ele alındığında, katılımcılar bu temayı ilke ve standartlar, ölçme ve değerlendirme, bütçe ve giderler, bakım ve onarım, müfredat ve ders kitapları, öğretmen alımı, öğretmen maaşları alt temaları olarak ele almışlardır. İlke ve standartlar temasında katılımcılar yerleşme uygulamaları ile yerel imkanların işe koşularak merkezi yönetimin hantallığının ve eksilerinin giderilebileceğini böylece ilke ve standartların kapsayıcılığının artacağını belirtmişlerdir. Bu alt tema içerisinde katılımcıların önemli gördüğü bir başka konu da ilke ve standartlar belirlenirken coğrafi koşulların dikkate alınmasıdır. Bu doğrultuda Başaran (1996) yerleşme ile birlikte bölgenin ve paydaşların ihtiyaçlarına dönük eğitim politikalarının geliştirilebileceğini öne sürmektedir.

Bu soru altında belirlenen ölçme ve değerlendirme temasında katılımcılar yerelde yapılacak ölçme ve değerlendirme uygulamalarının okulların kendilerini kendi özel koşulları içerisinde bağıl olarak değerlendirmelerine imkan tanıyacağını ifade etmişlerdir. Böyle bir ölçme ve değerlendirme farklı okulların başarılarını

birbirleriyle karşılaştırmaya olanak sağlamayabilir. Literatür incelendiğinde, Mandernach (2003) küçük sınıflar için böyle bir değerlendirmenin uygun olmadığını dile getirirken (Akt. Duman, 2011), Johnson (2010) bir kişinin notunun sadece kendi çabası ve başarısıyla değil de başkalarının çaba ve başarılarıyla belirlenmesini eleştirir.

Katılımcılar en fazla bütçe ve giderler temasında görüş bildirmişlerdir. Bu temada katılımcılar kendilerine ait bir bütçelerinin olmasını veya yerel yönetimlerce okullara bütçe sağlanmasının gerekliliğini; bakım ve onarım ihtiyaçları başta olmak üzere kendi ihtiyaçlarını kendilerinin veya yerel yönetimlerin daha hızlı ve verimli bir şekilde karşılayabileceğini dile getirmişlerdir. Literatür incelendiğinde, katılımcıların bu önerilerinin çeşitli ülkelerde uygulandığı görülmektedir. Almanya’da okulların finansal ihtiyaçları eyalet ve yerel yönetimlerce giderilmektedir (Sözer, 1997). Uzun (2015)’a göre İsveç’te belediyeler her öğrenci için okullara ödenek sağlamaktadırlar. Amerika’da school district (okul bölgeleri) eğitimin finansmanını analiz eder ve eğitimin bütçesini oluştururlar (Akyol, 1991), okulların gelirleri olan vergileri temin ederler (Işık, 2000). Norveç’te ilköğretim ve lise düzeyinde eğitim hizmeti sunmakla yükümlüdürler (Regjeringen.no, 2000). İspanya’da yerel yönetimlerin okulun bütçesi konusunda sorumlulukları vardır (Bozan, 2002). Bu bakımdan bütçe ve giderler ile bakım ve onarım işlerinin yerele bırakılması işlerin daha hızlı yapılmasına yardım edecektir.

Aynı soruya ait başka bir alt temada, müfredat ve ders kitaplarının hazırlanmasında yerelleşmenin sağlayacağı katkılara ilişkin olarak katılımcılar müfredat ve kitapların hazırlanmasında Milli Eğitim Bakanlığı ile birlikte yerel yönetimlerin aktif rol alması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu sayede mevcut müfredatta ve kitaplarda göz ardı edilen bölgelerin kültürel özellikleri ve yerel ihtiyaçları dikkate alınarak bu olumsuzluk bir dereceye kadar giderilecektir. Ülkemizde Müfredat Laboratuvar Okulları Yönetmeliği’nde bu hususlar gündeme gelmiş olmakla birlikte kalıcılığı sağlanamamıştır (Keskin, 2008).

Katılımcılar öğretmen alımı ve öğretmen maaşları temalarına yönelik görüşlerinde, bu uygulamaların yerele bırakılması halinde hem öğretmen alımında hem de maaşların ödenmesi konularında özel okullar modelini benimseyerek öğretmen performansında ve eğitimin kalitesinde gözle görülür bir artış olacağını tahmin etmektedirler. Literatür incelendiğinde, öğretmen maaşlarının ve özlük

işlemlerinin yerel yönetimlerden tarafından gerçekleştirilmesi merkezi yönetimin iş yükünün bir nebze hafifletilmesine katkı sağlayabilir (Kazancı, 2019). .

Araştırmanın üçüncü sorusunda yer alan yerelleşmenin ortaya çıkaracağı olumsuz durumlar veya sınırlılıklarına ilişkin olarak katılımcıların görüşleri yedi alt temada toplanmıştır. Bunlar: ilke ve standartlar, ölçme ve değerlendirme, bütçe ve giderler, bakım ve onarım, müfredat ve ders kitapları, öğretmen alımı, öğretmen maaşları olarak sıralanmıştır.

İlke ve standart alt temasında katılımcılar yerel yönetimlerin eğitimin ilke ve standartlarının belirlenmesi konusunda söz sahibi olmalarının eğitimi siyasallaştıracağını düşünmektedirler. Koçak (1995) araştırmasında, siyasi ortamın müsait olduğunda yerelleşmenin ulusal birlik ve beraberliği zedeleyerek ülkenin üniter yapısını tehdit edebileceğini vurgulamaktadır.

Ölçme ve değerlendirme alt temasıyla ilgili olarak katılımcılar ölçme ve değerlendirme uygulamalarının yerele devriyle birlikte imkanları olan okullar ile imkanları olmayan okullar arasında haksız bir rekabet doğacağını bunun da ülkenin genel bir sorunu olan kayırmacı uygulamaları daha arttıracığını iddia etmişlerdir. Yani ölçme ve değerlendirme uygulamalarının merkezi yapılmasının daha doğru olacağını belirtmişlerdir. Gül ve Şimşek'in (2022) araştırmasında, okul yöneticileri ortaöğretime geçiş sistemine yönelik genellikle olumsuz bir bakış açısına sahiptirler ve sınavın uygulama aşamasına yönelik eleştirilerde bulunmuşlardır.

Katılımcılar bütçe ve giderler ile bakım ve onarım hizmetlerinin yerel yönetimler tarafından karşılanması halinde kaynakların dağıtımda görülebilecek adaletsizliklere dikkat çekmişlerdir. Katılımcılar beklenenin aksine okulların kaynaklara ulaşımının ideolojik temelli kayırmacı uygulamalar yüzünden daha da zor olacağını düşünmektedirler. Literatüre bakıldığında, bazı ülkelerde yerel yönetim geleneğinin zayıf oluşu, bölgeler arasındaki gelişmişlik farkı ve merkezi vesayetin ağırlığında hizmetlerinin finansmanının yerel kaynaklarca karşılanmasında ciddi sıkıntılar yaşanabileceği belirtilmektedir (Ayrangöl ve Tekdere, 2016). Başka bir çalışmada böyle bir uygulamayla ideolojik ve dini çıkarların ortaya çıkarabileceği sıkıntılar dile getirilmiştir (Koçak, 1995).

Müfredat ve ders kitapları alt temasına ilişkin görüşler ele alındığında, katılımcılar ülke genelinde hiçbir yerel yönetimin Milli Eğitim Bakanlığının sahip olduğu bilgi birikimine ve tarafsızlığa sahip olamayacağını; dolayısıyla yerelde hazırlanacak eğitim içeriklerinin kalitesinin düşük olacağını, beşeri ve entelektüel maliyetlerin artarak israfına neden olacağını ve ülkenin çok kültürlü yapısının ideolojik temelli bir yapılanma olan yerel yönetimlerce suiistimal edilebileceğini vurgulamışlardır. Milli Eğitim Bakanlığı Türkiye'nin bölgesel farklılıklarını dikkate alarak çerçeve program hazırlamaları durumunda, bu programların yerel düzeyde uygulanmasının önü açılacaktır. Literatür incelendiğinde, Doğan ve Semerci'nin (2016) araştırmasında, önemli sorunların biri "bölgesel ve sosyokültürel farklılıklar" olarak görülmekte, programlar hazırlanırken bölgesel farklılıklara, sosyokültürel farklılıklara, ekonomik yapıya, coğrafi yapıya dikkat edilmemesinin, programların uygulanabilirliği yanında işlevselliğini de olumsuz etkilemektedir.

Öğretmen alımı ve maaşların ödenmesine ilişkin olarak katılımcılar öğretmen alımlarının okullar veya yerel yönetimlerce yapılmasının eğitim sisteminin en önemli sorunlarının başında gelen liyakati tamamen ortadan kaldıracığından endişelenmektedirler. Pekküçükşen'e (2018) göre, yerel yönetimler insan kaynağını etkin ve dinamik kullanmak suretiyle sundukları hizmetin kalitesini artırabilirler. Maaşların ödenmesi konusunda ise katılımcıların çekinceleri bu uygulamanın yükünü yerel yönetimlerin üstlenip üstlenemeyeceği ile ilgilidir. Bunun dışında bölgeler arasında oluşacak maaş farklılıklarının eğitimde çeşitli sorunlara sebep olacağını düşünmektedirler.

Araştırmanın dördüncü sorusunda katılımcılara hangi yetkilerin yerel yönetimlere aktırabileceği sorulmuştur. Bu soru ile ilgili olarak katılımcılar sırası ile bakım ve onarım, bütçe ve giderler, okul inşası, müfredat ve ders kitapları ile öğretmen maaşları ilgili yetkilerin yerel yönetimlere veya okullara devretmenin mümkün olduğu hakkında görüş bildirmişlerdir. Araştırmanın 2. ve 3. sorularında da değinilmekle birlikte bahsi geçen bu yetkilerin katılımcı görüşlerine göre eğitim sistemimizin işleyişi üzerinde olumlu olumsuz etkilerinin olması muhtemeldir. Ancak, tüm olumsuzlarına karşın bu soruya olumlu cevap veren katılımcılar yukarıda yer alan alt temalarla ilişkilendirilebilecek yetkileri Milli Eğitim Bakanlığının yerel yönetimlere devretmesinin daha uygun olacağını düşünmektedirler. Burada özellikle bakım ve onarım ilgili yetkilerle alakalı olarak bir görüş çokluğunun sağlandığı

görülmüştür. Bakım ve onarım kodunu katılımcılar pratikteki avantajlarının dezavantajlarından daha çok olduğu için tercih ettiklerini bildirmektedirler.

Bakım ve onarım alt temasını bütçe ve giderler alt teması takip etmektedir. Bütçe ve giderler alt temasında ise katılımcılar okulların kendi bütçelerini oluşturmalarının veya yerel yönetimlerin okullara bütçe sağlamanın pilot olarak denenebilir bir uygulama olarak görmektedirler. Bu görüşe yönelik olarak katılımcılar eksileri olmakla birlikte okulların bakım ve onarım işlerini yerel yönetimlerin yürütmesinin hız, çabukluk ve verimlilik açısından uygulanabilir bir yetki devri olarak görmektedirler.

Müfredat ve ders kitapları için katılımcılar yerel yönetimlere -ki burada kast edilen Milli Eğitim Müdürlükleri ve belediyeler- yetki verilmesinin bazı ön koşullar sağladığında bunun mümkün olabileceğini düşünmektedirler. Burada önemli husus Milli Eğitimin temel ilkelerinin doktrin olarak kabul edilip bu çerçevenin dışına çıkmadan yerelin sosyo-kültürel ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan müfredata katkı sunmaktır. Ders kitapları konusunda katılımcıların gözünden en uygulanabilir önerme seçmeli dersler ile alakalı içeriklerin oluşturulmasıdır. Bu kapsamda katılımcılar bölgenin ekonomik, coğrafi ve kültürel özelliklerini vurgulayan seçmeli derslerin sisteme entegre edilebileceğini düşünmektedirler.

Öğretmen maaşlarının yerel yönetimler veya okulun kendisi tarafından ödenmesi ile ilgili olarak katılımcılar olumlu görüş bildirmişlerdir. Bu katılımcıların ortak noktası özel okullardakine benzer bir uygulamanın devlet okullarında da pilot olarak denenmesinin ve sonuçlarının analiz edilmesinin eğitim sistemine yönelik önemli bir reform olacağıdır. Bu denemenin olumlu sonuçlar vermesi halinde kademe kademe uygun şartlardaki diğer bölgelere yayılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde, Türkiye’de 2000’li yıllardan itibaren yerelleşme ile birlikte demokratikleşmenin, devlet karşısında birey ve sivil toplumun güçleneceği, merkeziyetçiliğin azaltılacağı, devlet yönetiminin şeffaflaşacağı, kamu hizmetlerinin yerel yönetimlere devredilerek daha etkin sunulması hedeflenmiştir (Sezer ve Büyükpınar, 2021). Tam aksine 2011 yılından itibaren yerelleşmeden sapmalar ve merkezileşme olarak yorumlanabilecek düzenlemeler söz konusu olmuştur (Övgün, 2016). Birçok avantajlara sahip olmanın yanında politik ve ekonomik sorunları ve

içinde barındırdığı çeşitli olumsuzluklarıyla birlikte birçok dezavantaja da sahiptir (Boex vd., 2006). Buna rağmen ülkeler yerelleşme politikalarına yer vermektedirler. Köksal (1998) çalışmasında Türkiye’de eğitim hizmetlerinin yerelleşmesine yönelik bir önerisinde, Eğitim Bakanlığının ülke düzeyinde eğitimin genel koruyuculuğunu ve geliştiriciliğini üstleneceğini, İl ve İlçe Eğitim Kurulları ile Belediye Kurulları oluşturulacağını ve bunların görev ve yetkilerini sıralamıştır (Köksal, 1998).

Tüm bu sonuçlar, yerleşmenin, olgunlaşmamış ön koşulları ve bununla birlikte doğurabileceği muhtemel sorunlar nedeniyle katılımcılarda endişe barındırdığını ancak buna rağmen sağlayacağı faydaların önemsendiğini göstermektedir. Diğer yandan yerleşmenin bu risklerine rağmen mevcut yönetim yaklaşımlarının yarattığı sorunların da katılımcıların görüşlerinde belirtildiği görülmektedir. Nitekim Türkiye’de eğitimle ilgili karşılaşılan güçlüklerin merkezîyetçi bir bakış açısıyla çözülmeye çalışılmasının zor olduğu da görüş olarak öne çıkmaktadır. Hatta katılımcıların bazılarının Bakanlığı, karşılaşılan bazı olumsuzluklarda sorunun merkezine konumlandığı da söylenebilir.

Taşra teşkilatlarına yetki devri, sorunların çözülmesi için yerinden yönetim mekanizmasının çalışması; eğitim yönetimine ve karşılaşılan güçlüklerin çözümü sürecine vatandaşların daha fazla katılması gerektiği de dile getirilen diğer hususlardır.

5.2. Öneriler

Eğitim ile yerelleşme arasındaki ilişkinin Belediye Başkanlarının ve Milli Eğitim müdürlerinin bakış açılarından çözümlendiği bu araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak şu önerilerde bulunulabilir:

- Katılımcılar eğitimde yerelleşme fikrine sıcak bakmakla birlikte eğitimde yerelleşmeye mesafeli olmalarında haklı ve geçerli sebepleri vardır. Bu sebeplerin ortadan kaldırılabilmesi ve eğitimde yerelleşilebilmesi için öncelikle merkezi otoritenin siyasi, ekonomik ve kültürel koşulları sağlaması gerekmektedir.
- Yerelleşme uygulamalarına bu çalışmada belirlenen temalar üzerinden pilot bölgeler belirlenerek kademeli olarak geçilmelidir. Bu hususta katılımcıların olabirliğini en yüksek gördüğü temalar bütçe ve giderler ile bakım ve onarımla ilgili konulardadır.

- Araştırma neticesinde ortaya çıkan bir diğer önemli bulgu da eğitim yerleşmesi konusunda seçilmişlerin atanmışlara göre daha az görüş beyan etmeleridir. Bunun en önemli sebepleri arasında mevcut sistemde eğitim ile ilgili resmi yetki ve sorumlulukların bulunmaması olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda yerleşmeye kademeli geçişte belediyelere denetlenebilir bazı yetki ve sorumluluklar verilerek işe başlanması önerilmektedir.
- Bu araştırma nispeten küçük bir çalışma grubu (Samsun ilindeki Milli Eğitim Müdürleri ve Belediye Başkanları) ile nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılmıştır. Aynı konu üzerinde yapılacak gelecek araştırmalarda çalışma grubu çeşitlendirilerek eğitim sistemindeki okul yöneticisi, öğretmen, öğrenci ve veli gibi diğer paydaşların görüşlerinden yararlanılabilir. Araştırma metodu çeşitlendirilerek nicel veya karma araştırmalar ile bu araştırmanın sonuçları karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Adem, M. (1993). *Ulusal eğitim politikamız ve finansmanı*, A.Ü. E.B.F. Yayınları, Ankara.
- Akyol, A. (1991). “ABD Eğitim Sistemi Üzerine Bir İnceleme”, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Altınok, R. (1997). “Yerel yönetimler ve eğitim, *Türk İdare Dergisi*, 69 (415), 113-128.
- Arslan, M.M. ve Atasayar, H. H. (2008). Ideas of the provincial managers of the ministry of national education about localization, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 41 (2), 59-79.
- Ataç, B. (2002). Kamu Maliyesi, Yedinci Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Atalay, S. (1995). Hem Merkezi Hem de Yerel Yönetim Odaklı Bir Eğitim Sistemi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi (2), 211-219.
- Ateş H ve Kavak Y. (2014). OECD, ülkeleri ile Türkiye’de yükseköğretimin ve finansmanın karşılaştırılması ve Türkiye için finansman yönetimi model önerisi, 9. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi kitapçığı içinde (111. Sayfa), Siirt.
- Ateş, S. (2008). İngiltere yönetim yapısının özellikleri, *Türk İdare Dergisi*, 458 183-205.
- Aydemir, S.R. (2003). Bir yerel yönetim birimi olarak il özel idareleri, <https://www.kutso.org.tr/bilgi hizmetleri/aydemir/BIRYEREL.doc> , Erişim Tarihi: 10.10.2020
- Ayrangöl, Z. ve Tekdere, M. (2016). Yerelleşme teorisinin analizi ve ekonomik parametreler üzerindeki rasyonelitesi, *İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 55-83.
- Başaran, İ. E. (1996) *Türkiye Eğitim Sistemi*, Yargıcı Matbaası, Ankara.
- Battal, N. (2003). Cumhuriyet Üniversitesi’nin Açılışında Yaptığı Konuşma, Eğitimde Yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi Sivas, ss.13-14.
- Bilge, S.: 2006 ABD Yerel Yönetimlerinde Performans Ölçüm Çalışmaları, Hukuk, Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi,
- Bobba, M. ve Coviello, D. (2007). Weak instruments and weak identification, in estimating the effects of education, on democracy, *Economics Letters*, 96(3) 301-306.
- Boex, J., Martinez-Vazquez, J., & Schaeffer, M. (2006). An Assessment of Fiscal Decentralization in Georgia. *Problems of Economic Transition*, 1(49), 51–94.
- Bozan, M. (2002). Merkeziyetçi yönetimden yerinden yönetime geçişte alternatif yaklaşımlar MEB Örneği. Yayınlanmamış doktora tezi. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Bozan, M. (2003). Merkeziyetçi yönetimden yerinden yönetime geçişte alternatif yaklaşımlar: Milli Eğitim Bakanlığı örneği, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 12(1), 27-28.
- Bozkurt, Ö. ve Ergun, T. (1998). Kamu Yönetimi Sözlüğü, TODAİE Yayınları, Ankara.
- Bucak, E. B. (2000). Eğitimde yerelleşme. Detay Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara.
- Bucak, E. B. (2000). İl ve ilçe eğitim örgütlerinin durumu ve bunun yönetsel doğurguları, Eğitimde Yansımalar VI-2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi.
- Çınkır, Ş. (2002). Eğitim yönetiminde yerelleşmenin üstünlükleri ve sakıncaları, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8 101-110.
- Çiftçi, A.G. (2006) Hizmet kalitesi ve bankacılık sektöründe hizmet kalitesi ölçümüne yönelik bir uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Çoker, Z. (1995). Merkezden yönetim, il sistemi ve yerel yönetim reformu. *Yeni Türkiye Dergisi*, 4 174-189.
- Dawson. C. (2002). *Practical research methods*. Oxford: How To Books.
- Demirel, Ö. (2000). *Karşılaştırmalı eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Deniz, M. (2001). Milli eğitim şuralarının tarihçesi ve eğitim politikalarına etkileri. *Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Der Wal, A. (2007). Decentralization of education in Chile: a case of institutionalized class segregation. *Education International Working Papers*.
- Duman, B. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının bağıl değerlendirmeye ilişkin görüşleri, *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 6, (1), 536-548.
- Dyer, C. ve Rose, P. (2005). Decentralization for educational development? An editorial introduction. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 35(2) 105-113.
- Edquist, L. (2005). Decentralization of educational management in Vietnam. Master's Thesis in Political Science, Jönköping International Business School, Jönköping University, 8-19.
- Erdem, H., (2015); "Yerel Yönetimler Reformunun Bir Parçası Olarak Köy Kanun Tasarı Taslağı", *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, ss.39-61.
- Erden, A. (2009). İspanya eğitim sistemi. Balcı, A. (Ed.). *Karşılaştırmalı eğitim sistemleri* (s.269-292) içinde. 2. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1975). *Eğitimde Program Geliştirme*, Cihan Matbaası, Ankara.
- Eryılmaz, B. (1995). *Kamu Yönetimi*, Akademi Kitabevi, İzmir.
- Eryılmaz, B. (2011). *Kamu Yönetimi*, Güncellenmiş Ve İlaveli 4. Baskı Ankara. 201
- Fiske, E. B. (1996). Decentralization of education politics and consensus, *The World Bank*, Washington, D.C..
- Foster, A.D. ve Rosenzweig, M.R. (1996). Technical change and humancapital returns and investments: evidence from the green revolution. *The American Economic Review*. 86(4) 931-953.
- Gözübüyük, Ş. (1989). *Yönetim Hukuku*. Sevinç Matbaası. Ankara.
- Gül, İ. & Şimşek, İ. (2022). Opinions of School Administrators about the Transition System to Secondary Education . *İnsan ve Sosyal Bilimler Dergisi* , 5 (1) , 1-17 . DOI: 10.53048/johass.996491
- Gülcan, M.G. (2005). *AB ve eğitim süreci*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hall, R.L., Rodeghier, M. ve Useem, B. (1986). Effects of education on attitude to protest. *American Sociological Review*, 51(4) 564- 573.
- Hauser, S.M. (2000). Education, ability, and civic engagement in the contemporary United States, *Social Science Research*, 29(4) 556-582.
- Hinsz, S., Patel, M., Meyers, C. ve Dammert, A. (2006). Effects of decentralization on primary education: phase i: a survey of east Asia and the Pacific Island. *Unicef Regional Office for Asia and The Pacific*, 2-3.
- Işık, H. (2000) *Okul Bölgelerinin Yapısı ve İşleyişi ABD Örneği*, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* (24), 561-570.

- İlmoğlu, İ. (2014). Eğitimin Yerelleşmesi Aracılığıyla Yerel Birimlerin Türk Eğitim Sistemine Etkileri. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- İnaç, H., & ÜNAL, F. (2006). İngiltere'de Yerel Yönetimler. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi (16). 125-140.
- İpek, C. (2001). Japonya'da Yerel Yönetimler ve Eğitim, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi. 2 (2), 175-185.
- Jamison, E.A., Jamison, D.T. ve Hanushek, E.A. (2007). The effects of education quality on income growth and mortality decline. *Economics of Education Review*, 26(6) 771-788.
- Johnson, K.B., (2010). The advantages and disadvantages of norm referenced and criterion referenced grading methods.
- Kantos, Z.E. (2013). Federal Almanya Cumhuriyeti eğitim sistemi. Balcı, A. (Ed.). Karşılaştırmalı eğitim sistemleri (s.49-68) içinde. 4. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Karacan, M. K., Aydın, C. ve Tan. M. (2007). Eğitim sistemine yönelik bir reform çalışması: kamu yönetimi temel kanunu çerçevesinde eğitim yönetimi. *Mevzuat Dergisi*, 10 112.
- Karagözoğlu, G. (2003). Eğitim Sistemimizde öğretmen yetiştirme politikamıza genel bir bakış, Eğitimde yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi, ss.10-12
- Kazancı, A. (2019). Türkiye'de eğitim hizmetlerinde yerel yönetimlerin rolü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Keskin, N. E. (2008). Dünya bankası ve eğitimde yerelleşme: kamu okullarında işletmecilik. Küreselleşme ve demokratikleşme uluslararası sempozyumu bildiri kitabı, Akdeniz Üniversitesi İİBF Yayını.
- Keskin, N. E. (2003). Eğitimde Reform. Kamu Yönetimi I. Ulusal Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Kıran, H. (2001). Milli Eğitim Bakanlığı taşra örgütü yöneticilerinin eğitimde yerinden yönetime ilişkin tutumları. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9 1-9.
- Koçak-Usluel, Y. (1995). Milli Eğitim Bakanlığı merkez örgütü yöneticilerinin yerelleşme konusundaki görüşleri. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Köksal, K. (1999). Türkiye'de eğitim hizmetlerinin yerelleşmesi bir model önerisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Köksal, K. (1998). Türkiye'de Eğitim Hizmetlerinin Yerelleşmesi . Kuram ve uygulamada Eğitim Yönetimi , 13 (13) , 115-121 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10335/126659>
- Kurt, T. (2006). Eğitim yönetiminde yerelleşme eğilimi, Kastamonu Eğitim Dergisi, 14(1) 61-70.
- Lam, D., & Duryea, S. (1999). Effects of Schooling on Fertility, Labor Supply, and Investments in Children, with Evidence from Brasil. *Journal of Human Resources*. Vol 34 Issue 1. 160-192.
- Leung, F. K. S. (2004). Educational centralization and decentralization in east Asia. Apec Educational Reform Summit, Beijing, China.
- Litvack, J. (2011). Education and Decentralization, World Bank and Ciesin, <http://www.ciesin.org/decentralization/SB_entry.html> ,

- Lochner, L. ve Moretti, E. (2004). The effect of education on crime: evidence from prison inmates, arrests and self-reports, *American Economic Review*. 94(1) 155-189.
- Lo, W. Y. W. (2010). Decentralization of Higher Education and its İmplications for Educational Autonomy in Taiwan. *Asia Pacific Journal of Education*, 30(2), 127-139.
- Lopez, R. ve Valdez, A. (2000). Fighting rural poverty in Latin America: new evidence of the effects of education, demographics, *Economic Development and Cultural Change*. 49(1) 197.
- MEB, (2018). 2023 Eğitim Vizyonu. Milli Eğitim Bakanlığı.
http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf
- MEB, 15. Milli Eğitim Şürası (1996) <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>
- MEB, 16. Milli Eğitim Şürası (1999) <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>
- MEB, 17. Milli Eğitim Şürası (2006) <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>
- MEB, 18. Milli Eğitim Şürası (2010) <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>
- MEB, 19. Milli Eğitim Şürası (2014) <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>
- MEB, Teşkilat Şeması (2022) <http://www.meb.gov.tr/meb/teskilat.php>
- Övgün, B. (2016). Kamu yönetimi reformunda bir açmaz: yerelleşme mi, merkezileşme mi? *Mülkiye Dergisi*, 40(3), 159-179.
- Özcan, M. (2001), Subsidiarite (hizmette yerellik) ilkesi: Avrupa Birliği'ndeki uygulama ve Türkiye'de uygulanabilirliği, Seçkin Yay., Ankara.
- Parry, T. (1997). Achieving balance in decentralization: a case study of education decentralization in Chile. *World Development*, 25(2) 211-225.
- Pekküçükşen, Ş. (2018). Yerel yönetimlerde insan kaynakları stratejilerinin geliştirilmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 497-513.
- Pektaş, E. K. (2003). Büyük kent belediyelerinin eğitim ve kültür hizmetlerine siyasal parti ideolojilerinin yansımaları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Pektaş, E.K. (1997). Büyük kent belediyelerinin eğitim ve kültür hizmetlerine siyasal parti ideolojilerinin yansımaları. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- REGJERINGEN.NO: 2000 The Main Functions of the County Municipalities, (Çevrimiçi), <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Publication-number-H-2120-E/id420670/#3>
- Resmi Gazete, 18/3/1924 Tarihli Ve 68 Sayılı 442 Köy Kanunu
- Resmi Gazete, 14/6/1973 Tarihli Ve 14574 Milli Eğitim Temel Kanunu
- Resmi Gazete, 10/7/2004 Tarihli Ve 25531 Sayılı 5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu
- Resmi Gazete, 22/2/2005 Tarihli Ve 25745 Sayılı 5302 İl Özel İdaresi Kanunu
- Resmi Gazete, 3/7/2005 Tarihli Ve 25874 Sayılı 5393 Belediye Kanunu
- Resmi Gazete, 1/7/2006 Tarihli Ve 26215 Sayılı Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007 – 2013). 86-87.

- Resmi Gazete, 25/8/2011 Tarihli Ve 28489 Sayılı 652 Kanun Hükümünde Kararname
- Resmi Gazete, 06/12/2012 Tarihli Ve 28489 Sayılı 6360 On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- Resmi Gazete, 1/3/2014 Tarihli Ve 28941 Sayılı 6528 Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükümünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
- Resmi Gazete, 10/7/2018 Tarihli Ve 30474 Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- Resmi Gazete, 23/7/2019 Tarihli Ve 30840 Sayılı On Birinci Kalkınma Planı (2019 – 2023). 134.
- Rondinelli, D. A. (1981) Government Decentralization in Comparative Perspective: Theory and Practice in Developing Countries, *International Review of Administrative Sciences*, 133- 145.
- Rondinelli, D. A., Mccullough, J. S. ve Johnson, R. W. (1989). Analysing decentralization policies in developing countries: a political-economy framework. *Development and Change*. 20(1) 57–87.
- Sağlam, M. (1999). Avrupa ülkelerinin eğitim sistemleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sakin, M. (2011). Eğitim Bilimleri. Bursa: Hipotez Yayınları.
- Samsun Atakum Belediyesi. (2021). Faaliyet Raporu
- Samsun Tekkeköy Belediyesi. (2021). Faaliyet Raporu
- Sezer, Ö., (2018); İl Özel İdareleri içinde “Köy Yönetimi” (Edt. Kemal Görmez ve Hassan Yaylı), s.257-291, Orion Kitabevi, Ankara
- Sezer, Ö., Büyükpınar, R. (2021). Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ve Türkiye’de Yerelleşme Politikaları. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 80-105
- Sözer, E. (1997). Üç Avrupa ülkesinde eğitim Almanya, Danimarka ve Fransa eğitim sistemleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Strauss, J., Gertier, P.J., Rahman, O. ve Fox, K. (1993). Gender and lifecycle differentials in the patterns and determinants of adult health, *Journal Of Human Resources*, 28(4) 791-837.
- Tatar, M. (1993). Desantralizasyon ve sağlık reformları: Türk sağlık sisteminde yeni yapılanma modeline teorik bir bakış, *Amme İdaresi Dergisi*, 26(4) 139.
- Tendler, J. ve Freedheim, S. (1994). Trust in a rent-seeking world: health and government transformed in northeast Brazil. *World Development*, 22(12) 1771-1791.
- Teşkilatı Esasiye Kanunu. (1924). 1924 Anayasası. 1924 Anayasası | Anayasa Mahkemesi
- Toprak, Z., (2014); Yerel Yönetimler, Siyasal Kitabevi, İzmir.
- TODAİE. (1992). Kaya Kamu Yönetimi Araştırma Projesi. Ankara.
- Toksöz, Fikret (Ed.) (2008), İyi Yönetişim El Kitabı, TESEV, İstanbul
- Türkiye Cumhuriyeti Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2022). Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmaları (SEGE)
- Türkiye İstatistik Kurumu,(2020). 2019 yılı Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması.
- Türkiye İstatistik Kurumu,(2016). İllerde Yaşam Endeksi, 2015

- TÜSİAD. (1995). Yerel Yönetimler Sorunlar, Çözümler Raporu, TÜSİAD, 108, İstanbul.
- U.S. CENSUS Bureau. (2013) Government Organization Summary Report: 2012. U.S. Department of Commerce, Economics and Statistics Administration, Census Bureau.
- Uzun, F. (2015). Türkiye Yerel Yönetimlerin Eğitim Harcamalarındaki Rolü ve Etkileri. Doktora Tezi , Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Ültanır, G. (2000). Karşılaştırmalı eğitim bilimi: Kuram ve teknikler. Ankara: Eylül Yayınları.
- Vilayet Nizamnamesi. (1864). Teşkil-i Vilayet Nizamnamesi
- Wolfe, B.L. ve Haveman, R.H. (2002). Social and nonmarket benefits from education in an advanced economy. Conference Series-Federal Reserve Bank of Boston. 47, 97-131.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Yılmaz, H. , Emil, M. F. ve Kerimoğlu, B. (2012). Yerel yönetimler maliyesi – temel ilkeler ile mevzuat ve uygulama açısından Türk yerel yönetim yapılanmasında mali yönetim ve kaynak kullanım sistemi. Mali Hizmetler Derneği, 10, Ankara.
- Yılmaz, A. (1995) Yönetimi Geliştirme ve Reform, Yapılabilirlik, Sorunlar ve Sınırlar. Yeni Türkiye. Sayı:4
- Yuliani, E. L. (2004). Decentralization, deconcentration and devolution: what do they mean?. The Interlaken Workshop on Decentralization, Switzerland.
- Yüksel, M. (2001). Küreselleşme, ulusal hukuk ve Türkiye. Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Winkler, D. R. (1989). Decentralization in Education: An Economic Perspective. The World Bank Working Paper: 143, Washington, D.C.

EKLER

EK-1: Görüşme Formu

Değerli Eğitim Yöneticisi/Belediye Başkanı

“Türkiye’de Yerelleşmenin Eğitim Hizmetlerinin Kalitesine Etkisi” konulu bilimsel çalışma için siz değerli yöneticilerin / belediye başkanlarının görüşlerine ihtiyaç duyulmuştur. Bu amaçla aşağıda size yöneltilen soruları uygun şekilde yanıtlayacağınızı umuyor, katkılarınız için şimdiden teşekkür ediyorum.

Koray GÜREL

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,

Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı,

Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

- 1) Cinsiyetiniz :
- 2) Yaşınız :
- 3) Medeni haliniz :
- 4) Öğrenim durumunuz :
- 5) Mezun olduğunuz lisans programı :
- 6) Meslekte çalışma süreniz:

BÖLÜM II

SORULAR

1. Yerelleşme kavramından ne anlıyorsunuz?
2. Ülkemizde, yerelleşmenin eğitim hizmetlerinin kalitesine getireceği katkılar neler olabilir? (Eğitim standartlarını kim belirlemeli? Müfredatı kim hazırlamalı? Öğrenci değerlendirmeleri nasıl olmalı? Ders kitapları nerede hazırlanmalı? Öğretmen alımı ve atamaları kimler yapmalı? Okulların bütçesi ve giderleri nasıl karşılanmalı? Okulların bakım ve onarımlarını kim yapmalı? Öğretmenlerin maaşlarını kim ödemeli?)
3. Ülkemizde, yerelleşmenin eğitim sisteminde oluşturacağı belli başlı sıkıntılar neler olabilir? (Eğitim standartlarını kim belirlemeli? Müfredatı kim hazırlamalı? Öğrenci değerlendirmeleri nasıl olmalı? Ders kitapları nerede hazırlanmalı? Öğretmen alımı

ve atamaları kimler yapmalı? Okulların bütçesi ve giderleri nasıl karşılanmalı? Okulların bakım ve onarımlarını kim yapmalı? Öğretmenlerin maaşlarını kim ödemeli?

4. Yerelleşme ile Milli Eğitim Bakanlığı hangi yetkilerini yerel kuruluşlara devretmelidir?

(Yine yukarıda sayılan ifadeler bağlamında cevaplanmalı)

EK-2: İzinler

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-2748554-605.01-52063151
Konu : Koray GÜREL' in
Araştırma Uygulama İzni

16.06.2022

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün
21/01/2020 tarihli ve 81576613-10.06.01-E. 1563890- 2020/2 sayılı Genelgesi,
b) Koray GÜREL' in Müdürlüğümüze vermiş olduğu 10/06/2022 tarihli dilekçesi.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi Koray GÜREL' in ; Samsun ili İl MEM/ 17 İlçe MEM' lükleri Yöneticilerine
yönelik " Türkiye' de Yerleşmenin Eğitim Hizmetlerinin Kalitesine Etkisi " başlıklı tez çalışması
yapmak istediğine ilişkin ilgi (b) yazı ve ekleri, ilgi (a) genelgeye göre incelenmiş ve komisyon
tarafından uygun görülmüştür.

Söz konusu çalışmanın komisyon kararı doğrultusunda, uygulama sorularını çalışmayı yapan kişi
tarafından raporlanarak, Müdürlüğümüz Ar-Ge Birimine gönderilmesine dikkat edilerek, denetimi ilçe
millî eğitim müdürlükleri/okul idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük
esasına göre yapılmasının sağlanması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Murat YİĞİT
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ekler :
1- İlgi (b) yazı ve ekleri
2- 15/06/2022 tarihli komisyon kararı

DAĞITIM:

Gereği:
17 İlçe Kaymakamlığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

Bilgi:
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlüğü
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Atatürk Bulvarı Hükümet Konağı İl Millî Eğitim
Müdürlüğü/SAMSUN
Telefon No : 0 (362) 435 80 63
E-Posta: samsunmem@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Bilgi için: L.SÖYLEYİCİ
Unvan : Şef
Faks: 3624324854

İnternet Adresi: <http://samsun.meb.gov.tr>

Faks: 3624324854

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden **cb54-2d0d-37a9-b8a1-d9e1** kodu ile teyit edilebilir.

TC KİMLİK NO	:	
ADI ve SOYADI	:	Koray GÜREL
GÖREVİ	:	Müdür Yardımcısı
ÜNVANI	:	Öğretmen
BABA ADI	:	
ANNE ADI	:	
DOĞUM YERİ	:	
DOĞUM TARİHİ	:	
EMEKLİ SİCİL NO	:	
TELEFON NO	:	
ÖZÜ	:	Görüşme İzni Talebi

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
SAMSUN

İlimiz ilçesi müdür yardımcısı olarak görev yapmaktayım. Aynı zamanda Ondokuzmayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisiyim. Ekteki izin belgelerimden de anlaşılacağı üzere ilimizde görev yapmakta olan İlçe Millî Eğitim Müdürleri ve İl Millî Eğitim Müdüremüz ile konusu "Türkiye'de Yerelleşmenin Eğitim Hizmetlerinin Kalitesine Etkisi" olan tez çalışmam için mülakatlarda bulunmam gerekmektedir. Enstitüsü üst yazısı, çalışmamın gerektirdiği tüm belgeler ektedir. Görüşmelerimi tamamlamam için gerekli iznin sağlanması ve uygun görülmesi halinde İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin de bilgilendirilebilmesi hususlarında;

Gereğini arz ederim.

10.06.2022

Koray GÜREL

ADRES:

- Ek: 1)Enstitü Üst Yazı,
2)Görüşme Formu,
3)Etik Kurul Kararı,
4)MEB AYSE Başvuru Formu,
5)Taahhütname,
6)Yüksek Lisans Tez Önerisi,
7)Bilimsel Araştırma İzin Formu,
8)Danışman Dilekçesi.

SAMSUN İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	
GELİN EVRAK	
TARİH	1 / 20.....
SAYI	
SEVK EDİLEN	
SUBE	
YÜKSEKÖĞRETİM VE YURT DIŞI EĞT. HİZMETLERİ	

EK-3: Etik Kurul Raporu

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
26.03.2021	03	2021/222

KARAR NO: 2021/222
Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans öğrencisi Koray GÜREL' in Doç. Dr. İbrahim GÜL danışmanlığında "Türkiye'de Yerelleşmenin Eğitim Hizmetlerinin Kalitesine Etkisi" isimli Yüksek Lisans Tezine ilişkin mülakat ve ses kaydı analizi çalışmalarını içeren 6052 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans öğrencisi Koray GÜREL' in Doç. Dr. İbrahim GÜL danışmanlığında "Türkiye'de Yerelleşmenin Eğitim Hizmetlerinin Kalitesine Etkisi" isimli Yüksek Lisans Tezine ilişkin mülakat ve ses kaydı analizi çalışmalarının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

ÖZ GEÇMİŞ

Koray GÜREL, Samsun Milli Piyango Anadolu Lisesi'ni bitirdikten sonra 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Türkçe Öğretmenliği bölümünden 2004 yılında mezun oldu. 2019 yılında 19 Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans programına girdi. Lisans mezuniyetinden bu yana Milli Eğitim Bakanlığında öğretmen olarak görev yapan Koray GÜREL, 2018 yılından itibaren eğitim yöneticisi olarak görevini sürdürmektedir. Temel ilgi alanları tarih, kişisel gelişim ve kayak sporudur (Temmuz, 2022).

İletişim Bilgileri

ORCID ID : <https://orcid.org/0000-0001-9111-1111>

Yayınlar:

1. Eğitimde Yerelleşme, Uluslararası Pegem Eğitim Kongresi (IPCEDU - 2021)